

Справка за отразяване на постъпилите предложения и възражения в процеса на обществено обсъждане на проект на Заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване за прием на заявления за подпомагане по интервенция П.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. – ПРИЕМ № П/Г/1/0/1

№	Данни на подателя	Дата на получаване	Коментар/Предложение	Становище на УО на СПРЗСР
1.	Николай	17.10.2025 г. 20:44	Не ми е много в компетентността, но като човек роден и израснал в България, мисля че е неотложно да се стимулира и то много сериозно и много приоритетно производството на сух боб шарен и бял, който е основана храна за българина, а не се произвежда!!! Апалирам да се изготви план за приоритет за правителството на боб. Благодаря	Приема се по принцип. В Приложение № 2 към Условието за кандидатстване по приема, където са описани културите и животните в чувствителни сектори, в част I. „Списък с култури в сектор "Плодове и зеленчуци"“, раздел „Зеленчукови култури“ под № 17 е посочен „Градински фасул (зърно) - Сухи бобово зърнени култури“, което позволява на производителите на тази култура да кандидатстват по бюджета, заделен за приоритетни култури.
2.	Милен Недялков	18.10.2025 г. 18:41	Да се преразгледа възможността посоченият СПО да бъде редуциран съществено. Съотнесено за Интервенция П.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства, но и за екологичната също. Благодаря.	Не се приема. Минимален икономически размер на стопанството, измерен в стандартен производствен обем (СПО) е фиксиран в текста на интервенцията в одобрения Стратегически план. За подкрепа на стопанства с икономически размер измерен в СПО в границите от 3 000 до 8 000 евро, включително, които са под прага за допустимост по настоящата интервенция, е разработена интервенция

				П.Д.2. - Подпомагане на много малки земеделски стопанства.
3.	Димитров	20.10.2025 г. 10:39	Уважаеми Г-н/Г-жо, Във връзка с публикувани за обществено обсъждане интервенции II.Г.1 и II.Г.1.1 предлагам изменение в условията за кандидатстване по интервенция II.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ По отношение на критерий за подбор 5.5 (Раздел 11, т. 11): Предлагам изключване на процедура № BG06RDNP001-4.017 от списъка с процедури (№ BG06RDNP001-4.008, № BG06RDNP001-4.012 и № BG06RDNP001-4.017), които се вземат предвид при присъждане на приоритет по критерий 5.5 „Кандидати, които не са подпомагани по подмярка 4.1 от ППСР“, за да се осигури равен достъп до приоритет за кандидатите. По отношение на критерий за подбор 5.5 (Раздел 11, т. 11): Предлагам изключване на процедура № BG06RDNP001-4.017 от списъка с процедури (№ BG06RDNP001-4.008, № BG06RDNP001-4.012 и № BG06RDNP001-4.017), които се вземат предвид при присъждане на приоритет по критерий 5.5 „Кандидати, които не са подпомагани по подмярка 4.1 от ППСР“. Допълнително предлагам добавяне на условие, че кандидати, участвали в процедура № BG06RDNP001-4.017, които кандидатстват с разходи за напояване по интервенция II.Г.1, да не получават приоритетни точки по критерий 5.5.	Не се приема. Критериите за оценка са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. От друга страна, именно заради равнопоставеност между кандидатите, не са поставяни допълнителни условия и изисквания и не са предвидени изключения при оценката за съответствие с посочения критерий.

		Обосновка: 1. Гарантира равнопоставеност: Процедура № BG06RDNP001-4.017 е специализиран прием, ограничен изключително до инвестиции в напояване, което го прави значително по-ограничен в обхват спрямо общите инвестиции по подмярка 4.1 (напр. модернизация на техника или сгради), и включването му в критерий 5.5 несправедливо лишава кандидатите, получили подпомагане за напояване, от приоритетни точки. 2. Подкрепя целите на интервенцията: Изключването на процедура № BG06RDNP001-4.017 и добавянето на условие, че кандидатите по нея, които кандидатстват с разходи за напояване по П.Г.1, да не получават точки, ще насърчи по-широк кръг от кандидати да участват в приема за модернизация и разширяване на производството, като същевременно предотврати дублиране на подпомагане за сходни инвестиции, подкрепяйки специфична цел SO2 (конкурентоспособност) и междуведомствена цел ХСО (цифровизация и иновации). 3. Осигурява логична последователност: Включването на процедура № BG06RDNP001-4.017, която е целева и ограничена до инвестиции в напояване, в критерий 5.5 създава неравностойно третиране на кандидатите спрямо тези, които не са участвали в специализирани приеми, а предложеното условие за некласиране на заявления	
--	--	---	--

			с разходи за напояване от тези кандидати ще осигури справедливо разпределение на приоритетните точки. Моля да разгледате предложението и да го включите в окончателните условия за кандидатстване, за да се осигури по-справедливо класиране на кандидатите и по-ефективно изпълнение на целите на интервенцията.	
4.	Dobrin Dobrev	20.10.2025 г. 12:59 20.10.2025 г. 12:59	Във връзка с приоритет 5.1 "Заявление за подпомагане, представено от кандидат от 18 до 40 години включително" от Критериите за подбор и т. 7 Методика за прилагане на критериите за подбор правя следното предложение: да се включат и дружества с ограничена отговорност (ООД), чиито собственици отговарят на посоченото условие, т. е. са на възраст от 18 до 40 г. вкл. Критерият се прилага при групи/организации от производители. По аналогия би могъл да се приложи и при ООД-та. Считам, че са оцетени кандидатите ООД.	Не се приема. За разлика от дружествата, учредени по Търговския закон, групите и организациите на производители са кооперации, събирателни дружества или дружества с ограничена отговорност, за признаването на които са предвидени допълнителни условия, съгласно разпоредбите на Наредба № 12 от 5.05.2015 г. за условията и реда за признаване на организации на производители на земеделски продукти, асоциации на организации на производители и междубраншови организации и на групи производители, Наредба № 11 от 15 май 2007 г. за условията и реда за признаване на организации на производители на плодове и зеленчуци и на техните асоциации и за условията и реда за одобряване и изменение на одобрените оперативни програми или Наредба № 1 от 28.01.2015 г. за договорните отношения в сектора на млякото и условията и реда за признаване на организации на производители, техни асоциации и междубраншови организации в сектора на млякото и млечните продукти. Членове на организацията/групата могат да бъдат физически лица, еднолични търговци или юридически лица,

				които са регистрирани по чл. 7 от Закона за подпомагане на земеделските производители като производители на продукта или продуктите, за които организацията/групата кандидатства за признаване. Предвид гореизложеното, УО на СПРЗСР счита, че предвиденото приоритизиране на кандидати групи/организации на производители по критерий за подбор 5.1 е в унисон с усилията на Министерство на земеделието и храните за стимулиране на кооперирането между земеделските стопани.
5.	Иванова	21.10.2025 г. 14:26	Във връзка с публикувани Условия за кандидатстване по интервенция II.Г.1 - Инвестиции в земеделските стопанства предлагаме да се направят следните корекции: • Точките по критерий 2.1 "Заявление за подпомагане, включващо инвестиции за преход към алтернативни системи за отглеждане на птици, свине и телета." и критерий 2.2 „Заявление за подпомагане, включващо инвестиции за надвишаване изискванията за хуманно отношение към свинете и птиците.“ Да бъдат редуцирани на сумарно 5 точки (вместо предложените 8 точки) със следните аргументи: На първо място, изискванията, свързани с хуманното отношение към животните, вече са нормативно регламентирани и всички земеделски производители са длъжни да ги спазват. В този смисъл, предоставянето на прекомерно висока тежест на този критерий би довело до неоправдано облагодетелстване на част от кандидатите, които по	Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след задълбочени дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид и анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните потребности и новите предизвикателства, пред които са изправени земеделските стопани в сектора. Следва да се отбележи, че в критерия е даден приоритет за инвестиции „за надвишаване изискванията за хуманно отношение“.

		същество реализират дейности, произтичащи от задължителни стандарти и европейски регулации. Допълнителното стимулиране следва да бъде ограничено, тъй като не става въпрос за напълно доброволни инвестиции, а за инвестиции, наложени от развитието на законодателството и пазарните изисквания. На второ място, трябва да се отчете и фактът, че подобни инвестиции са силно специфични и се отнасят до ограничен кръг бенефициенти – основно животновъди, които отглеждат телета, свине и птици. Това допълнително ограничава приложното поле на критерия и води до неравнопоставеност спрямо останалите стопани, за които не е предвидена възможност да получат същото предимство. Следователно, по-ниската точкова тежест би създала по-справедливи условия за конкуренция между всички кандидати. В допълнение на това цитираните сектори сами по себе си попадат и в така наречения „Чувствителен сектор“, който сам по себе си също е приоритизиран, но не чрез критериите за подбор, а чрез по-големия финансов ресурс, който ще се осигури за чувствителните сектори спрямо описаното разпределение на бюджета в условията за кандидатстване. С оглед на гореизложеното, редуцирането на общия брой точки по критериите от 8 на 5 представлява балансирано решение, което съхранява стимула за инвестиции в хуманното отношение към животните,	
--	--	---	--

		но в същото време гарантира по-равнопоставен достъп на кандидатите до финансиране и по-обективно отразява приоритетите на интервенцията. • Точките по критерий 4.1 „Финансовото състояние на кандидата обезпечава реализирането на инвестициите“ да бъдат редуцирани на 8 точки (вместо предложените 15 точки) и по двете интервенции със следните аргументи: Критерият „Финансовото състояние на кандидата обезпечава реализирането на инвестициите“ е безспорно важен, тъй като гарантира, че проектите ще могат да бъдат успешно изпълнени и доведени до край. Не се поставя под съмнение необходимостта от неговото наличие в критериите за подбор, но проблем представлява прекалено високата тежест, която му е отредена – 15 точки. При това точкуване критерият създава сериозен дисбаланс, който поставя големите и вече утвърдени предприятия в привилегирована позиция за сметка на по-малките стопанства. Големите земеделски предприятия по своята същност разполагат с капацитет за реализиране на значителни приходи и могат лесно да обезпечат необходимите инвестиции според критерия. Това автоматично им носи по-висок резултат по критерия и увеличава шансовете им за одобрение. В същото време по-малките кандидати, които тепърва желаят да разширят своето производство и за които подкрепата е от решаващо значение, се оказват в по-неблагоприятно положение. Така заложеният	Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. По време на обсъжданията бяха взети предвид аргументите и мотивите на заинтересованите страни и е търсен баланс при определяне на точките, който да отрази идентифицираните потребности и опита от прилагане на аналогични мерки в предходните програмни периоди.
--	--	--	---

		подход на практика концентрира ресурса в стопанства, които и без това имат по-добри възможности да реализират инвестиции, докато по-малките производители остават с ограничен достъп до финансиране. Следва да се подчертае, че целта на интервенциите е не само да се гарантира изпълнението на проектите, но и да се подпомогне устойчивото развитие на сектора, включително чрез създаване на условия за растеж на по-малки и средни стопанства. В условията на инфлация и значително повишени разходи за машини и оборудване, именно тези стопанства изпитват най-голяма необходимост от подпомагане, тъй като нямат достатъчно собствен финансов ресурс, за да реализират инвестициите. Ако тежестта на критерия остане твърде висока, съществува риск подкрепата да се съсредоточи основно в по-големи земеделски предприятия, което ще обезсмисли до голяма степен целите на мярката. С оглед на изложеното, подходящо решение е не пълното елиминиране на критерия, а неговото редуциране от 15 на 8 точки. По този начин ще се запази ролята му да оценява финансовата стабилност на кандидатите, но същевременно ще се намали дисбалансът между различните групи стопанства и ще се даде по-реален шанс на по-малките производители да се възползват от подпомагането. Редуцирането на точките би осигурило по-справедливо разпределение на ресурса и би допринесло за по-балансирано развитие на	
--	--	--	--

		земеделския сектор. Така интервенциите ще постигнат своята основна цел – да стимулират модернизацията и устойчивия растеж на всички категории земеделски стопанства, а не само на тези, които вече разполагат с голям финансов потенциал. • Уточняващият текст в критерий 5.5 „Кандидати, които не са подпомагани по подмярка 4.1. от ПРСР“ да бъде коригиран както следва: „Приоритет се присъжда на заявления за подпомагане, представени от кандидати, които нямат реализиран проект/ имат подадена заявка за окончателно плащане/имат получена финансова помощ по процедура чрез подбор № BG06RDNP001-4.008, № BG06RDNP001-4.012 и № BG06RDNP001-4.017 по подмярка 4.1. „Инвестиции в земеделски стопанства“ (извършва се служебна проверка).“ със следните аргументи: Критерият „Кандидати, които не са подпомагани по подмярка 4.1. от ПРСР“ има за цел да се даде приоритет на стопанства, които досега не са получавали подкрепа, и в този смисъл е справедлив и правилен. Проблем обаче представлява уточняващият текст към него, според който за да се счита, че кандидатът е бил подпомаган, е достатъчно той да има сключен административен договор по съответните процедури по подмярка 4.1. (№ BG06RDNP001-4.008, № BG06RDNP001-4.012 и № BG06RDNP001-4.017), независимо дали проектът е	Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след задълбочени дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид и анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните потребности и опита от прилагане на подобни мерки в предходните програмни периоди. С цел осигуряване на равно третиране на кандидатите са включени посочените приеми, т. е всички приеми по подмярка 4.1 от ПРСР 2014-2020 г.
--	--	---	---

		бил изпълнен и дали реално е получена финансова помощ. Подобна формулировка поставя кандидатите пред сериозни предизвикателства, тъй като много бенефициенти всъщност са сключили договори, но поради съвкупност от обективни и извънредни обстоятелства, не са успели да изпълнят проектите си и не са получили финансиране. В основата на проблема стоят процедурите № BG06RDNP001-4.012 и № BG06RDNP001-4.017 по подмярка 4.1., които бяха сред най-трудните приеми за изпълнение досега — с крайно ограничени срокове, често дори по-кратки от заложиени срокове по подмерките (например по процедура BG06RDNP001-4.012 нямаша нужните 36 месеца за изпълнение, а по BG06RDNP001-4.017 – нужните 12 месеца). В допълнение, това се случи в контекста на пандемията от COVID-19 и последиците ѝ, както и във времето на войната в Украйна — фактори, които драстично затрудниха логистиката, доставките и реализацията на проекти от страна на земеделските производители. В резултат, голяма част от стопанствата, макар и да имат формално сключени договори, реално не успяха да реализират предвидените инвестиции и не са получили средства по тях. На този фон, наличните данни (например от системата ИСУН) показват сравнително ниска степен на усвояемост по тези приеми на подмярка 4.1., което потвърждава, че процедурите бяха значително по-трудни за успешно	
--	--	--	--

		приключване от типичните. Приравняването на стопанства, които са в такава ситуация, с тези, които действително са получили финансиране и са изпълнили проектите си, е формално несправедливо — ограничава достъпа до нови конкурси и лишава от възможност онези бенефициенти, които поради обстоятелства извън техния контрол не успяха да завършат успешно предишния си проект. Поради тази причина настоящото описание на уточняващия текст е несправедлива, тъй като приравнява стопанствата, които реално са получили подпомагане, със стопанствата, които имат само формално сключен договор, без изпълнение и без постъпили средства. Това води до ограничаване на достъпа на редица кандидати до нови интервенции, въпреки че те фактически не са се възползвали от публичен ресурс. С оглед на изложеното е необходимо уточняващият текст да бъде коригиран така, че критериите да се прилагат само по отношение на кандидати, които вече имат изпълнен проект и са получили финансова помощ по подмярка 4.1. Така ще се постигне реалната цел на критерия – да се даде предимство на стопанства, които досега не са били подпомагани, като същевременно ще се избегне неоправданото ощетяване на кандидати, които не са получили финансиране, въпреки сключен договор. • Да бъде добавен нов критерий „Проектни предложения с инвестиции в иновативни за стопанството технологии, като - иновативни	Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна
--	--	--	---

		производствени технологии, цифрови технологии за производство и организация в селското стопанство, включително подходи приложени чрез Европейското партньорство за иновации“ като същия да бъде с поне 10 броя точки със следните аргументи: Предложението за добавяне на нов критерий с фокус върху за стопанството технологии, като иновативни производствени технологии, цифрови технологии за производство и организация в селското стопанство, включително подходи приложени чрез Европейското партньорство за иновации е напълно обосновано и в съответствие с целите на Общата селскостопанска политика и на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България. На европейско ниво, ОСП 2023–2027 г. поставя ясен акцент върху модернизацията на селското стопанство чрез поощряване на обмена на знания, иновации и цифровизация. Това е определено като ключов инструмент за повишаване на конкурентоспособността, устойчивостта и ефективността на земеделските стопанства в дългосрочен план. В този контекст, проектите, които залагат на въвеждането на иновативни технологии, следва да получават приоритет в процеса на оценка. На национално ниво, в Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони ясно е формулирана специфична цел SO2: „Подобряване на ориентацията на пазара и увеличаване на	група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. В допълнение, следва да се има предвид, че интервенция II.G.1.1 „Инвестиции в земеделските стопанства, насочени към опазване на компонентите на околната среда“ е специално фокусирана и към технологиите на прецизно/интелигентно/цифрово земеделие.
--	--	--	--

			конкурентоспособността на стопанствата в краткосрочен и дългосрочен план, включително по-голям фокус върху научноизследователската дейност, технологиите и цифровизацията“. Това е една от водещите насоки на политиката в сектора и обосновава необходимостта от въвеждането на приоритетен критерий, насочен именно към стимулиране на иновациите. Следва да се отчете и фактът, че България вече има приета Национална стратегия за цифровизация на земеделието и селските райони, която подчертава нуждата от внедряване на прецизни технологии, цифрови системи за управление и други решения, които да подпомогнат земеделските производители. Добавянето на такъв критерий ще ускори внедряването на тези технологии и ще допринесе за по-бързото адаптиране на сектора към съвременните икономически и екологични предизвикателства. В обобщение, въвеждането на нов критерий, който да дава приоритет на проектни предложения с инвестиции в иновативни и цифрови технологии, ще осигури пряка връзка между прилагането на интервенциите и постигането на стратегическите цели на ОСП и СПЗРСР. Това ще насърчи модернизацията, ще повиши конкурентоспособността на земеделските стопанства и ще създаде условия за устойчиво и иновативно развитие на българското земеделие.	
6.	Румяна Благоева	21.10.2025 г. 23:09	В условия за кандидатстване със заявления за подпомагане по Интервенция „П.Д.1. Стартова	Приема се частично.

		помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“, раздел 7 „Допустими кандидати/бенефициенти:“, т. 18 „Когато земята, върху която са разположени културите, включени при определяне на изискуемия минимален икономически размер на стопанството от над 8000 евро СПО, се обработва на база на споразумение за масиви за ползване на земеделските земи, изготвено на основание чл. 37в, ал. 2 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, кандидатът трябва да има имоти, включени в споразумението за масиви, за същия размер на площта на земята, върху която са разположени тези култури, които да са негова собственост и/или да са наети/арендувани с минимален срок на действие пет години, като е допустимо не повече от 24 месеца от срока да е изтекъл към датата на подаване на заявлението за подпомагане.“ Предлагам да се приложи по аналогичен начин и тука условието, а именно ако кандидата има собствена или дългосрочно наета земя (за срок не по-малко от 6 години за кандидати микро-, малки или средни предприятия и 8 години за кандидати големи предприятия считано от месеца, предхождащ датата на подаване на заявлението за подпомагане) в дадено землище, с която участва в споразумение за масиви за ползване на земеделските земи, изготвено на основание чл. 37в, ал. 2 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи да може да подаде заявление за създаване на трайни насаждения,	В чл. 37в, ал. 15 от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи е предвидена възможност земеделски земи, включени в масиви за ползване, <i>„да се разпределят на съответните лица без промяна на местоположението, когато:</i> <i>1. (отм. - ДВ, бр. 39 от 2024 г., в сила от 01.05.2024 г.)</i> <i>2. са представили по реда на чл. 37б за участие в процедурата имоти с регистрирани правни основания за тях с площ, по-голяма или равна на площта, сертифицирана за биологично производство, и/или са представили по реда на чл. 37б за участие в процедурата имоти с площ, по-голяма или равна на площта, за която са одобрени проекти за инвестиции в напоителни системи;</i> <i>3. са заявили желанието си да участват в процедурата за създаване на масиви за ползване по реда на този член.“</i>, като тази възможност е приложима за земи, <i>„сертифицирани за биологично производство и/или за тях са одобрени проекти за инвестиции в напоителни системи по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г. и/или по Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за програмен период 2023 - 2027 г., и/или по Националния план за възстановяване и устойчивост, и/или такива са изградени със собствени средства“.</i> Видно от гореизложеното и предвид факта, че чрез интервенция П.Г.1. се предоставя подкрепа за инвестиции в земеделското стопанство на
--	--	--	--

			капково напояване и др. за същата площ, с която участва в споразумението. По този начин много повече кандидати ще успеят да кандидатстват за създаване на трайни насаждения без да имат комасирани площи. Също предлагам да отпадне условието за допустимост "кандидатите да са регистрирани като земеделски стопани по реда на ЗПЗП от най – малко 24 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период". Считам това условие за дискриминационно, което лишава младите земеделски стопани от възможността да ползват финансиране за първоначални инвестиции при стартиране на дейност.	кандидата, в случай на заявление за подпомагане за създаване на трайно насаждение с цел постигане на достатъчна увереност, че подпомогнатата инвестиция ще бъде във владение на кандидата в годините до края на периода на мониторинг, споразумение по чл. 37в от ЗСПЗЗ може да доказва изпълнение на условието по т. 11 от раздел 9.1 от Условието за , само когато земеделските земи са сертифицирани за биологично производство. Не се приема. За подкрепа на младите земеделски стопани при стартиране на дейност в Стратегическия план е разработена и се прилага интервенция П.Д.1. „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“.
7.	Диана Георгиева	22.10.2025 г. 22:07 22.10.2025 г. 22:07	Предложения за промени: 1. Раздел 11. „Критерии за подбор и предварителна оценка“, критерий 5.3 • Текущ текст: „Кандидатът: – е участвал в Системата за земеделска счетоводна информация (СЗСИ) и поема ангажимент за участие в нея или подобна (система за информация за устойчивостта на земеделските стопанства (СИУЗС)) ежегодно до края на периода на мониторинг – 2 точки; – не е участвал в Системата за земеделска счетоводна информация (СЗСИ), но поема ангажимент за участие в нея или подобна (система за информация за устойчивостта на земеделските	1. Не се приема. Система за информация за устойчивостта на земеделските стопанства (СИУЗС) е новата система, която надгражда Системата за земеделска счетоводна информация (СЗСИ). Това са двете системи, от участието в които зависи приоритизирането по критерия.

		стопанства (СИУЗС)) ежегодно до края на периода на мониторинг – 1 точка.“ • Проблем: • В текста не е ясно какво се има предвид под „подобна система“, което може да доведе до различни тълкувания при оценката на проектите. • Предлагана промяна: Да се допълнят имената на конкретните системи, които ще донесат точки по този критерий. • Мотиви: Уточняването на примери за „подобни системи“ ще осигури еднакво прилагане на критерия от всички оценители и ще улесни кандидатите. Липсата на яснота в момента може да доведе до неравнопоставеност при оценяването и до спорове при проверка на ангажимента. 2. Раздел / точка: Раздел 12.1 „Общи документи“, т. 8.8 • Текущ текст: „8.8. Влязъл в сила административен акт от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ/БД), издаден по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ, с който е оценено, че осъществяването на инвестиционното предложение не води до значително отрицателно въздействие върху околната среда, както и документ за спазване на поставените условия и мерки по т. 21 от Раздел 9.1. „Условия за допустимост на дейностите/инвестициите, в т.ч. срок за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане“, издаден	2. Приема се по принцип. Изпратено е писмо до МОСВ относно издаването на принципно становище по отношение на съответствието на земеделска техника и прикачен инвентар, софтуер, специализирани транспортни средства и материални и нематериални инвестиции за прилагане на технологиите на прецизно/интелигентно/цифрово земеделие, като например (неизчерпателен списък): сензори, дронаве, изкуствен интелект, сателитни изображения, автоматизация и роботика, вкл. земеделска техника с такива компоненти със ЗООС и/или ЗБР и ЗВ, което да бъде общодостъпно за
--	--	--	--

		от този орган. Представя се в случаите, когато издаването на документа се изисква по ЗООС и/или по ЗВ. Когато този документ не е представен към датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатът трябва да го представи най-късно в срока, указан в писмото за отстраняване на несъответствия и нередовности.“ • Предлагана промяна: Да се добави ново изречение в края на текста: „Документ от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ/БД) не се изисква при инвестиции, включващи единствено доставка на самоходна земеделска техника, прикачен инвентар, софтуер и дронове които не попадат в обхвата на процедурите по оценка на въздействието върху околната среда по смисъла на ЗООС и ЗВ.“ • Мотиви: 1. Изискването за представяне на документ от РИОСВ при инвестиции, които се изразяват единствено в покупка на земеделска техника, прикачен инвентар софтуер и дронове, е административно ненужно и забавя процедурите. 2. При тези инвестиции липсва каквото и да е въздействие върху околната среда, поради което няма логическо и нормативно основание за изискване на становище по ЗООС или ЗВ. 3. По аналогия с процедурите по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ), това изискване вече беше премахнато, което	всички потенциални кандидати с цел улесняване и намаляване на административната тежест.
--	--	--	--

		значително намали административната тежест както за кандидатите, така и за РИОСВ. 4. Предложението ще позволи РИОСВ да насочи ресурса си към разглеждане на инвестиции, които реално могат да окажат въздействие върху околната среда (строителство, напояване, животновъдни обекти и др.). 3. Раздел 11. „Критерии за подбор и предварителна оценка“, критерий 4.1 Текущ текст (извадка): „Критерий 4.1. Кандидатът демонстрира положителни икономически резултати за последните три приключени финансови години, като показателите се изчисляват въз основа на данни от Отчета за приходите и разходите (ОПР).“ Предлагана промяна: - Да се допълни текстът така че да става ясно как когато кандидатът не води счетоводство по реда на Закона за счетоводството и подава годишна данъчна декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ, ще се изчислява този критерий. Да се добавят кои са кодове от ГДД, както в условията за кандидатстване така и в Приложение 1. 4. Раздел 9.1 „Условия за допустимост на дейностите/инвестициите, в т.ч. срок за	3. Не се приема. По данни от електронната страница на Националния статистически институт (НСИ), на основание чл. 20, ал. 4 във връзка с ал. 3 от Закона за статистиката всички физически лица, които са осъществили стопанска дейност през отчетната година, имат задължение за подаване на Годишен отчет за дейността (ГОД) в НСИ. Задължение да подават ГОД имат само тези физически лица, които извършват стопанска дейност, т.е. реализират продукти или услуги на пазара, а не тези, които произвеждат продукти за собствено потребление. Отчетът, който се попълва от земеделските стопани, е „Годишен отчет за дейността на предприятията, несъставящи баланс“ (НФ1). На следния електронен адрес - https://www.nsi.bg/news/godishniyat-otchet-za-deinostta-prez-2022-g-vklyuchitelno-i-na-zemedelskite-stopani-se-podava-v-nsi-do-30-yuni-1441 са налични разяснения от НСИ по отношение на това задължение и указания за попълването на ГОД. 4. Приема се по принцип.
--	--	---	--

		изпълнение на одобрените заявления за подпомагане“, т. 7.1 • Текущ текст: „7.1. Когато кандидатът е подал заявления за подпомагане и по интервенция П.Г.1.1., в което приходите от продажби се формират от едни и същи площи с култури/видове и брой животни, при изчисляването на показателите на бизнес плана се отчитат общо заявените разходи и сумата на субсидията по двете заявления за подпомагане.“ • Предлагана промяна: Да се допълни текстът, така че когато инвестициите са идентични или включват едни и същи активи, сбируването на разходите не следва да се прилага, тъй като в този случай е очевидно, че кандидатът няма да изпълни и двата проекта едновременно. Това води до изкривяване на бизнес плана чрез добавяне на разход, който реално няма да бъде извършен. • Мотиви: 1. В случаите, когато кандидатът подава проекти по двете интервенции с еднакви инвестиции (например една и съща машина или съоръжение), е ясно, че реално няма да бъдат изпълнени и двата проекта, а е участвал за да увеличи шанса си за одобрение. 2. В подобни ситуации сбируването на разходите изкуствено увеличава общите стойности в бизнес плана и води до нереалистични икономически показатели.	Добавено е уточнение по отношение на подадени идентични заявления за подпомагане в двата приема.
--	--	--	---

			3. Когато инвестициите по двете интервенции са различни (например техника по П.Г.1 и екологично оборудване по П.Г.1.1), сборуването може да се запази, защото тогава се отчитат реални допълващи се дейности, които могат да бъдат изпълнени. 4. Промяната ще предотврати изкривяване на бизнес плановете и ще осигури по-реалистична и справедлива оценка на проектите.	
8.	Диана Георгиева	23.10.2025 г. 11:34	За интервенция П.Г.1 Предлагам промяна относно :Раздел 9.1 „Условия за допустимост на дейностите/инвестициите“, т. 16.2 и т. 18 • Проблем: • Точките 16.2 и 18 съдържат вътрешно противоречие относно допустимостта на инвестиции за напояване, когато водното тяло е в състояние по-ниско от „добро“. Т. 16.2 допуска инвестиции при доказано спестяване на вода $\geq 60\%$, докато т. 18 категорично забранява нетно увеличение на напояваните площи при същото условие. • Предлагана промяна: • Да се добави уточнение към т. 18, което да синхронизира двете разпоредби: „Инвестициите, свързани с нетно увеличение на напояваната площ, използващи вода от водно тяло от подпочвени или повърхностни води, са допустими при условие, че:	Не се приема. Условието на т. 16.2 от Раздел 9.1 „Условия за допустимост на дейностите/инвестициите“ от Условията за кандидатстване се отнася за допустимостта на инвестиции в съществуващи напоятелни системи и е в съответствие с разпоредбите на чл. 74, § 4 от Регламент(ЕС) 2021/2115. От своя страна, т. 18 от същия раздел касае инвестициите, свързани с нетно увеличение на напояваната площ, като съгласно разпоредбите на чл. 74, § 6 от Регламент(ЕС) 2021/2115, такива инвестиции, засягащи обект от подпочвени или повърхностни води, се подпомагат само ако състоянието на водния обект не попада в категория по-ниска от „добро състояние“ в съответния план за управление на речния басейн поради съображения, свързани с количеството на водите.

			– състоянието на водния обект не попада в категория по-ниска от „добро състояние“ в съответния ПУРБ; или – когато водното тяло е в състояние по-ниско от „добро“, инвестицията доказано осигурява ефективно намаление на консумацията на вода с не по-малко от 60 % спрямо потенциалното потребление (ПИБ), съгласно изискванията на т. 16.2 и след положително становище от компетентния орган по околна среда.“	
9.	Василен Цветков	23.10.2025 г. 15:34	Уважаеми/а, Предлагам да се предвиди възможност за кандидатстване на млади фермери, които са регистрирани като земеделски стопани по-малко от 24 месеца преди подаване на заявлението. В публикуваната информация за интервенцията се изисква кандидатите да са регистрирани като земеделски стопани най-късно 24 месеца преди подаването на заявлението. Това условие е твърде ограничаващо, защото изключва най-новите фермери, които тепърва създават своите стопанства. За да се насърчи генерационното обновление и да се даде шанс на новите стопани, предлагам: • Премахване или намаляване на изискването за минимален период на регистрация (например до 6 или 12 месеца), за да могат фермери, които са започнали дейност през последните години, да се възползват; • Прилагане на допълнителни механизми за проверка на капацитета и жизнеспособността на	Не се приема. За подкрепа на младите земеделски стопани при стартиране на дейност в Стратегическия план е разработена и се прилага интервенция П.Д.1. „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“.

			начинаещите стопани вместо изискването за дългосрочна история; Насърчаване на влизането на нови и иновативни участници в сектора, което ще подпомогне развитието на селските райони. Така ще се гарантира равнопоставен достъп до финансиране за всички млади фермери и ще се създадат условия за успешен старт на новите земеделски стопанства. Благодаря!	
10.	Българска аграрна камара	24.10.2025 г.	След заседание на УС и анализи на ситуацията Българска аграрна камара изразява категорично несъгласие с настоящето предложение на Управляващия орган на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023-2027 г. за обхвата на критерия 4.1. <i>Финансовото състояние на кандидата обезпечава реализирането на инвестициите</i> за кандидати, доказващи финансова устойчивост, който поставя в дискриминационна и демотивираща позиция именно онези субекти, които са организирани и сдружени в групи и организации на производители (ГОП). В настоящия вариант критерият оценява съотношението (К) между заявената стойност на инвестицията и средноаритметичната оперативна печалба на кандидата за последните три приключили финансови години (2022–2024 г.). На пръв поглед критерият изглежда логичен, но той не отразява	Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след задълбочени дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните потребности и е търсен баланс между различните приоритети. Критерии за подбор по т. 3 „Проекти, насърчаващи кооперирането и интеграцията между земеделските производители“ е специално фокусиран към групите и организациите на производители и дава предимство пред останалите кандидати. Следва да се отбележи, че критерии 3 е след приоритетите с най-висока относителна тежест.

		спецификата на ГОП, чиито основни цели не са генериране на печалба, а основно: ☐ Осигуряване на по-добри цени и пазарна реализация за своите членове; ☐ Колективно инвестиране в логистика, преработка и съхранение; ☐ Поемане на оперативни разходи, за да улеснят достъпа до пазари, а не да натрупват печалба. В резултат – десетки реални и активни организации, с висока стопанска и социална стойност, ще бъдат несправедливо елиминирани, а новите признати ГОП ще са демотивирани от точковото класиране, въпреки че: ☐ Осъществяват реална търговска дейност; ☐ Имат оборот; ☐ Подкрепят много индивидуални стопанства, обединени в ГОП. Ако не бъде преразгледан, критерият ще засегне пряко групи и организации на производители от секторите: ☐ Овцевъдство и козевъдство ☐ Говедовъдство ☐ Пчеларство ☐ Птицевъдство ☐ Плодове и зеленчуци ☐ Зърнено-житни ☐ Етерично-маслени и др. Това са сектори, в които сдружаването е ключов инструмент за оцеляване, достъп до пазар и иновации, и същевременно са най-уязвими от	
--	--	--	--

		дискриминация чрез формални счетоводни критерии. Не на последно място тази мярка е единственият инструмент, чрез който ограничен ресурс стига до голям брой ползватели! При изслушване в Комисията по земеделие в 51-ото Народно събрание, както и на експертна среща с Браншовите организации в МЗХ на 3.10.2025 г., беше поет ясен политически и институционален ангажимент за: ☐ Преработка на критерия за ГОП; ☐ За кандидати ГОП, за получаване на предимство по критерий 4.1, да се взема предвид оперативната печалба на членовете на ГОП от последните три завършени финансови години (2022, 2023 и 2024 г.); ☐ Отчитане на колективния ефект от сдружаването, а не само на формалната печалба на кооператива. Тези поети ангажменти към сектора не са изпълнени, което поражда съмнения за преднамерено ограничаване на достъпа на ГОП до финансиране. С настоящото становище призоваваме за: 1. Незабавно преразглеждане на критерия и възможност за алтернативна методика при ГОП; 2. Стартиране на писмена процедура за изменение на Критерия за финансово състояние в съответствие с чл. 23 от Вътрешните правила за работа на Комитета за наблюдение на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР). Ако настоящата формулировка на критерия не бъде коригирана, рискуваме не просто несправедлив	
--	--	--	--

			прием, а дългосрочно разочарование и трайна демотивация за сдружаване, както при настоящите фермери, така и при младите това ще създаде предпоставки за нарушаване на хоризонталната солидарност в селските райони и дискриминация на фермерите, избрали да действат колективно, какъвто е духът на Общата селскостопанска политика (ОСП) на ЕС, както и нарушаване на конкурентоспособността на тези стопани за които сдружаването в ГОП е единствения достъп до по-високи цени и пазарна сила! С действията или бездействията си в последно време, ръководството на Министерството превръща институцията от Министерство на земеделието в Министерство на недоверието и неистината. Това не е просто обида, а диагноза за срив на доверието между държавата и земеделците – и е време този подход да бъде прекратен!	
11.	Виктория Атанасова	25.10.2025 г. 12:21	Предложение за включване на кориандър (<i>Coriandrum sativum</i> L.) в списъка на приоритетните „чувствителни култури“ по интервенция П.Г.1 – Инвестиции в земеделските стопанства Мотиви: 1. Логическа съпоставка с вече включени култури В списъка присъстват кимион, анасон, чубрица, босилек, риган, мащерка, салвия и други етеричномаслени и медицински култури. Кориандърът принадлежи към същата група и има напълно аналогичен профил и предназначение.	Не се приема. След извършване на повторна оценка Управляващият орган на СПРЗСР не намира достатъчно основания за добавяне на предложената култура в Приложение № 2 към Условията за кандидатстване. В списъка са включени култури и животни, които имат стопанско значение за страната и същевременно са идентифицирани като такива с необходимост от целево финансиране.

		Липсата му представлява непоследователност в определянето на групата „етеричномаслени и медицински култури“. 2. Икономическо и експортно значение България е един от водещите производители и износители на кориандър семена в Европа, с традиционни пазари в Полша, Германия, Нидерландия и Франция. Културата е стратегическа за износа на страната и създава добавена стойност в селските райони. Освен това, извлекът на етерично масло от кориандър намира широко приложение в медицината, фармацията и козметичната индустрия, което я прави още по-ценна в контекста на етеричномаслените и медицински култури. 3. Необходимост от инвестиции Производството и подготовката за износ изискват почистване и калибриране на семената, сушилни съоръжения, техника за опаковане и складиране, лабораторен контрол и сертифициране. Това са именно инвестициите, които интервенция П.Г.1 цели да подпомага. 4. Принос към устойчиво и биологично земеделие Културата е устойчива на суша и климатични колебания, подходяща е за сеитбооборот, подобрява почвеното плодородие и изисква минимални пестициди. Поради естествения си начин на отглеждане, кориандърът е изключително подходящ за	
--	--	---	--

			биологично производство и сертифициране, което би стимулирало увеличаването на биологичните площи в България – приоритетна цел на Европейския съюз в рамките на Зелената сделка и Стратегическия план 2023–2027 г. 5. Традиционна и доказана култура за България Кориандърът се отглежда у нас от десетилетия и е ключова култура за дребни и средни стопанства в Южна и Североизточна България. Подкрепата му чрез статут на „чувствителна култура“ ще насърчи инвестиции, устойчивост и развитие на регионите. Предложение: Да се добави нова позиция в раздел „Етеричномаслени и медицински култури“ след № 3 (Кимион и черен кимион) със следния текст: 4. Кориандър (Coriandrum sativum L.) – етеричномаслена и медицинска култура с висока добавена стойност, потенциал за износ и подходяща за биологично производство. С уважение, Виктория Атанасова	
12.	Виктория Атанасова	25.10.2025 г. 12:27	Предложение за изменение на Критерий 5.5 от таблицата „Критерии за подбор“ по интервенция П.Г.1 – „Инвестиции в земеделските стопанства“ Мотиви: 1. Необходимост от по-справедлив достъп до финансиране за нови кандидати Настоящият критерий оценява с едва 2 точки кандидатите, които никога не са получавали подпомагане по подмярка 4.1 „Инвестиции в	Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след интензивни обсъждания със заинтересованите страни, в които са взети предвид анализите при подготовка на

		земяделски стопанства“ от ПРСР 2014–2020. Този брой точки е недостатъчен, за да компенсира конкурентното предимство на по-големи или вече финансирани стопанства, които имат изграден капацитет и оборудване. Повишаването на тежестта на критерия до 5 точки ще даде по-равнопоставен шанс на новите и малките земяделски производители, които до момента не са имали възможност да се възползват от европейско финансиране. 2. Стимулиране на по-широк достъп и териториално разпределение на инвестициите По-високият брой точки ще насърчи по-равномерно участие от всички региони, включително по-слабо развитите селски райони, където мнозинството стопани не са били облагодетелствани от подмярка 4.1. Това е в пълно съответствие с приоритетите на Стратегическия план 2023–2027 г. за социална и икономическа кохезия. 3. Принос към обновяване на земяделския сектор Новите кандидати обикновено внедряват иновативни и екологични практики, включително технологии за пестене на вода, прецизно земяделие и биологично производство. Поощряването им с по-висока оценка ще подпомогне поколенческото обновяване на сектора и ще повиши ефективността на инвестициите по мярката.	стратегическия план, идентифицираните потребности и е търсен баланс между различните приоритети.
--	--	---	---

			4. Съответствие с принципа на справедливост и недопускане на натрупване на предимства Повишаването на критерия от 2 на 5 точки ще гарантира, че ресурсите не се концентрират само при вече финансирани стопанства, а ще се насочат и към нови бенефициенти. Това е напълно в духа на целите на Общата селскостопанска политика за равнопоставеност и подкрепа на малките производители. Предложен нов текст на критерия 5.5: 5.5. Кандидати, които не са подпомагани по подмярка 4.1 от ПРСР 2014–2020 г. Заявления за подпомагане, представени от кандидати, които не са одобрявани за подпомагане по подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ от ПРСР 2014–2020 г. Максимален брой точки: 5 Очакван ефект: • Увеличаване на достъпа до финансиране за нови земеделски производители. • По-равномерно разпределение на средствата между региони и категории стопанства. • Подобряване на прозрачността и доверието в процеса на оценка и подбор. С уважение, Виктория Атанасова	
13.	Съюза на Дунавските Овощари и Добруджанс	26.10.2025 г. 29.10.2025 г. 11:59 29.10.2025 г.	УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР, Приложено Ви изпращам предложения и коментари от Съюза на Дунавските Овощари и Добруджански	

	ки Овощарски Съюз	12:01 29.10.2025 г. 12:08 29.10.2025 г. 12:11 29/10/2025 г. 13:24	Овощарски Съюз по отношение на предложенията на УО на СПРЗСР 2023-2027 г. за условия за кандидатстване за прием на заявления за подпомагане по интервенции П.Г.1 и П.Г.1.1, както следва: 9.2. Недопустими разходи 19. Разходи за мобилни/преместваеми инсталации за производство и/или съхранение на енергия от ВЕИ. ПРЕДЛОЖЕНИЕ да са допустими за финансиране със задължителни дигитални устройства за проследяване Разходи за мобилни/преместваеми инсталации за производство и/или съхранение на енергия от ВЕИ . МОТИВИ: С решението на Конституционния съд за забрана изграждането на ФВЦ на земеделски земи по Наредба 19, земеделските производители, чийто стопанства нямат достъп до електропреносната мрежа на страната, остават без възможност да си осигурят енергия от Соларни системи. Ползването на дизелови агрегати за нуждите на земеделското производство е скъпа и замърсяващо околната среда дейност. Мобилните фотоволтаични централи се използват в различни сфери като: осигуряване на ел. енергия за хранване на сондажни кладенци и хладилни контейнери и дроне, в овощни градини; Осигуряване на ел. енергия на животновъдни обекти за доилни инсталации, хладилни вани за съхранение на мляко, , фуражни кухни, автономни роботи, вода за напояване на животните, осигуряване на	Приема се частично. Съгласно Условията за кандидатстване преместваемите обекти са допустими при представяне на изискуемите документи за това. В допълнение, при определяне на допустимите/недопустимите дейности са взети предвид анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните потребности и опита от прилагане на мярката в предходни програмни периоди. Условията целят ефективно насочване на подкрепата към дейности с по-висока добавена стойност за повишаване конкурентоспособността на земеделските стопани. Част от условията са включени за намаляване риска от изкуствено създаване на условия, противоречащи на целите на мярката.
--	-------------------------	---	---	--

		захранване за центрофугите за пчелен мед и други дейности в селското стопанство. 11.2. Методика за прилагане на критериите за подбор 6. За получаване на предимство по критерий 4.1 се взема предвид оперативната печалба на кандидата от последните три завършени финансови години (2022, 2023 и 2024 г.), която се определя, като се използват следните данни от ОПР за съответната финансова година: стойността от Раздел А, т. I „Приходи от оперативна дейност”, ред „Общо за група Г”, (код 15000) от приходната част на ОПР за съответната финансова година минус стойността от Раздел А, т. I „Разходи за оперативна дейност”, ред „Общо за група Г”, (код 10000) от разходната част на ОПР за съответната финансова година плюс стойността от ред „Разходи за амортизация и обезценка на дълготрайни материални и нематериални активи”, (код 10410) от разходната част на ОПР за съответната финансова година. Изчислява се средноаритметичния размер на оперативната печалба за последните три завършени финансови години (2022, 2023 и 2024 г.) с помощта на лист „4. Оперативна печалба“ от Приложение № 1. ПРЕДЛОЖЕНИЕ: Да се добави За получаване на предимство по критерий 4.1 се взема предвид оперативната печалба на членовете на ГОП от последните три завършени финансови години (2022, 2023 и 2024 г.)	Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след задълбочени дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните потребности и е търсен баланс между различните приоритети. Критерии за подбор по т. 3 „Проекти, насърчаващи кооперирането и интеграцията между земеделските производители“ е специално фокусиран към групите и организациите на производители и дава предимство пред останалите кандидати. Следва да се отбележи, че критерии 3 е след приоритетите с най-висока относителна тежест.
--	--	---	---

		МОТИВИ: Обсъждайки закона за агрохранителната верига видяхме че на пазара няма българска продукция, защото нямаме кооперативи и предлагане на достатъчни количества продукция за големите търговски вериги . Стопанствата от сектора за малки по размер и нямат достъп до тези пазари. Единственият път за тяхното устойчиво развитие е кооперирането. Предлагайки 15 точки за признати ГОП, УО на СПРЗСР 2023-2027 г отчита че е дало приоритет на тези кооперативи но с не възможността да получат точките по финансовият показател, на практика дерогира приоритета (защото ГОП реализират печалната за своите членове и нямат оперативна печалба на организацията, те са на комисионни договори които им покриват издръжката) На ТРГ с браншовите организации беше прието нашето предложение За кандидати ГОП За получаване на предимство по критерий 4.1 да се взема предвид оперативната печалба на членовете на ГОП от последните три завършени финансови години (2022, 2023 и 2024 г.). Като се пое ангажимент за писмена процедура на КН за допълване на финансовият критерий за подбор. ГОП не могат да получат точки по следните Критериите за подбор № 1,2 за обхванати от схеми за качество – 5 точки.; № 2 за хуманното отношение към животните -8 точки.	
--	--	---	--

			№ 4,1 за Финансовото състояние на кандидата - 15 точки. № 5,1 от кандидат от 18 до 40 години включително. – 5 точки № 5,2 кандидати на територията на райони с природни и други ограничения – 5 точки; На практика така предложените за обществено обсъждане Критерии за подбор, по които ще бъдат класирани постъпилите заявления за подпомагане , оставя проектите за Колективните инвестиции на ГОП с по малък брой точки от индивидуалните проекти на съдружниците в тези организации. Това ще даде по голяма възможност за финансиране на индивидуалните проекти на съдружниците а не на колективната инвестиция. Приложените коментари и предложения са по интервенции II.Г.1 да се приемат и за идентичните критерии по условия за кандидатстване за прием на заявления за подпомагане по интервенции II.Г.1.1	
14.	Л. Емилова	27.10.2025 г. 09:36	Във връзка с публикувано обществено обсъждане по настоящата процедура, бих искала да внеса следните предложения за изменения: Точка 1: Съгласно Раздел 8.1., т. 1.2.1. За кандидати, които през посочения период са загубили производствения си потенциал вследствие на непреодолима сила и извънредни обстоятелства и са представили надлежни документи от компетентен орган, доказващи съответното събитие, изпълнението на	1.1. Не се приема. Загубата на производствения потенциал касае погиване на производствените активи – насаждения и/или стада – вследствие на което земеделският стопанин не може да произведе селскостопанска продукция и да реализира приходи от нея, въпреки положените грижи при упражняване на земеделската си дейност.

		условието се проследява за 24 месеца преди настъпване на събитието. Предложение 1: Да се добави текст, който явно да потвърждава, че т. 1.2.1 включва и че <i>"в следствие на непреодолима сила – смърт на бенефициент, историята му ще се признае и за новорегистриран земеделски производител, който е наследник/правоприемник на стопанството."</i> Аналогично да могат да се предоставят и точки за печалби, вземайки предвид историята на новия (наследник/правоприемник) и стария (починал) земеделски производител. Предложение 2: Към Раздел 11.2 да се добави т. 6.3. <i>"За кандидати, новорегистрирани с цел онаследяване на починал земеделски производител, за липсващите години на дейност се използват данните от ОПР на лицето, за което са признати обстоятелствата за история като земеделски стопанин за годините, когато лицето е действащо. Признаването на това обстоятелство е важно, за да се продължи приемствеността и да не се лишават наследниците, които и без това са в трудна позиция лична и професионална от гледна точка на усвояване и стабилизиране на земеделското стопанство, от възможността да развиват стопанството.</i> Точка 2 Раздел 9, т. 1 Подкрепа се предоставя за материални и нематериални инвестиции в съществуващи земеделски стопанства за покриване нуждите на същите, съобразени с техният капацитет...	От друга страна, целта на условието за „история“ на кандидата като земеделски стопанин е идентифициране на такива, притежаващи опит в земеделието. 2. Не се приема. Помощта по интервенцията е предвидена за подпомагане развитието на земеделските стопанства на кандидатите, ето защо заявените за подпомагане активи следва да са съобразени с техния капацитет. Това съответствие се оценява спрямо данните от
--	--	--	--

		Предложение 1: Да се премахне "съобразен с техния капацитет" – тъй като по този начин се ограничава инвестиции към нови ферми, разширение, създаване на трайни насаждения и др. Точка 3 Раздел 9.1., т. 10.2. Данните за броя и вида на животните, посочени в бизнес плана се доказва към дата на подаване на заявлението: "а) чрез служебна справка в Регистър животни и пчелини. В случаите, когато броят на отглежданите животни не подлежи на вписване в Регистър животни и пчелини, се взима предвид посоченият в Регистъра капацитет на животновъдния обект, и/или" Това е ощетяващо при птици, свине, телета. Никой не може да гарантира, че към дата на проверка в регистъра (неизвестно кога ще е тя), в стопанството ще има налични птици, може да са преди следващо зареждане. При свинете (като изключим свинете майки) е същото – да се съобрази с капацитета на животновъдния обект. Изпълняват се проекти по 4.1 например, с капацитет 200 крави, като към момента животните са 120, но дружеството е заложила в бизнес плана към 3та година да са 200. Същото е и тук. Би следвало, когато не е за разширение, вида и броя на отглежданите животни да се съобрази с капацитета. Предложение: да се прецизира текста, както следва:	представения към заявлението за подпомагане бизнес план, който отразява развитието след реализирането на инвестициите, включително „нови ферми, разширение, създаване на трайни насаждения и др.“. 3. Приема се по принцип. Текстовете са прецизирани. В допълнение, УО обръща внимание, че когато при административните проверки се установи липса на документи или друга нередовност, на кандидата се изпраща уведомление чрез СЕУ за установените липси/нередовности и се определя срок за тяхното отстраняване. В този случай кандидатът може да предостави данни за оборота на стадото и/или настъпили природни бедствия или катастрофични събития, довели до несъответствието с наличните в Регистъра брой и вид на животните.
--	--	--	---

		Въпрос: Раздел 9.1., т. 14.4. – Допустимо ли е закупуването само на батерии, към съществуваща ФЕЦ, която е за собствени нужди и продажба, като в анализ се защити батерията само със собствените нужди на стопанството? Точка 6: Раздел 10.2 Недопустими разходи, т. 21. Разходи в напоителни системи/инсталации, които не са свързани с напояване на земеделски земи за производство на селскостопански продукти и дейностите, произтичащи от това; Това изключва напоителни системи/инсталации, свързани с животновъдството, които са описани като допустими. Точка 7 3. Критерий 2.1. – в Раздел 10.2. Методика за прилагане на критерий за подбор Не е описано как ще се доказва този критерий. Не пише, че критерият трябва да се спазва и по време на мониторинга. Не пише и с какви документи се доказва. Така всеки, отглеждащ млечни крави, може да сключи договор с производител на "кисело мляко БДС" за доставка, да вземе точки и после да не го спазва. Да се създаде текст: <i>За производството на суровини, включени в представения бизнес план, които се влагат в производството на продукти и храни, за които</i>	6. Бележката не съдържа предложение или коментар по проекта на насоки. Т. 21 не се отнася за системи за поене на животни, които са допустим разход. Дефиницията на „Напоителна инсталация/ система за напояване“ не обхваща доставка, разпределяне, пречистване на вода в животновъдни обекти. Обръщам внимание, че съгласно т. 10 от раздел 11.2. „Методика за прилагане на критериите за подбор“ е предоставен приоритет на инвестиции за осигуряване на вода за нуждите на животновъдни обекти. 7. Приема се частично. За доказване на съответствие с този критерий в т. 2 от раздел 11.2. „Методика за прилагане на критериите за подбор“ от Условието за кандидатстване е предвидено извършването на служебни проверки и представянето на действащ договор за доставка на суровини с преработвател, вписан в съответния регистър на производители на продукти, вписани по европейските схеми за качество, в едно с приемо-предавателни протоколи и фактури за извършените доставки съгласно т. 1 от раздел 12.2. „Допълнителни документи, доказващи съответствие с приоритет по критериите за оценка“ от УК.
--	--	--	---

		кандидатът е доставчик на преработвател, който е вписан в съответния регистър на производители на продукти, вписани по европейските схеми за качество, да се предостави договор между кандидата и преработвателя за периода на мониторинг на бизнес плана. Кандидатите, получили точки по настоящия критерий се задължават да поддържат съответствие с него до края на периода на мониторинг. Договорът с преработвател да се добави в изискуемите документи на етап кандидатстване. <i>Раздел 10.2. Методика за прилагане на критерий за подбор</i> <i>13.3 В случай, че заявления за подпомагане имат равен брой точки по посочения в т. 13.2 критерий, същите ще бъдат класирани в низходящ ред съобразно получения брой точки по критерий 1.1. „Заявления за подпомагане, насочени към производство на биологични продукти“.</i> При положение, че биологичните производители могат да кандидатстват по интервенция II.Г.1.1. не е ли по-редно, тук точките им да не са на трета позиция като важност. Да се даде приоритет на Финансово състояние на кандидата, а биологичното производство да отиде към крайните позиции. Точка 8 Земеделското стопанство е участвало в СЗСИ/СИУЗС и е в информационната система за	В т. 14 от раздел 11.2. „Методика за прилагане на критериите за подбор“ от Условието за кандидатстване е описано изрично задължение на кандидатите за поддържане на съответствие с критериите, които са станали основание за одобрение на кандидата пред други кандидати. В т. 5.2.2. от раздел А. „Техническо изпълнение на заявленията за подпомагане“ от Условието за изпълнение е предвидено специфично изискване за поддържане на посочения критерий. В допълнение, следва да се има предвид, че <i>"кисело мляко БДС"</i> не попада в обхвата на европейските схеми за качество. Не се приема. УО не намира основание за коригиране на поредността на критериите за оценка, имайки предвид, че заедно с напояването един от основните приоритети на МЗХ е развитието на биологичното производство, ефектите от което са свързани с биоразнообразието, опазването на качеството на почвата и водите, производството на чисти и здравословни храни, осигуряване на заетост в планински и изостанали райони. 8. Бележката не съдържа предложение или коментар по проекта на насоки.
--	--	--	---

			устойчивостта на земеделските стопанства (ИСУЗС) преди 01.01.2025 г. Кандидатите могат да направят справка за съответствие с критерия на следния електронен адрес: https://www.fadn.bg/. При регистрация в тази система изписва "Нямате нужните права, за да отворите този ресурс". Как ще проверяват земеделските производители този критерий? Точка 9 Винени лозя да се добавят в приоритетни култури. Въпреки че има отделна интервенция Конверсия на винени лозя, тя не покрива инвестиции като закупуване на земеделска техника и мрежи за градушки. Секторът на виненото лозарство е капиталоемък и дългосрочен, което означава: • нужни са значителни инвестиции за механизация, дигитализация и др. • конкуренцията е висока както вътре в страната, така и на международните пазари; • климатичните промени създават нови рискове, изискващи адаптация (нови сортове, устойчиви практики) • липсата на работна ръка изисква повече инвестиции в механизация	Възможността за извършване на електронна справка за участие в СЗСИ/СИУЗС е в процес на разработване и тестване. 9. Не се приема. Списъка с приоритетните култури е разглеждан на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и е приет на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. В допълнение, в СПРЗСР е включена интервенция I.Д.2 - Инвестиции в лозаро-винарския сектор.
15.	Л. Емилова	27.10.2025 г. 09:57	Във връзка с обществено обсъждане по настоящата процедура, правя следните предложения за изменение: 1. Изискването в условията за кандидатстване е договорите и офертите да са в евро и лева. Това не е оправдано, предвид че още по време на приема	1. Не се приема. Съгласно чл. 15, ал. 2 от Закон за въвеждане на еврото в Република България „<i>периодът на двойно обозначаване на цените на стоките и услугите в евро и в левове започва на 8 август 2025 г. и</i>

			България преминава изцяло към евро. Нека остане условие договорите и офертите да са в евро. Много по-лесно е за последващото отчитане на проектите. 2. Аналогично на горното, бизнес планът е заложен в лева. Над 80% от проектите се подават през последния месец на приема, което ще бъде през 2026 г. В последствие отчитането и мониторинга на бизнес плана ще е също в евро. Много по-логично и по-лесно при отчитането на проектите е от сега да се заложи разработване на бизнес плана в евро.	<i>приключва на 8 август 2026 г. „</i>, т.е. целият период на прием попада в периода на двойното обозначаване на цените. 2. Приема се. Предвид факта, че бизнес плана отразява паричните потоци от дейността в бъдещ период, в Приложение № 3 към Условието за кандидатстване са посочени указания за попълване на данните в евро.
16.	Цветан Спахийски	27.10.2025 г. 13:00 27.10.2025 г. 13:06	В раздел 11.2. Методика за прилагане на критериите за подбор е записано: т. 2. По Критерий 1.2. за присъждане на предимство се извършва служебна проверка в съответния регистър на производители на продукти със защитени наименования за произход, защитени географски указания, храни с традиционно специфичен характер и незадължителния термини за качество планински продукт, вписани по европейските схеми за качество, публикувани в https://www.mzh.government.bg/bg/politiki-i-programi/politiki-i-strategii/politiki-po-agrohranitelnata-veriga/zashiteni-naimenovaniya/. Предложението е да се промени текста както следва: т. 2. По Критерий 1.2. за присъждане на предимство се извършва служебна проверка в съответния регистър на производители на продукти със защитени наименования за произход, защитени географски указания и храни с традиционно	Не се приема. Видно от текста на самия критерий, предимство се присъжда за производство на продукти, обхванати от схеми за качество на кандидати, които са вписани в съответния регистър или са доставчици на преработвател, вписан в съответния регистър. На електронната страница на Европейската комисия, посочена във Вашето предложение, са налични списъци с продуктите, обхванати от схемите за качество, но липсва информация за производителите на такива продукти. От друга страна, на посочения в т. 2 от раздел 11.2. Методика за прилагане на критериите за подбор от Условието за кандидатстване електронен адрес за всеки от продуктите със защитени наименования е представен регистър на производителите на съответния продукт, което е необходимо за коректното извършване на оценка за съответствие с критерия.

		специфичен характер, вписани по европейските схеми за качество публикувани на https://ec.europa.eu/agriculture/eambrosia/geographical-indications-register/ и незадължителния термин за качество планински продукт, вписан по европейските схеми за качество, публикуван на https://www.mzh.government.bg/bg/politiki-i-programi/politiki-i-strategii/politiki-po-agrohranitelnata-veriga/zashiteni-naimenovaniya/. Основанията ни са следните: Съответните Регистри са за храни и селскостопански продукти, за вина и за спиртни напитки. Тези регистри са европейски и единствено удостоверяват вписването на продуктите със защитени наименования за произход, защитени географски указания и храни с традиционно специфичен характер и се намират на следната страница на Европейската комисия https://ec.europa.eu/agriculture/eambrosia/geographical-indications-register/. Селскостопанските продукти плодове се използват както за директна консумация така и за преработка, като от тях се правят и плодови дестилати и плодови вина. Така, че искаме промяна в Методиката за прилагане на критериите за подбор и да се присъжда предимство като се извършва служебна проверка в съответния регистър на производители на селскостопански продукти, вина и спиртни напитки със защитени наименования за произход, защитени географски указания и храни с традиционно	
--	--	--	--

			специфичен характер, които се намират на следната страница на Европейската комисия https://ec.europa.eu/agriculture/eambrosia/geographical-indications-register/. Очакван ефект: Увеличаване на достъпа до финансиране за земеделски производители, произвеждащи продукти за преработка на преработватели, чиито продукти са регистрирани продуктите със защитени наименования за произход, защитени географски указания и храни с традиционно специфичен характер и се намират на следната страница на Европейската комисия https://ec.europa.eu/agriculture/eambrosia/geographical-indications-register/ С уважение, Цветан Спахийски	
17.	Georviev	27.10.2025 г. 18:30	Предложение за изменение на критериите за оценка по Интервенция II.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ I. Контекст и основание В настоящия проект на критерии за оценка по Интервенция II.Г.1 се предвижда предоставяне на приоритет и допълнителни точки за: - Заявления за подпомагане, включващи инвестиции за преход към алтернативни системи за отглеждане на птици, свине и телета; - Заявления за подпомагане, включващи инвестиции за надвишаване на изискванията за хуманно отношение към свинете и птиците.	Не се приема. В настоящия прием е предвиден гарантиран бюджет за чувствителни сектори, който представлява 75 % от целия разполагаем бюджет за приема, вместо приоритизиране на заявленията за подпомагане от чувствителните сектори чрез специфичен критерий за оценка с цел предоставяне на предимство пред останалите кандидати. За този бюджет ще се класират заявления за подпомагане с инвестиции, изцяло насочени към производство на селскостопанска продукция в чувствителни сектори съгласно Приложение № 2 „Списък с приоритетни сектори, култури и животни“.

		Макар тези критерии да са насочени към подобряване на хуманното отношение към животните и адаптиране към бъдещи изисквания на ЕС, тяхната прекалена специфичност ограничава широкия достъп до мярката и изкривява приоритетите към малък брой производители, вместо към чувствителните сектори в цялост. II. Аргументация за промяна 1. Прекалена секторна ограниченост Посочените критерии насочват ресурс и приоритет основно към свиневъдството и птицевъдството, като изключват останалите подотрасли на животновъдството – говедовъдство, овцевъдство, козевъдство и др., които също срещат сериозни предизвикателства в условията на растящи разходи, климатичен натиск и липса на инвестиции. 2. Несъответствие с принципа на приоритет към „чувствителните сектори“ Политиката на ПРСР и Стратегическия план последователно поставя акцент върху подкрепа на секторите „Плодове и зеленчуци“ и „Животновъдство“ като чувствителни и стратегически важни, което следва да се отразява и в критериите за оценка. Настоящата редакция обаче пренебрегва този принцип. 3. Нужда от гъвкавост и по-широко приложение Вместо да се фиксира върху конкретни видове животни, по-справедливо и ефективно е критерият да бъде формулиран така, че да насърчава всички	
--	--	---	--

		производители в чувствителните сектори да инвестират в устойчивост, модернизация и подобряване на хуманното отношение, без да се стеснява приложното поле. 4. Практика и последователност с предходни програмни периоди В предходните мерки (например 4.1.1 по ПРСР 2014–2020) критериите за приоритет винаги са били формулирани общо, например: „Проектни предложения с инвестиции в секторите 'Плодове и зеленчуци', 'Животновъдство' и 'Етеричномаслени и медицински култури'“ Така се осигурява равен достъп, яснота и прозрачност при оценяването. III. Конкретно предложение за промяна на текста Настоящ текст: „Заявление за подпомагане, включващо инвестиции за преход към алтернативни системи за отглеждане на птици, свине и телета.“ „Заявление за подпомагане, включващо инвестиции за надвишаване на изискванията за хуманно отношение към свинете и птиците.“ Предложен нов текст: „Заявление за подпомагане, включващо инвестиции и дейности, насочени към секторите 'Плодове и зеленчуци', и/или сектор 'Животновъдство', и/или сектор 'Етеричномаслени и медицински култури', включително дейности за подобряване на хуманното отношение към животните и устойчивото производство.“	
--	--	---	--

			IV. Очакван ефект от промяната • По-равнопоставен достъп за всички подотрасли в животновъдството и растениевъдството; • По-голяма гъвкавост при оценяване и насърчаване на устойчиви инвестиции; • По-добро насочване на средствата към чувствителни и стратегически сектори, в съответствие с националните приоритети; • Повишаване на ефективността на интервенцията и устойчивото развитие на българското земеделие.	
18.	Светозар Кавърджиев	28.10.2025 г. 14:28	Каква е логиката да се предоставя предимство по критерий 1.1., при условие, че има предвиден прием по „П.Г.1.1 - Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда”, по който прием имат право да участват кандидати, които произвеждат изцяло биологична продукция.	Не се приема. Биологичното производство е хоризонтален приоритет в Стратегическия план, изведен въз основа на анализите при неговата подготовка. Интервенционната логика също е определен с висок приоритет. Следва да се отбележи, че в интервенция П.Г.1.1 „Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда“ е допустимо единствено ново създаване на трайни насаждения по биологичен начин и/или изграждане/ремонт/ реконструкция и оборудване на животновъдни обекти за отглеждане на животни по биологичен начин, а инвестиции, свързани с отглеждането/обработването на съществуващи площи и животни по правилата на биологичното производство, не са допустими.

19.	АСОЦИАЦИЯ НА ПРОМИШЛЕНОТО ПТИЦЕВЪДСТВО	29.10.2025 г. 29/10/2025 г. 20:51	Бихме искали да Ви представим предложения и коментари от Асоциация на промишленото птицевъдство по отношение на предложенията на УО на СПРЗСР 2023-2027 г. за условия за кандидатстване за прием на заявления за подпомагане по интервенции П.Г.1 и П.Г.1.1, да се променят както следва: 4.1. Финансовото състояние на кандидата - Да се промени начина на отчитане на критерия като за групи и организации на производители да се взема предвид финансовия критерий на техните членове. Предложение: Точките по критерия зависят от съотношението (К) между: Заявената стойност на заявлението за подпомагане и средноаритметичния размер на оперативната печалба за последните три завършени финансови години (2022, 2023 и 2024 г.). При кандидатстване от група или организация на производители (ГОП), показателите за оперативна печалба се определят на база сборните финансови резултати на всички членове на ГОП, пропорционално на тяхното участие в групата. Съотношението (К) се изчислява по следния начин: $K = \frac{\text{Заявена стойност на подпомагане}}{\text{Средноаритметична оперативна печалба (на кандидата или на членовете на ГОП)}}$ Оценяването се извършва, както следва: При $K \leq 0$ или $K > 10 \rightarrow 0$ точки При $0 < K \leq 2 \rightarrow 15$ точки	Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след задълбочени дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните потребности и е търсен баланс между различните приоритети. Критерии за подбор по т. 3 „Проекти, насърчаващи кооперирането и интеграцията между земеделските производители“ е специално фокусиран към групите и организациите на производители и дава предимство пред останалите кандидати. Следва да се отбележи, че критерии 3 е след приоритетите с най-висока относителна тежест.
-----	--	---	--	---

			При $2 < K \leq 10 \rightarrow 15 - (K - 2) \times 1,75$ точки (закръглено до трети знак) Минимум – 0 т. / Максимум – 15 т. Допълнение (нов текст): При кандидатстване от група или организация на производители (ГОП): Финансовите параметри на членовете на групата подлежат на проверка към момента на подаване на заявлението за подпомагане. При промяна на състава на групата (включване или изключване на членове) след подаване на заявлението, финансовият критерий се преразглежда. Ако вследствие на промяната оценката по критерия се понижи и това доведе до отпадане на минималния брой точки за класиране, договор не се подписва. В случай че промяната настъпи след сключване на договора и усвояване на средства, и при преизчисляване се установи, че проектът не би получил необходимия брой точки, средствата се възстановяват в съответствие с условията на договора и приложимото законодателство. С уважение, Председател на УС на Асоциация на промишленото птицевъдство	
20.	Асоциацията на свиневъдците в България и Асоциация на индустриал	29.10.2025 г.	Във връзка с публикуваните за обществено обсъждане Насоки за кандидатстване по интервенциите „Инвестиции в земеделски стопанства“ и „Инвестиции в земеделски стопанства, насочени към опазване компонентите на околната среда“, Асоциацията на свиневъдците в България (АСБ) и Асоциация на индустриалното свиневъдство в България изразяват своите сериозни	Приема се по принцип. Приложение № 10 към УК е прецизирано. В допълнение, следва да се има предвид, че по настоящия прием не са допустими инвестиции, насочени към привеждане в съответствие със съществуващи стандарти на ЕС, но инвестиции в повишаване на биосигурността са допустими. От своя страна критерий за оценка № 2.1. и критерий за

	ното свиновъдст во в България	притеснения относно начина, по който са формулирани критериите в Приложение № 10 – Списъци по Приоритет 2. След задълбочен анализ, считаме, че настоящата редакция не осигурява необходимото съответствие с националното и европейското законодателство, както и с основните цели на Общата селскостопанска политика (ОСП) по отношение на хуманното отношение към животните, биосигурността и устойчивото развитие на сектора. На първо място трябва да отбележим, че се наблюдава несъответствие с европейските и национални изисквания за хуманно отношение към животните. В представените критерии липсва пълно отразяване на задълженията, произтичащи от ключови европейски актове, включително: • Директива 2008/120/ЕО относно минималните изисквания за защита на свине; • Регламент (ЕС) 2016/429 относно здравеопазването на животните; • Регламент (ЕС) 2021/2115, чл. 73, който поставя изискване инвестициите да допринасят за устойчиви производствени практики, подобряване на хуманното отношение и намаляване на въздействието върху околната среда. На национално ниво тези принципи вече са залегнали в Наредба № 21 от 14.12.2005 г. за минималните изисквания за защита и хуманно отношение при отглеждане на свине, както и в	оценка № 2.2. предвиждат приоритизиране на заявления за подпомагане, включващи инвестиции съответно за преход към алтернативни системи за отглеждане на птици, свине и телета и за надвишаване изискванията за хуманно отношение към свинете и птиците, т.е. не всички инвестиции в животновъдните обекти допринасят за съответствие с тези критерии.
--	---	--	--

		Наредба № 16 от 3.02.2006 г. и Наредба № 22 от 14.12.2005 г., които транспонират европейските регламенти в българското законодателство. Въпреки това, настоящите насоки не предвиждат конкретни инвестиционни възможности, насочени към надграждане на тези стандарти. Липсва ясно дефиниране на допустимите технологии, които реално подобряват условията на живот на животните. На второ място е необходимостта от интегриране на мерки за биосигурност и устойчивост. Секторът на свиневъдството е един от най-чувствителните по отношение на епизоотичен риск, особено предвид опита на страната с Африканската чума по свинете (АЧС). Поради това, АСБ и АИСБ считат, че мерките за биосигурност трябва да бъдат задължително включени сред допустимите направления за инвестиции. В съответствие с Регламент (ЕС) 2016/429 и Ръководството на Европейския орган за безопасност на храните (EFSA) за превенция на АЧС, допустими следва да бъдат инвестиции, насочени към: • автоматизирани системи за дезинфекция и контрол на достъпа; • изграждане на инфраструктура за съхранение и третиране на отпадъци; • системи за пречистване и UV-дезинфекция на водата; • енергийно ефективни решения за вентилация, отопление и охлаждане;	
--	--	---	--

		• внедряване на технологии за мониторинг на здравния статус и поведението на животните. Изключването на тези инвестиции не само би ограничило ефективността на сектора, но и би било в противоречие с целите на Регламент (ЕС) 2021/2115 и с Националната програма за контрол на АЧС, приета от Министерството на земеделието. На трето място трябва да се отчете необходимостта от равнопоставеност и прозрачност. Съществен проблем в приложението е ограничаването на допустимите инвестиции само до определени категории животни, като свине майки. Подобен подход би довел до нарушаване на принципите на равнопоставеност и недискриминация, гарантирани от чл. 6 и чл. 7 от Административнопроцесуалния кодекс, както и от чл. 20 и чл. 21 на Хартата на основните права на Европейския съюз. Съвременното свиневъдство представлява интегрирана система, в която всички производствени групи – прасета за угодяване, подрастващи, свине майки и нерези – имат взаимосвързана роля. Подкрепата само за една от тези категории ще доведе до изкривяване на инвестиционния процес и ограничаване на конкурентоспособността на стопанствата, които работят с цялостен производствен цикъл. Европейското законодателство е категорично в тази посока. Директива 2008/120/ЕО определя минималните стандарти за защита на всички	
--	--	--	--

		категории свине – свине-майки, нерези, подрастващи и свине за угояване. В същата логика е и Стратегията на Европейската комисия „От фермата до трапезата“, която поставя акцент върху повишаване на стандартите за хуманно отношение към животните в целия производствен процес, без ограничение само до определени групи. Сходен хоризонтален подход е заложен и в националните стратегически документи. В Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023–2027 г., приет от МЗХ, е посочено подобряване на условията на отглеждане и намаляване на въздействието върху околната среда в целия сектор животновъдство. Ограничаването само до репродуктивните животни би противоречало на тези приети насоки. Допълнително, националните правила за биосигурност и указанията на БАБХ относно Африканската чума по свинете също поставят акцент върху цялото поголовие, тъй като рискът от заболявания не е ограничен само до свине-майките и нерезите. Наред с нормативната рамка, пазарните изисквания и потребителските нагласи също налагат цялостен подход. Европейските търговски вериги и потребителите все по-настойчиво изискват високи стандарти за хуманно отношение към животните във всички етапи на производството. Частично прилагане на мерките би довело до намалена конкурентоспособност на българските	
--	--	--	--

		производители спрямо техните европейски конкуренти. Не на последно място, следва да се отчете и необходимостта от равнопоставеност между стопанствата. В България има ферми с пълен цикъл на производство, както и стопанства, специализирани единствено в угодяване. Ако последните бъдат изключени от възможността за подпомагане, това би довело до неравнопоставеност и би ограничило ефективността на мярката като инструмент за устойчиво развитие. С оглед на гореизложеното, АСБ и АИСБ считат, че преработването и усъвършенстването на критериите в Приложение № 10 ще допринесе за правна яснота, по-добро съответствие с европейското законодателство и ефективна подкрепа за устойчивото развитие на сектора. Подобен подход ще насърчи фермерите да инвестират в по-хуманни, безопасни и енергийно ефективни системи, като същевременно ще укрепи позициите на българското свиневъдство в рамките на единния европейски пазар. 4-PROEKT_Prilojenie _10_Spisaci za Priori С уважение, Председател УС на АСБ Председател УС на АИСБ	
--	--	---	--

21.	Василена Георгиева	29.10.2025 г. 11:39	Предлагам в условията за допустимост на дейности и разходи да бъде изрично включена възможността за изграждане на сондажи и прилежаща инфраструктура за напояване, когато това е необходимо за осигуряване на устойчиво водоснабдяване на земеделското стопанство. I. С цел яснота и прозрачност, в Насоките следва да се включи подробен опис на необходимите документи, които кандидатът следва да представи при кандидатстване и/или отчитане, например: 1. предварително хидрогеоложко становище, изготвено от правоспособен специалист, удостоверяващо вероятността за наличие на водоносен пласт и вероятността за дълбочина до водоносен пласт; 2. Технически проект и количествено-стойностна сметка за съоръжението; при изпълнение и отчитане – разрешително за водоползване или за строеж на сондаж, издадено от съответната Басейнова дирекция, протоколи за въвеждане в експлоатация и резултати от пробни изпомпвания. II. Относно недостигане на водоносен пласт: В случаите, когато след изграждане на сондажа не бъде достигнат водоносен пласт, но бенефициентът е изпълнил всички нормативни изисквания (включително наличие на предварително одобрено хидрогеоложко становище), разходите следва да се считат за допустими и признати.	Приема се частично. Сондажите са добавени изрично като допустима инвестиция. По отношение на предложението за добавяне на нови изискуеми документи и условия, УО на СПРЗСР счита, че посочените в Условията за кандидатстване документи по Закона за водите и по Закона за устройство на територията (когато е приложимо) в достатъчна степен доказват законосъобразност и целесъобразност подпомаганите инвестиции и не е необходимо да се предвижда допълнителна административна тежест.
-----	-----------------------	------------------------	---	--

		Тази ситуация е обективно независима от действията на кандидата и представлява естествен риск, който не може да бъде елиминиран, дори при наличие на коректна техническа подготовка. Подобна регламентация би защитила земеделските стопани от финансови загуби и би насърчила инвестиции в устойчиво напояване. III. Относно пресъхване на сондажа след приключване на проекта: В случай че след въвеждане в експлоатация и приемане на инвестицията, в последствие настъпи пресъхване на сондажа поради естествени или климатични фактори, да се предвиди изрично, че: - това не се счита за неизпълнение на целите на проекта; - не се прилага финансова санкция или възстановяване на средства; - бенефициентът е длъжен само да представи доказателства за първоначално функциониране на съоръжението и документално потвърждение за настъпилата форсмажорна ситуация (например експертна справка от Басейнова дирекция). IV. Аргументация: - Подземното водоснабдяване е ключово за устойчивостта на земеделските стопанства в редица райони на България, където липсват повърхностни водоизточници или изградена напоителна инфраструктура. - Сондажите представляват дълготрайна инвестиция, която осигурява устойчиво	
--	--	--	--

			производство и адаптация към климатичните промени. - Въвеждането на ясни правила и защита на добросъвестните бенефициенти ще повиши доверието и интереса към Интервенцията, като същевременно ще предотврати спорни тълкувания и бъдещи финансови корекции. V. Предлагам текстът относно допустимите дейности и разходи в Насоките да бъде допълнен така, че: 1. Изграждането на сондажи за вода и съоръжения за напояване да бъде изрично допустимо. 2. Да се посочат изискуемите документи за доказване на законност и целесъобразност. 3. Да се регламентира, че липсата на водоносен пласт или последващо пресъхване не води до санкции, ако кандидатът е изпълнил изискванията и е действал добросъвестно. С уважение	
22.	Екатерина	30.10.2025 г. 08:09 30.10.2025 г. 08:10	Предложения за изменение на обществено обсъждане по П.Г.1: 1. Да се прецизира декларация при кандидатстване и таблиците да могат да се редактират 2. Приложение №1 Заявление да се прецизира в следните точки: • Ред 19 „4.1 възложител по ЗОП“ от падащото меню следва да се избере ДА или НЕ, а в падащото	1. Не се приема. С цел улеснение на кандидатите за по-лесно попълване и автоматично сумиране, таблиците в РАЗДЕЛ II в Приложение № 4 са във формат на електронни таблици и са достъпни за редактиране след натискане два пъти бързо върху всяка от таблиците. 2. Приема се. Бихме искали да акцентираме, че Приложение № 1 е образец на заявлението, което ще се попълва единствено в Система за електронни услуги (СЕУ).

			меню има „групи производители“ и „организации производители“ - Ред 21 за признаване на история на ЕТ следва пак да се избере между ДА и НЕ, а в падащото меню са „групи производители“ и „организации производители“ - В таблица „12.2 Животновъдство“ моля прецизирайте опциите в падащото меню на ЦЕЛ – има животни, при които продукцията не е за месо/яйца – дайте и опция „друго“ 1. Да се прецизира/уточни текста относно кандидатите ИЗВЪН чувствителния сектор – така написано „не е изцяло в чувствителен сектор“ се разбира, че все пак, за да е допустим кандидат следва да има и част култури/продукция от чувствителния сектор (пример: зърнени култури + ябълки, а не само зърнени култури) 2. Да се прецизира/уточни и изрично да бъде уточнено в пакета документи дали при заявен по-висок процент финансова помощ (над 50%) ще се провежда избор на изпълнител чрез публична покана (тръжна процедура) за кандидати извън ЗОП.	3. Приема се. 4. Не се приема. В Условиата за кандидатстване са посочени изискванията и документите за определяне допустимостта на заявените разходи, като не са предвидени специфични правила за избор на изпълнител.
23.	Опшън ЕООД	30.10.2025 г. 12:03	Изпращам Ви предложене за уточняващи текстове към условия за кандидатстване за прием на заявления за подпомагане по интервенции П.Г.1 и П.Г.1.1, както следва: Критерии за подбор и предварителна оценка 4.1. Финансовото състояние на кандидата обезпечава	Приема се.

		реализирането на инвестициите и респективно методиката за прилагането му. Описание на казуса: Наблюдава се честа ситуация, при която едно и също лице е регистрирано както като физическо лице (ФЛ) с БУЛСТАТ (по ЕГН), което извършва земеделска дейност, така и като едноличен търговец (ЕТ) с отделен БУЛСТАТ, което извършва друга дейност различна от земеделска. Двете лица ползват един и същ ДДС номер, съгласно изискването на ЗДДС. Съгласно действащото законодателство, ЕТ подава годишна данъчна декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ, в която се включват доходите от дейностите като ФЛ земеделски производител и като ЕТ друга дейност. В този случай физическото лице няма право да подава отделна ГДД за същата дейност. При извличане на данни от НСИ и/или НАП „по БУЛСТАТ на ФЛ“, системата връща резултат „няма данни“, тъй като декларацията е подадена по БУЛСТАТ на ЕТ. Това води до неправилно тълкуване, че лицето не е подало ГДД, въпреки че задължението е изпълнено чрез ЕТ. Проблем: В редица вече подадени проектни предложения по мерки и програми, при които се извършва служебна проверка от НСИ и/или НАП, са отнети точки по този вид критерии поради „липса на данни“ за подадена ГДД от ФЛ.	
--	--	---	--

			Това е довело до множество жалби и съдебни дела, тъй като кандидатите оспорват неправилната интерпретация на информацията от НСИ и/или НАП. Предложение: В раздел 11.2. Методика за прилагане на критериите за подбор насоките към УСЛОВИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ЗА ПРИЕМ НА ЗАЯВЛЕНИЯ ЗА ПОДПОМАГАНЕ по интервенции П.Г.1 и П.Г.1.1, да се включи изрично уточнение в т.6, че: Когато кандидатът извършва дейност едновременно като ФЛ земеделски производител с отделен Булстат и ЕТ с друга дейност, с отделен Булстат, но с общ ДДС номер, и подаващи обща ГДД, да се взема информацията от подадената обща ГДД по БУЛСТАТ на ЕТ. Липсата на данни „по БУЛСТАТ на ФЛ“ не следва да се счита за неподаване на декларация, а представлява особеност на данъчния режим по чл. 50, ал. 1 от ЗДДФЛ. Очакван ефект: • Избягване на неправомерно отнемане на точки при оценка на проекти. • Уеднаквяване на тълкуването при проверка на данни от НАП и/или НСИ. • Намаляване на административната тежест и съдебните спорове по вече финализирани процедури.	
24.	Национална асоциация на	30.10.2025 г. 12:36 30.10.2025 г.	Относно: Становище на Национална асоциация на зърнопроизводителите (НАЗ) по публикувани за обществено обсъждане проекти на документи	

	зърнопроизводители (НАЗ)	12:39	за кандидатстване и изпълнение по интервенции П.Г.1 - ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА, ПРИЕМ № П/Г/1/0/1 и П.Г.1.1 - ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА НАСОЧЕНИ КЪМ ОПАЗВАНЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, ПРИЕМ № П/Г/1/1/1 Във връзка с публикувани за обществено обсъждане проекти на документи за кандидатстване и изпълнение по цитираните интервенции от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023-2027 г. (СПРЗСР), в предоставения срок до 30.10.2025 г., от името на НАЗ предоставям следното становище: По отношение на представения проект на условия за кандидатстване по интервенция П.Г.1 - ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА: Раздел 2. Определения за целите на настоящия прием 1. Определението за „Обособена част от инвестицията“ гласи: <i>„Завършен етап на изпълнение на инвестицията, който е доведен до самостоятелна степен на завършеност, може да функционира самостоятелно и допринася самостоятелно за постигане целите на интервенцията.“</i>. До момента по отношение на мерките от Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г., а и преди това, обособен етап представляваше и извършването на строително-	1. Приема се частично. Определението е ревизирано.
--	--------------------------	-------	--	--

		монтажни работи (СМР) по изграждане на сграда до груб строеж (акт образец 14). При такава степен на завършеност, съвсем естествено не може да се очаква обектът да функционира самостоятелно. Той ще трябва да бъде довършен като СМР и дори да бъде монтирано необходимото оборудване, за да може да функционира самостоятелно. В този смисъл промяната на определението ще доведе до невъзможност именно при по-големите проекти, включващи обикновено и СМР, да се обособи етап и да се предвиди междинно плащане, което да улесни кандидатите за финансово подпомагане. Предлагаме определението и начинът му на прилагане да бъдат презицирани като се запази старата формулировка, така че да се позволи по проекти, включващи СМР, да бъде възможно обособяване на етап. Виждаме, че в Приложение № 1 към Условията за изпълнение документите, доказващи завършен етап в случаите на СМР, като акто образец 15 и 16, се изискват на окончателно плащане, т.е. на междинно плащане не е предвидено да се доказва самостоятелно функциониране, каквото се изисква в даденото определение. Предложената формулировка създава объркване и неяснота – допустимо ли е да се обособят като междинен етап всички СМР по проекта до етап груб строеж (акт образец 14) или в междинния етап следва да се включат всички СМР по проекта. 2. Определението за „Преработка на селскостопански продукти“ гласи: „Всяко	2. Приема се.
--	--	---	-----------------------------

		обработване на селскостопански продукт, в резултат на което се получава продукт, който също е селскостопански продукт, с изключение на дейностите, извършвани в стопанството, необходими за приготвяне на животински или растителен продукт за първа продажба.“. Съгласно определението за „Селскостопански продукт“ това са „Продуктите, изброени в приложение I към Договора или памук, с изключение на продуктите от риболов и аквакултури, попадащи в приложното поле на Регламент (ЕС) № 1379/2013 на Европейския парламент и на Съвета“. Систематичното тълкуване на двете определения води до извода, че не е преработка на селскостопански продукт такава преработка, при която резултатът е продукт извън приложение I към Договора. Във фиша на интервенция II.Г.2., наречена „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“, в СПРЗСР е записано: „Резултатът от преработката на селскостопански продукти може да бъде продукт, който не е включен в обхвата на приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз, като проектното предложение трябва да е в съответствие с избрания режим за прилагане на държавна помощ по интервенцията.“. Това определение противоречи на логиката на интервенцията за преработка на селскостопански продукти. 3. Определението за „Разходи за консултантски услуги, свързани с подготовка и управление на	3. Приема се.
--	--	---	-----------------------------

		проекта“ гласи: „Разходи, извършени преди подаване на заявлението за подпомагане и такива по време на изпълнение на проекта, които задължително включват подготовка на заявлението за подпомагане, изработка на бизнес план, анализ за икономическа устойчивост на проекта и подготовка на заявки за плащане, включително отчитане и управление на проекта, вкл. правни услуги.“. Така разписано, излиза, че правните услуги трябва също да са задължително включени, което не е коректно – те не винаги са необходими. Ако целта на автора е разходите за тези услуги да влизат в лимита за консултантските услуги, то нека се помисли да се извадят от това определение и уточнението, че влизат в лимита за този вид услуги да бъде направено в Раздел Допустими/ Недопустими разходи. Раздел 9.1. Условия за допустимост на дейностите/инвестициите, в т.ч. срок за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане 1. „т. 7.1. Когато кандидатът е подал заявления за подпомагане и по интервенция II.G.1.1., в което приходите от продажби се формират от едни и същи площи с култури/видове и брой животни, при изчисляването на показателите на бизнес плана се отчитат общо заявените разходи и сумата на субсидията по двете заявления за подпомагане.“ Не става ясно по какво оценяващите ще разберат дали площите са същите, ако по анкетна карта имам	4. Приема се по принцип. Добавено е уточнение по отношение на подадени идентични заявления за подпомагане в двата приема.
--	--	---	--

		10 000 дка и всеки от двата проекта е с бизнес план за 1 000 дка, например? Трябва да има ясни правила, защото поради възможността едни и същи инвестиции да се финансират и по двата приема (например, прецизна земеделска техника или такава за консервационно земеделие) е възможно кандидатите да се подсигурият и да входират по един идентичен проект във всеки от двата приема по двете интервенции. От една страна, ако се приложи цитираната разпоредба, това би било некоректно – кандидатът не иска да си купува два пъти една и съща инвестиция, просто иска да се подсигури като си увеличи шансовете за одобрение. От друга страна, ако тези два проекта бъдат одобрени, те само ще ангажират бюджет, който или няма да използват, или може да си анексират единият проект впоследствие като подменят напълно инвестициите по него според актуалната ситуация. За да се избегнат подобни ситуации, предлагаме в заявлението за подпомагане да има отбелязване дали идентичен проект е входен/в процес на входене и по другата процедура. В тези случаи да не се прилага разпоредбата на т. 7.1., а да се въведе правило, че в случай че и двата проекта са допустими за одобрение, се сключва договор само по единият проект. Въпрос за преценка е дали това решение за избор на проект ще се прави от Държавен фонд „Земеделие“ - Разплащателна агенция (ДФЗ) или от кандидата.	
--	--	--	--

		Да се предвиди отбелязване в заявлението дали различен проект е подаден/в процес на входиране по другата интервенция. В тези случаи да се прилага разпоредбата на т. 7.1. 2. „18.2. анализ на въздействието върху околната среда (документът по т. 5 от Раздел 12.1) сочи, че инвестицията няма да доведе до значително отрицателно въздействие върху околната среда.“ – препратката към т. 5 е грешна. Вместо към документ от РИОСВ, тя препраща към декларацията по Закона за малки и средни предприятия. Раздел 10.2. Недопустими разходи 1. „т. 16. Разходи за СМР и създаване на трайни насаждения, включени в заявлението за подпомагане, които са били физически започнати и/или извършени преди посещението на място по чл. 12, ал. 4 от Наредба № 4/2024 г.“ Съгласно ал. 1 на чл. 12 от Наредба № 4/2024 г., в срок от 6 месеца след приключване на приема ДФЗ приключва обработката на подадените заявления. За съжаление, този срок не се спазва. Така например, по приема по интервенция П.Г.3. „Инвестиции за неселскостопански дейности в селските райони“ – ПРОИЗВОДСТВО, приключил на 29.04.2025 г., точно шест месеца по-късно, когато реално изтича нормативния срок за приключване на обработката, ДФЗ разпредели за обработка подадените заявления. До този момент не са били извършвани посещения на място по проектите с включени СМР. Това възпрепятства реалното стартиране на инвестицията	5. Приема се. 6. Приема се по принцип. Предложението за промяна на реда и сроковете за извършване на посещение на място ще бъде взето предвид при последващи изменения на Наредба № 4/2024 г.
--	--	--	--

		на собствен риск поради заплахата разходите да бъдат обявени за недопустими. При инвестиции в земеделските стопанства и по-конкретно при създаване на трайни насаждения, освен да изчака посещението на място, кандидатът трябва да съобрази и подходящите агро-технологични срокове за засаждане/засяване. Забавянето на посещенията може да саботира възможността за изпълнението на проекта. Настояваме да се предвиди възможност, при изрична заявка от страна на кандидата, подобно посещение да бъде реализирано от ДФЗ или да се дава двуседмично предизвестие от кандидата преди датата на създаване на насаждението, за да се даде възможност на ДФЗ да извърши посещение по време на реализацията и това да не влече негативни последици за коректните кандидати. 2. „т. 27. Разходи за закупуване на земя и сгради“ – дублира се с т. 2 „Разходи за закупуване на недвижима собственост“. Раздел 11.1. Критерии за подбор 1. „Критерий 1.1. Заявления за подпомагане, насочени към производство на биологични продукти“ – Считаме, че формулировката за минимално изискване за прилагане на критерия е некоректна, тъй като остават изключени стопанства със сключени договори за контрол преди 01.01.2025 г., при които под 50% от селскостопанските култури/животни съгласно представения бизнес план, са сертифицирани като биологични, а останалите са в преход. Несправедливо би било тези	7. Приема се. 8. Приема се по принцип. След като в приетите на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. критерии не е уредена хипотезата, описана в коментара, то ще се приравни към изпълнение на условието при най-ниската степен на съответствие.
--	--	---	---

		стопанства да не получат точки по критерия, при положение че стопанства изцяло в преход получават. Текстът трябва да се презицира. Раздел 11.2. Методика за прилагане на критериите за подбор 1. „т. 6. За получаване на предимство по критерий 4.1 се взема предвид оперативната печалба на кандидата от последните три завършени финансови години (2022, 2023 и 2024 г.), която се определя, като се използват следните данни от ОПР за съответната финансова година“ От начина на доказване на съответствие с критерия става ясно, че са изключени допустимите иначе за подпомагане физически лица-земеделски производители, които не са регистрирани по ЗДДС, не водят двустранно счетоводство, а прилагат облекчена форма на финансова отчетност, съгласно Закона за счетоводството. Тези лица подават годишни данъчни декларации за облагане доходите на физическите лица, от които могат да се вземат необходимите данни за изчисляване на критерия, но този документ не е предвиден. Предлагаме да се допълни методиката като се приложи подходът, познат от процедура № BG06RDNP001-4.012 по подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ от мярка 4 „Инвестиции в материални активи“ на Програма за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г., където съществуваше следната разпоредба „В случай, че кандидатът не съставя ОПР съгласно Закона за счетоводството, за	9. Не се приема. По данни от електронната страница на Националния статистически институт (НСИ), на основание чл. 20, ал. 4 във връзка с ал. 3 от Закона за статистиката всички физически лица, които са осъществили стопанска дейност през отчетната година, имат задължение за подаване на Годишен отчет за дейността (ГОД) в НСИ. Задължение да подават ГОД имат само тези физически лица, които извършват стопанска дейност, т.е. реализират продукти или услуги на пазара, а не тези, които произвеждат продукти за собствено потребление. Отчетът, който се попълва от земеделските стопани, е „Годишен отчет за дейността на предприятията, несъставящи баланс“ (НФ1). На следния електронен адрес - https://www.nsi.bg/news/godishniyat-otchet-za-deinostta-prez-2022-g-vklyuchitelno-i-na-zemedelskite-stopani-se-podava-v-nsi-do-30-yuni-1441 са налични разяснения от НСИ по отношение на това задължение и указания за попълването на ГОД.
--	--	---	---

		източник на информация се използва „Приложение № 3 - доходи от друга стопанска дейност“ от Годишна данъчна декларация за съответната година на физическото лице, като се взимат предвид стойността от ред 3 „Сума на доходите, подлежащи на облагане по реда на чл. 29 от ЗДДФЛ“ и ред 4 „Разходи за дейността“. Считаме за крайно недопустимо и дискриминационно да бъде лишена от възможността за получаване на точки по финансовия критерий тази група допустими кандидати. Приложение № 1 към Условията за изпълнение 1. II. Документи за междинно и окончателно плащане, А. Общи документи, т. „16. Квитанция/платежно нареждане за изцяло платена застрахователна премия за срока на застраховката, придружено от пълно дневно извлечение (в случай, че плащането е извършено по банков път). Представя се във формат „pdf“ или „jpg“.“ – Предлагаме да отпадне, доколкото отпадна изискването за застраховане предмета на инвестицията. По отношение на представения проект на условия за кандидатстване по интервенция II.Г.1.1 - ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА НАСОЧЕНИ КЪМ ОПАЗВАНЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, поради сходността на двете интервенции коментарите и предложенията ни са напълно идентични като тези по интервенция II.Г.1.	10. Приема се.
--	--	--	------------------------------

25.	Илиас Сарнук	30.10.2025 г. 12:43	Предложения на НАППЧП по Интервенция II.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ 1) Баланс при приоритизацията между сектори (трайните насаждения включително) Предложение: Въвеждане на критерий за ангажимент за създаване/разширяване на насаждения в приоритетен сектор (напр. трайни насаждения ≥ 100 дка), с точкова тежест, равностойна на тази за хуманно отношение в животновъдството. Мотив: Осигурява равнопоставеност между животновъдство и растениевъдство и насочва ресурса към чувствителни сектори по хоризонтален принцип. 2) Бонус за „успешно реализиран и разплатен“ проект по мярка 4.1 и санкция при неизпълнение Предложение: Нов критерий: „Кандидат с успешно реализиран и окончателно разплатен проект по 4.1 (2014–2020)“ – +3 т.; отрицателен тест: „подписан, но неизпълнен/прекратен без форсмажор“ – 0 т. Мотив: Възнаграждава доказан капацитет и устойчивост на изпълнение, ограничава моралния риск от недовършени проекти. 3) Финансово състояние (крит. 4.1) – признаване на неотменимо банково писмо $\geq 60\%$ Предложение: Като алтернатива на исторически финансови показатели да се признава неотменим ангажимент от лицензирана банка за финансиране на $\geq 60\%$ от инвестицията (със съответно обезпечение/банкова гаранция).	Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след задълбочени дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните потребности и е търсен баланс между различните приоритети.
-----	-----------------	------------------------	---	--

			Мотив: Намалява кредитния риск за проекта и отваря достъп за жизнеспособни, но по-малки стопанства без силни баланси. 4) Финансово състояние (крит. 4.1) – отпадане на „0 т.“ при $K > 10$ и въвеждане на плавна скала Предложение: Премахване на санкцията „0 т.“ при $K > 10$; прилагане на плавно намаляваща функция до минимален праг (напр. ≥ 1 т.). Мотив: Избягва „скална пропаст“ за капиталоемки инвестиции (напояване, ВЕИ, хладилни бази), чиито ползи се проявяват след повече години. 5) Нетна заетост Предложение: Нов критерий „Нетно създадена и запазена заетост“ – през последните 24 месеца са открити ≥ 3 работни места и с проекта се поема ангажимент да се запазят + да се открие още 1 (в мониторинговия период) – +3 т. Мотив: Пряко стимулира заетостта и социалния ефект в селските райони с измерим и лесно контролируем индикатор. Благодаря!	
26.	Б. Веселинова	30.10.2025 г. 13:53	Във връзка с т. 14.3. дейностите по монтиране на съоръжения за биомаса, слънчеви фотоволтаични преобразуватели, слънчеви топлинни инсталации, геотермални системи се извършват единствено от юридически лица, ангажирани в екипа си лица, притежаващи необходимата професионална квалификация, включени в списъка по чл. 21 на ЗЕВИ, поддържан на интернет страницата на АУЕР: https://www.seea.government.bg/bg/?option=com_grid	Не се приема. Чл. 21 от ЗЕВИ не предвижда изключения от тази разпоредба.

			&gid=14_mg_0&p=34. От 10.1. Условия за допустимост на разходите и избрана система за оценка на обоснованост на разходите. Да отпадне изискването за изпълнители споменатите инсталации, които притежават разрешение за извършване на строителства от трета категория, която включва "изграждане на електрически централи и топлоцентрали с мощност до 25 мегавата", което определение покрива необходимите изисквания и с което отговаря на изискванията на чл. 21 от ЗЕВИ. Информацията може да бъде проверена на страницата на ЦЕНТРАЛЕН ПРОФЕСИОНАЛЕН РЕГИСТЪР НА СТРОИТЕЛЯ - https://register.ksb.bg/.	
27.	Марияна Димитрова	30.10.2025 г. 14:17 30.10.2025 г. 15:06	Здравейте, Във връзка с публикуваната за обществено обсъждане интервенция II.Г.1 - ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА, имаме следното предложение: В Раздел 10 „Допустими разходи“, т. 1 „Инвестиционни разходи“, подточка 1.1.1. „Разходи за материални инвестиции за:“ текстът: 1.1.1. строителство или обновяване на сгради и на друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство, включително такава, използвана за опазване компонентите на околната среда, както и изграждане/инсталиране на инсталации за производство и/или съхранение на енергия от ВЕИ за собствено потребление. да се допълни по следния начин:	Не се приема. УО не намира основание за коригиране на текста, имайки предвид, че в обхвата на „сгради и на друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство“ попадат и такива, които са за съхранение на торове, препарати, продукцията и земеделска техника и инвентар, т.е. свързани са със земеделското производство.

			1.1.1. строителство или обновяване на сгради и на друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство и съхранение на земеделска техника и инвентар, включително такава, използвана за опазване компонентите на околната среда, както и изграждане/инсталиране на инсталации за производство и/или съхранение на енергия от ВЕИ за собствено потребление. Мотиви: Уточнението дава възможност на земеделските стопани да създадат подходящи условия за съхранение на заявените за кандидатстване и/или вече финансирани по ПРСР земеделска техника и инвентар в съответствие със задълженията произтичащи от действащото национално и европейско законодателство.	
28.	БАПОП	30.10.2025 г. 15:03	Уважаеми Г-н Министър , Уважаема Г- жо Директор Дирекция Развитие на селските райони Във връзка с Отворена процедури за обществено обсъждане Интервенция II.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ Ви молим , да допълните в критериите за оценка – „Проектни предложения с инвестиции в иновативни за стопанството технологии, като - иновативни производствени технологии, цифрови технологии за производство и организация в селското стопанство, автоматизиране на работните процеси в селскостопанското производство“ - Най-малко 30 % от допустимите инвестиционни разходи по	Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. В допълнение, следва да се има предвид, че интервенция II.Г.1.1 „Инвестиции в земеделските стопанства, насочени към опазване на компонентите на околната среда“ е специално фокусирана и към технологиите на прецизно/интелигентно/цифрово земеделие.

			проекта са свързани с инвестиции в иновативни за стопанството технологии - 15 точки В настоящото предложение за Критерии за оценка по Интервенция П.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ не е даден никакъв приоритет на производителите на земеделските производители за • Инвестиции за изграждане, модернизиране, оборудване в земеделското стопанство на автоматизирани системи и съоръжения за подготовка на продукцията за продажба, които се използват за една или комбинация от дейности, свързани с почистването, подготовката за съхранение, съхранението, сортирането, маркирането и опаковането селскостопански продукти, вкл. прилежащ към тях софтуер - съоръжения и оборудване за съхранение на продукцията - камери за охлаждане, системи за автоматизирано складиране, както и машини и оборудване за измиване, сортиране и пакетиране на готова продукция и др. със сходно предназначение. • Инвестиции свързани с изграждане/модернизиране/оборудване в земеделското стопанство на автоматизирани/роботизирани системи използвани в отделните фази /по отглеждане и прибиране на селскостопанските култури/, като напояване, торене, превенция от неблагоприятни метеорологични явления /слани, градушки и др./, превенция от болести и неприятели и др. вкл. прилежащ към тях софтуер - GPS устройства, метеорологични станции, автоматични	
--	--	--	---	--

		управления, контролери, датчици и уреди за контрол, съоръжения и оборудване за превенция от слани, градушки, слънцезащитни системи, системи за защита от вредители, и др. със сходно предназначение. Оранжерии с електронно управление на микроклимата, прецизно дигитално напояване, торене, растителна защита за производство на плодове и зеленчуци с високо качество Гореописаните инвестиции отговарят изцяло на Целите на интервенцията П.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ за разширяване и модернизиране на производството, включително осъвременяване на производствените мощности, за увеличаване на продуктивността на тези стопанства. Предложения от нас критерий изцяло съответства на специфичните цели на интервенцията П.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“: SO1 Подпомагане за достатъчно надежден земеделски доход и устойчивост на селското стопанство в Съюза с цел подобряване на дългосрочната продоволствена сигурност и разнообразието в селското стопанство, както и за гарантиране на икономическата устойчивост на селскостопанското производство в Съюза; SO2 Подобряване на ориентацията на пазара и увеличаване на конкурентоспособността на стопанствата в краткосрочен и дългосрочен план, включително по-голям фокус върху	
--	--	---	--

			научноизследователската дейност, технологиите и цифровизацията; SO8 Популяризиране на заетостта, растежа, равенството между половете, включително и участието на жени в селското стопанство, социално приобщаване и местно развитие в селските райони, включително кръговата биоикономика и устойчивото управление на горите; SO9 Подобряване на отговора на селското стопанство в Съюза на обществените нужди от храна и здравеопазване, включително висококачествени, безопасни и питателни храни, произвеждани по устойчив начин, намаляване на хранителните отпадъци, както и подобряване на хуманното отношение към животните и борба с резистентностите към антимикробни средства; ХСО Междуведомствена цел за модернизиране на сектора чрез стимулиране и споделяне на знания, иновации и цифровизация в селското стопанство и селските райони и чрез насърчаване на усвояването им. Развитието на модерно оранжерийно производство е от основно значение за развитието на земеделието в България, ето защо Ви молим да допълните критериите за оценка с предложения от нас критерий.	
29.	Български фермерски съюз	30.10.2025 г. 16:14	СТАНОВИЩЕ Относно: проект на Насоки за кандидатстване по интервенция П.Г.1.1 - „Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда” и	Приема се.

		интервенция П.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ Във връзка с множество предложения за промяна на 11.2. Методика за прилагане на критериите за подбор на критерий 4.1 „Финансовото състояние на кандидата обезпечава реализирането на инвестициите“ по интервенция П.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“, съответно критерии 3.1 по интервенция П.Г.1.1 - „Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда” за проекти подадени от призната група/организация на производители на селскостопански продукти, считаме, че: Вземането предвид на финансовите данни на членовете на призната група или организация на производители на селскостопански продукти би създадо неравнопоставеност, тъй като се дава предимство на субекти, които по своята същност винаги биха разполагали с по-голяма финансова устойчивост спрямо индивидуалните кандидати. Допускаме, че това би могло да доведе до изкуствено включване на членове в съществуваща група или организация на производители на селскостопански продукти преди кандидатстване, с цел получаване на предимство. Тези членове впоследствие биха могли да напуснат групата, тъй като не съществува ангажимент за поддържане на критерия през целия срок на мониторинга. Подобен подход е в пряко противоречие с европейското законодателство, свързано с финансовото подпомагане. Считаме, че приетите критерии на	
--	--	--	--

			Комитета на наблюдение не следва да бъдат променяни чрез методиката за прилагане на критериите за подбор, с цел изкуствено облагодетелстване на дадена категория кандидати С Уважение Георги Стоянов – председател на Български фермерски съюз	
30.	Съюза на птицевъдите в България	30.10.2025 г.	Във връзка с публикуването на 16.10.2025 г., за обществено обсъждане <i>Насоки за кандидатстване по интервенциите „Инвестиции в земеделски стопанства“ и „Инвестиции в земеделски стопанства, насочени към опазване компонентите на околната среда“</i>, с настоящото становище извъряваме нашата тревога и притеснения, относно изложените критерии в Приложение № 10 (Списъци по Приоритет 2). Считаме, че същите следва да бъдат преработени и допълнени с цел постигане на пълно съответствие с националното и европейското законодателство в областта на хуманното отношение към животните. Липсата на нормативна пълнота, яснота и обективност в определянето на допустимите инвестиции поражда риск от нарушаване на принципите на правна сигурност, равно третиране и прозрачност, закрепени в чл. 4, чл. 6 и чл. 7 от Административнопроцесуалния кодекс, както и в чл. 20 и чл. 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз. Въпреки че интервенциите визират преход към алтернативни системи на отглеждане и инвестиции за надвишаване на минималните стандарти за	Приема се по принцип. Приложение № 10 към УК е прецизирано. В допълнение, следва да се има предвид, че по настоящия прием не са допустими инвестиции, насочени към привеждане в съответствие със съществуващи стандарти на ЕС, но инвестиции в повишаване на биосигурността са допустими. От своя страна критерий за оценка № 2.1. и критерий за оценка № 2.2. предвиждат приоритизиране на заявления за подпомагане, включващи инвестиции съответно за преход към алтернативни системи за отглеждане на птици, свине и телета и за надвишаване изискванията за хуманно отношение към свинете и птиците, т.е. не всички инвестиции в животновъдните обекти допринасят за съответствие с тези критерии. По отношение на коментара за <i>„липсата на възможност за финансиране на инвестиции в хуманен транспорт на животни“</i> следва да се има предвид обхвата на т. 1.1.5. от раздел 10. „Допустими разходи“, където изрично са споменати <i>„специализирани земеделски транспортни средства, като например: цистерни за събиране на мляко, хладилно оборудване за транспортиране на</i>

		хуманно отношение, в приложението липсва конкретно дефиниране на допустимите технологии и видове, което води до правна неяснота. Не е предвидена изрична допустимост на съвременните европейски волиерни системи (aviary systems) – ключов елемент от прехода към алтернативно отглеждане. Това е в противоречие с Директива 98/58/ЕО на Съвета относно защитата на животни, отглеждани за селскостопански цели, и с Директива 1999/74/ЕО, установяваща минималните изисквания за защитата на кокошките носачки, които задължават държавите членки да осигурят условия за прилагане на съвременни алтернативни системи. В Регламент (ЕС) 2021/2115, чл. 73, изрично се предвижда, че инвестиционната подкрепа трябва да обхваща технологии, допринасящи за устойчиво производство и по-високи стандарти на хуманно отношение. Липсата на посочване на тези системи нарушава принципа на правна предвидимост и поставя българските земеделски производители в неравностойно положение спрямо стопанствата в други държави членки, където тези технологии се финансират приоритетно (Германия, Нидерландия, Австрия). Сегашният обхват на Приложение № 10, който се ограничава до препращане към Наредба № 25 от 14.12.2005 г., транспонираща Директива 1999/74/ЕО, е дискриминационен и непълен, тъй като изключва други икономически значими видове птици, като родителски стада, подрастващи и	<i>продукция, оборудване за транспортиране на живи животни и птици, фуражовози, камиони за превоз на тор и др. “.</i>
--	--	---	--

		водоплаващи видове. В съответствие с чл. 62, §1, б. „б“ от Регламент (ЕС) 2021/2115 и принципа на равно третиране по чл. 18, ал. 3 от Конституцията на Република България, държавата следва да осигури еднакви възможности за всички производствени направления. Изключването на тези категории е несъвместимо и с Наредба № 16 от 3.02.2006 г. за защита и хуманно отношение при отглеждане и използване на селскостопански животни, която транспонира Директива 98/58/ЕО и има общо приложение за всички видове. За водоплаващи птици и подрастващи животни липсват ясно формулирани критерии за подпомагане, въпреки че европейската практика допуска подпомагане на изграждане на къпални зони, кацалки и тренировъчни рампи, които съответстват на техните физиологични и поведенчески нужди. Съществен пропуск представлява и липсата на възможност за финансиране на инвестиции в хуманен транспорт на животни. Настоящият текст на Приложение № 10 предвижда допустимост само за транспорт и монтаж на оборудване в рамките на стопанството, без възможност за подпомагане на закупуване или преустройство на специализирани транспортни средства. Това е в противоречие с Регламент (ЕО) № 1/2005 относно защитата на животните по време на транспортиране. Регламентът изисква превозните средства да бъдат оборудвани с климатичен контрол, вентилация, системи за поене и мониторинг, особено при дълги превози.	
--	--	--	--

		Отсъствието на възможност за финансиране на такива инвестиции противоречи и на основната цел на Критерий 2.2., насочена към надвишаване на минималните стандарти. Налице е и несъответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2016/429 относно здравеопазването на животните, който задължава държавите членки да насърчават превантивни мерки за биосигурност и ограничаване на антимикробната резистентност. В тази връзка е необходимо разширяване на допустимите инвестиции чрез включване на системи за пречистване и UV-филтриране на водата, автоматизирани системи за прецизно хранене и инфраструктура за наблюдение на здравния статус. Тези мерки са в пълно съответствие с чл. 10, §1, б. „д“ от Регламент (ЕС) 2021/2115 и с целите на Регламент (ЕО) № 1099/2009 относно защитата на животните по време на умъртвяване, който поставя акцент върху намаляване на страданията и стреса. Допълнително следва да се вземат предвид и Наредба № 22 от 14.12.2005 г., транспонираща Регламент (ЕО) № 1099/2009, както и Наредба № 21 от 14.12.2005 г. за свинете и Наредба № 26 от 5.08.2008 г. за бройлерите, които определят минималните изисквания за защита и хуманно отношение при тяхното отглеждане. Всички тези актове представляват задължителна правна рамка, която следва да намери израз в националните критерии за подпомагане, така че инвестициите да	
--	--	--	--

			могат реално да надхвърлят минималните стандарти, а не просто да ги дублират. В заключение, предвид гореизложеното, е необходимо спешно преразглеждане, редактиране и допълване на Приложение № 10 с цел съгласуване на критериите за допустимост с цялостната нормативна база по хуманното отношение към животните, включително Наредби № 16, 21, 22, 25 и 26, както и съответните директиви и регламенти на Европейския съюз. Такава редакция ще гарантира правна яснота, равнопоставеност на секторите, съответствие с европейските изисквания и реален принос към устойчивото и хуманно развитие на животновъдството в България. 5-PROEKT_Prilojenie _10_Spisaci za Priori С уважение, Г-Н ИВАЙЛО ГЪЛЪБОВ ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА СПБ	
31.	БАКЕП	30.10.2025 г. 16:51 30.10.2025 г. 17:08:51 30.10.2025 г. 17:27	От името на БАКЕП изпращаме нашите коментари и предложения по публикуваните за обществено обсъждане документи. Моля да разглеждате долуописаните коментари, относими и за двете процедури (там, където е приложимо). Общи коментари относно: Адаптиране на насоките (за кандидатстване и изпълнение), приложенията към тях, както и	

		Системата за електронни услуги (СЕУ) в съответствие със Закона за въвеждане на еврото в Република България (ЗВЕРБ) – тъй като приемът и по двете интервенции стартира през настоящата година, но се планира да приключи през месец февруари 2026 г., съгласно ЗВЕРБ всички документи по приема (вкл. приложенията към насоките за кандидатстване) и СЕУ следва да позволяват посочване на стойности в лева и евро до края на 2025 г., а след 01.01.2026 г. – само в евро. В тази връзка предлагаме: • Всички оферти и договори да е допустимо да бъдат в евро и при липса на стойност в лева да не се изискват отново; • Заявлението за подпомагане да бъде в евро; • Бизнес плана да бъде в евро. С цел ускоряване на процеса по оценка на заявленията за кандидатстване, предлагаме да се адаптират насоките за кандидатстване, (вкл. Наредба 4 ако се налага) по подобие на процедурите, които се приложиха при приемите по НПВУ, а именно – на етап кандидатстване да се намали максимално броя на изискуемите документи, като част от документите да се изискват само от одобрените кандидати (напр. офертите и договорите). Очаква се да се подадат близо 4 000 проекта по двата приема, а средствата ще са достатъчни за около 1 200 проекта. Напр. при средно два актива от различни доставчици, единият с три оферти, другият с една оферта, ще се разглеждат 16 000 оферти и 8 000 договора. Ако се	1. Приема се частично. Съгласно чл. 15, ал. 2 от Закон за въвеждане на еврото в Република България „<i>периодът на двойно обозначаване на цените на стоките и услугите в евро и в левове започва на 8 август 2025 г. и приключва на 8 август 2026 г.</i>“, т.е. целият период на прием попада в периода на двойното обозначаване на цените. В заявлението за кандидатстване са предвидени указания относно начина на попълване на данните. Предвид факта, че бизнес плана отразява паричните потоци от дейността в бъдещ период, в Приложение № 3 към Условията за кандидатстване са посочени указания за попълване на данните в евро 2. Не се приема. Правната рамка за Националния план за възстановяване и устойчивост и на Стратегическия план са различни и националните правила за прилагането им не могат да се транспонират автоматично.
--	--	--	---

		приложи подхода от НПВУ, тази бройка ще намалее до 8 000 оферти в етапа на оценка. Това показва, че може да се намали три пъти броя на разглежданите документи. Да отпаднат посещенията на място след подаване на заявленията за кандидатстване по проектите, в които има инвестиции в създаване на трайни насаждения и/или строително монтажни дейности – при подаване на заявките за плащане се предоставят редица документи (вкл. нормативно изискуеми, напр. протоколи за строителството), от които е видна датата, от която стартира изпълнението на инвестициите. Поради това, тези посещения са излишни и ефектът от тях е, че се ангажира административен капацитет от страна на ДФЗ и се забавя изпълнението на проектите с месеци. Калкулатор за земеделска техника – когато кандидат е подал заявления за подпомагане за самоходна земеделска техника и по двете интервенции, в калкулатора да се натрупват конските сили и по двата проекта при изчисляване на общият допустим капацитет на земеделската техника. Бизнес планът с преизчислените от ДФЗ добиви и цени да стане част от Договора за безвъзмездна помощ. Така, всеки кандидат ще е наясно какви са му задълженията относно показателите за икономическа устойчивост.	3. Приема се по принцип. Предложението за промяна на реда и сроковете за извършване на посещение на място ще бъде взето предвид при последващи изменения на Наредба № 4/2024 г. 4. Приема се 5. Приема се. 6. Приема се частично.
--	--	--	---

		Документите за инвестициите за напояване – да отпадне изискването при инвестиции в съществуващи напоятелни инсталации кандидатите да предоставят документи за периода 2023-2025 (разрешително за водовземане, договор/документ от НС), в които да са описани имотите, които се напояват. Практиката, а и законодателството не изискват изписване на номера на имот, които ще се напояват и поради тази причина в документите, които вече са издадени такава информация липсва. Системата за земеделска счетоводна информация (СЗСИ) и Системата за информация за устойчивостта на земеделските стопанства (СИУЗС) предлагаме в Приложение към условията за кандидатстване тези системи да се опишат, като се опише цялата информация, която земеделските стопани трябва да подават към тях. В момента, това не е известно и стопаните не знаят дали ще могат да поемат ангажимент да подават необходимата информация в тези системи. Коментари и предложения по Условията за кандидатстване по П.Г.1 и П.Г.1.1 Раздел 2. Определения за целите на настоящия прием <i>„Определение за земеделска техника – Техника, която се използва за обработка на почвата и прибиране на реколтата, като: трактори, самоходна техника – колесни трактори, верижни трактори, специализирани самоходни машини (силажосокомбайни, зърнокомбайни и др.) и друг вид</i>	Предвид специфичните изисквания за заявления за подпомагане за „<i>съществуваща напоятелна инсталация</i>“ възниква необходимост от идентифициране на напояваните площи в предходните години, поради което е заложено изискването за описание на кадастрални номера на имотите, които са били напоявани. 7. Не се приема. Системата за земеделска счетоводна информация (СЗСИ) има за основна цел събиране на информация, необходима за определяне на доходите на земеделските стопанства, както и за бизнес анализ на сектора. Повече информация за системата, обхвата и целите на събираната информация е достъпна на следния електронен адрес - https://www.mzh.government.bg/bg/statistika-i-analizi/sistema-za-zemedelska-schetovodna-informaciya/sistemata/. Системата за информация за устойчивостта на земеделските стопанства (СИУЗС) е „наследник“ на СЗСИ и е в процес на разработване. 8. Приема се по принцип. Изпратено е писмо до МОСВ относно издаването на принципно становище по отношение на съответствието на земеделска техника и прикачен инвентар, софтуер, специализирани транспортни средства и материални и нематериални инвестиции за прилагане на технологиите на
--	--	--	--

		самоходни машини и сменяема прикачна техника, включително и когато те се използват в животновъдните обекти.“ Да се уточни дали навигационните системи, GPS устройства и др., както и дроновете попадат в обхвата на определението за Земеделска техника. Да се уточни включват ли се в определения максимален размер на допустимите разходи за закупуване на земеделска техника Раздел 8.1. Критерии за допустимост на кандидатите „8. За кандидати еднолични търговци за изпълнение на изискванията по т. 1.2 и т. 1.3 се признават и обстоятелствата за физическото лице. 9. За кандидатите еднолични дружества с ограничена отговорност за изпълнение на изискванията по т. 1.2 и т. 1.3 се признават и обстоятелствата за физическото лице, което е едноличен собственик на капитала от учредяването му. 10. За кандидатите еднолични дружества с ограничена отговорност за изпълнение на изискванията по т. 1.2 и т. 1.3 се признават и обстоятелствата за едноличен търговец, когато същото физическо лице е собственик на капитала на дружеството от учредяването му.“ Да се разшири допустимостта на ООД/СД и да се включат допълнителни точки: 1. 11. За кандидатите дружества с ограничена отговорност или събирателни дружества за	прецизно/интелигентно/цифрово земеделие, като например (неизчерпателен списък): сензори, дронове, изкуствен интелект, сателитни изображения, автоматизация и роботика, вкл. земеделска техника с такива компоненти със ЗООС и/или ЗБР и ЗВ, което да бъде общодостъпно за всички потенциални кандидати с цел улесняване и намаляване на административната тежест. 9. Не се приема. Видно от опциите, предвидени в цитираните условия, те касаят случаи на различни правни форми на едно и също физическо лице.
--	--	---	--

		изпълнение на изискванията по т. 1.2 и т. 1.3 се признават и обстоятелствата за физическите лица, които са собственици на капитала от учредяването им. 2. 12. За кандидатите дружества с ограничена отговорност или събирателни дружества за изпълнение на изискванията по т. 1.2 и т. 1.3 се признават и обстоятелствата за еднолични търговци, когато същите физически лица са собственици на капитала на дружествата от учредяването им. “ Раздел 9.1. Условия за допустимост на дейностите/инвестициите, в т.ч. срок за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане 1. „т. 7. Бизнес планът трябва да доказва ефективност и икономическа жизнеспособност, както и подобряване земеделската дейност на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности за съответния период по т. 6. Кандидатите представят обосновка на заложените добиви и цени в производствената програма, като посочват информация за използваните източници – агропазарна статистика, публична информация от браншови организации, борсови цени, договори, фактури и др. ДФЗ извършва оценка на заложените добиви, съгласно разработена методика“.	10. Не се приема. Методиката е вътрешен документ на ДФ „Земеделие“, който има оперативна самостоятелност за извършване на административен контрол с цел спазване на принципа за целесъобразност и недопускане на създаване на изкуствени условия.
--	--	--	--

		А. Методиката, по която ДФЗ извършва оценка на заложените добиви да стане приложение към документите за кандидатстване. 2. „т. 7.1. Когато кандидатът е подал заявления за подпомагане и по интервенция II.G.1.1., в което приходите от продажби се формират от едни и същи площи с култури/видове и брой животни, при изчисляването на показателите на бизнес плана се отчитат общо заявените разходи и сумата на субсидията по двете заявления за подпомагане.“ А. Трябва да се изясни какво означава „едни и същи площи“ и как ще се установява. В. При подаване на заявления за подпомагане по двете интервенции са възможни няколко сценария: - Възможно е да се подадат заявления за подпомагане за едни и същи площи, но с различни инвестиции и тогава е коректно да се отчитат <i>общо заявените разходи и сумата на субсидията по двете заявления за подпомагане</i> - Възможно е да се подадат заявления за подпомагане за едни и същи площи с еднакви инвестиции (тъй като трудно се преценява къде шансовете за успех са по-добри, част от кандидатите ще подхождат по този начин) и тогава също е коректно да се отчитат <i>общо заявените разходи и сумата на субсидията по двете заявления за подпомагане</i> - Подават се две заявления за обработка на една и съща култура с еднакъв по размер площ	11. Приема се по принцип. Добавено е уточнение по отношение на подадени идентични заявления за подпомагане в двата приема.
--	--	--	---

		(напр. по 500 дка царевица). Но тъй като стопанството обработва общо 1000 дка царевица, то в този случай това не са едни и същи площи и не би следвало да се отчитат <i>общо заявените разходи и сумата на субсидията по двете заявления за подпомагане</i> 1. С оглед на гореизложеното и това, че има още хипотези, може би е удачно в бизнес плановете да има допълнителна таблица, в която да се описват инвестициите, с които се кандидатства по другата интервенция, както и площите и културите за тези инвестиции и дали са същите площи или са допълващи. 1. „10. Данните за броя и вида на животните в стопанството и/или размера на обработваемата земя, посочени в бизнес плана, се доказват към дата на подаване на заявлението за подпомагане чрез: А. 10.2. за вида и броя на отглежданите животни: а) чрез служебна справка в Регистър животни и пчелини. В случаите, когато броят на отглежданите животни не подлежи на вписване в Регистър животни и пчелини, се взима предвид посоченият в Регистъра капацитет на животновъдния обект, и/или б) документ за собственост или ползване на земеделска земя и/или друг вид недвижими имоти – само в случаите на заявления за подпомагане за изграждане на нов животновъден обект при	12. Приема се по принцип. Текстовете са прецизирани. В допълнение, УО обръща внимание, че когато при административните проверки се установи липса на документи или друга нередовност, на кандидата се изпраща уведомление чрез СЕУ за установените липси/нередовности и се определя срок за тяхното отстраняване. В този случай кандидатът може да предостави данни за оборота на стадото и/или настъпили природни бедствия или катастрофични събития, довели до несъответствието с наличните в Регистъра брой и вид на животните.
--	--	--	--

		започване на нова дейност и/или при разширяване на съществуващата“ Считаме, че в този си вид текстът не е коректен и не включва всички добросъвестни и възможни случаи при животновъдството. Например – към дата на подаване на проекта няма зареждане от птици или са налице по-малко животни например крави или овце от допустимите по капацитет на животновъдния обект, като в прогнозните години от бизнес плана се разчита чрез естествен прираст броят да бъде увеличен - инвестицията е разчетена на база потенциалния по-голям брой на животните. Възможен е и вариант, в който в регистриран животновъден обект ще се смени вида на отглежданите животни например от говеда млечно направление се преминава към говеда месодайно направление. Броят на животните е динамичен във всеки един момент и датата на подаване на заявлението за подпомагане не е меродавна – животни се раждат, продават, умират непрекъснато. Нужно е да се прецизира т. 10.2 например по следния начин „10.2. за вида и броя на отглежданите животни: а) чрез служебна справка в Регистър животни и пчелини. В случаите, когато броят на отглежданите животни не подлежи на вписване в Регистър животни и пчелини или в бизнес плана е обосновано увеличение на отглежданите животни, се взима предвид посоченият в	
--	--	--	--

		Регистъра капацитет на животновъдния обект, и/или б) документ за собственост или ползване на земеделска земя и/или друг вид недвижими имоти – само в случаите на заявления за подпомагане за изграждане на нов животновъден обект при започване на нова дейност и/или при разширяване на съществуващата и/или при промяна на вида на отглежданите животни в съществуващ животновъден обект“ 1. „16. Инвестиции в съществуващи напоителни системи са допустими, при условие че: 16.1. осигуряват най-малко 20 на сто потенциална икономия на вода (ПИВ); 16.2. осигуряват най-малко 20 на сто ПИВ и ефективно намаление на консумацията на вода с не по-малко от 60 на сто от ПИВ, когато се използва вода от водно тяло, определено в по-ниско от добро екологично или количествено състояние в съответния действащ ПУРБ;“ 1. Да отпадне изискването за обследване на екологичното състояние. Съгласно чл. 74 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 се обследва само количественото състояние на водното тяло, от което се черпи водата.	13.1. Не се приема. Чл. 74 от Регламент (ЕС) 2021/2115 предвижда специфични изисквания, когато се засягат обекти от подпочвени или повърхностни води с определена категория състояние според причини/съображения, „свързани с количеството на водите“. В същото време, в т. 72 и т. 73 от Допълнителните разпоредби на Закона за водите (ЗВ) са посочени дефиниции за състоянието на водите, а именно: „72. "състояние на повърхностните води" е общ израз за състоянието на повърхностно водно тяло, определено от по-лошото от екологичното и химичното му състояние; 73. "състояние на подземните води" е общ израз на състоянието на подземно водно тяло, определено от по-лошото от количественото и химичното му състояние;“ Във връзка с горното е изпратено писмо до МОСВ относно издаването на становище с разяснения и насоки по поставения въпрос.
--	--	--	---

			В допълнение, предвид аналогичното изискване в чл. 46 от Регламент (ЕС) № 1305/2013 за предходния програмен период, в Указания относно подкрепата чрез ЕЗФРСР за инвестиции в напояване, е представено следното становище: <i>„Едно повърхностно водно тяло има „добро състояние“ като цяло, ако има както добро „екологично състояние“, така и добро „химично състояние“ (виж член 2, точка 17, РДВ). Следователно е ясно, че понятието "количествено състояние" не се прилага към повърхностните водни тела. Въпреки това, както е посочено в приложение V на РДВ, екологичното състояние взема предвид "хидроложкия режим", който е поддържащ елемент за качество. Ако едно повърхностно водно тяло няма добро цялостно състояние, за да се определи дали това е поради причини, свързани с количеството на водата, е необходимо само да се проверят неговите качествени елементи, формиращи екологичното състояние, и да се установи дали оценката за параметрите/метриките е чувствителна към хидрологията е поне "добра". (Имайте предвид, че методите за оценка на екологичното състояние, съответстващи на РДВ, трябва да вземат предвид всички съществуващи натиск върху водните тела, включително тези от водовземания.)“</i> 2. Да се намали от 20% на 10% ПИВ. Предложените от УО 20% са много висока норма, която е трудна за постигане. В предходния	13.2. Не се приема. Посоченият показател е в съответствие с текста на интервенцията в одобреният СПРЗСР.
--	--	--	---	--

		програмен период изискването по Регламент беше 15%. Прилагайки нормативно определените норми за напояване, ПИВ на повечето проекти е много малко над 15% (и то в зависимост от хидромелиоративния район по агроклиматичните групи). Съгласно настоящия Регламент (ЕС) № 2021/2115, всяка държава членка определя сама процента икономия. Не е известно в стратегически или нормативен документ в България ПИВ да е определен на 20%. Ако УО иска да стимулира инвестициите в напояването, трябва да намали процента на потенциалната икономия под 15%. 1. „21. В съответствие с раздел Б. „Мерки и условия за изпълнение при прилагането на СПРЗСР“ от Становище по екологична оценка № 5-4/2023 г., с което се съгласува Стратегическият план, достъпно на интернет адрес: https://www.moew.government.bg/bg/stanoviste-po-ekologichna-ocenka-5-4-2...: 21.1. и 21.2 ... съгласно цифрови географски данни за разпространението им, представени от Министерство на околната среда и водите (МОСВ) не по-късно от 01.11.2023 г..... “ 1. Да се посочи линк към посочените цифрови географски данни за извършване на проверки от кандидатите. Раздел 10.2. Недопустими разходи 1. „19. Разходи за мобилни/преместваеми инсталации за производство и/или съхранение на енергия от ВЕИ. “	14. Не се приема. Цифровите географски данни, посочени в коментара, са интегрирани в ИСАК и за целите на директните плащания за кандидатите се извеждат съответни предупреждения и указания. 15. Приема се частично. Съгласно Условията за кандидатстване преместваемите обекти са допустими при представяне на изискуемите документи за това.
--	--	---	--

		1. Съоръжението за Съхранение на енергия (батерия) в повечето случаи е преместваем обект съгласно ЗУТ и за него главните архитекти издават разрешение за поставяне на точно определено място в имота, като се съобразява начин за свързване към електрическата инсталация и отстояния от други обекти и граници на имотите! Да са махне от недопустимите разходи. Раздел 11.2. Методика за прилагане на критериите за подбор 1. <i>„1. По Критерий 1.1 приоритет получават заявления за подпомагане, представени от кандидати, за които след служебна проверка в Електронния регистър по чл. 16а, ал. 1, т. 1 от Закона за прилагане на Общата организация на пазарите на земеделски продукти на Европейския съюз (ЗПООПЗПЕС) е установено, че имат сключен действащ договор за контрол и сертификация с контролиращо лице преди 01.01.2025 г. с актуални данни за всички култури/животни за стопанската 2024/2025 г., с които се кандидатства (по група на културите и размер на площите и/или по вид и брой на животните) и същите са описани в Приложение № 3 „Бизнес план - образец“.</i> 2. 1.2. Допустимите инвестиционни разходи, които се използват едновременно и за дейности, свързани с производство, съхранение и продажба на конвенционални селскостопански култури/животни, не се считат за разходи,	16. Приема се по принцип. Критериите за оценка, тяхната тежест и методиката за прилагането им са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. В допълнение, съгласно текста на самия критерий, вземащ предвид <i>„селскостопански култури/ животни, които са обект на сключен действащ договор за контрол и сертификация по правилата на биологичното производство“</i>, то условието на т. 1.2 от Раздел 11.2. Методика за прилагане на критериите за подбор няма как да бъде прилагано.
--	--	--	---

		насочени към производство на биологични продукти.“ 1. Да отпадне точка 1.2., тъй като Критерият за биологично производство е свързан с видовете култури, а не с инвестициите. От друга страна, в земеделското производство е неминуемо използването на едни и същи активи за двете системи на производство, като в Регламент 848 няма ограничения по отношение двойната употреба. Сертификатът за биологично производство е свързан със земята / животните и при стопанства в преход, чиито земи / животни са включени под контрол след 01.01.2025 г. не могат да бъдат ограничени инвестициите за използване! 1. „2. По Критерий 1.2. за присъждане на предимство се извършва служебна проверка в съответния регистър на производители на продукти със защитени наименования за произход, защитени географски указания, храни с традиционно специфичен характер и незадължителния термини за качество планински продукт, вписани по европейските схеми за качество, публикувани в https://www.mzh.government.bg/bg/politiki-i-programi/politiki-i-strategi... 2.1. Допустимите инвестиционни разходи, които се използват едновременно и за дейности, свързани с производство, съхранение и продажба на други селскостопански продукти и храни, вкл. суровини за производството им не се считат за разходи,	17. Приема се по принцип. Критериите за оценка, тяхната тежест и методиката за прилагането им са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. В допълнение, съгласно текста на самия критерий, вземащ предвид „селскостопански продукти и храни, вкл. суровини за производството им, за които кандидатът или преработвателят, на който кандидатът е доставчик на суровината за производство е вписан в съответния регистър на производители на продукти, вписани по европейските схеми за качество“, то условието на т. 2.1. от Раздел 11.2. Методика за прилагане на критериите за подбор няма как да бъде прилагано.
--	--	--	--

		насочени към производство на продукти, вписани по европейските схеми за качество.“ 1. Да отпадне точка 2.1., тъй като Критерият за схеми за качество производство е свързан с видовете продукти, а не с инвестициите. 1. „8. За получаване на предимство по критерий 5.2., инвестиции и дейности, които се изпълняват на територията на необлагодетелствани райони и райони с природни и други ограничения са такива, за които са изпълнени едновременно следните условия: 1. дейностите, включени в заявлението за подпомагане, за които се кандидатства, се изпълняват на територията на населено място, чието землище попада в необлагодетелстван район съгласно Наредбата за определяне на критериите за необлагодетелстваните райони и териториалния им обхват, приета с ПМС № 30 от 2008 г. (обн., ДВ, бр. 20 от 2008 г.; изм., бр. 53 от 2011 г.); 2. най-малко 75 на сто от посочената в бизнес плана земя или площ се намира в необлагодетелстван район.“ 1. Да се направи изключение от изискването за едновременно изпълнение на двете условия в случаите, в които инвестициите са изцяло насочени към обработка на площите (т.2) и няма инвестиции в населените места (т.1). Това са случаите на проекти със системи за напояване, земеделска техника за обработка на площите. Тези инвестиции са „в	18.1. Не се приема. Дейностите, за които се кандидатства, са пряко свързани с активите, заявени за подпомагане. В тази връзка, следва да се има предвид, че не всички допустими за подпомагане активи са разположени „в полето“, ето защо условието следва да е универсално и да е приложимо за всеки кандидат и за всяка комбинация от дейности и разходи. В голяма част от случаите продукцията се произвежда „в полето“, но стопанството на кандидата – офис, склад - е разположено в строителните граници на населено място, което може да е различно от населеното място, в землището на което се намират обработваемите площи. В допълнение, „населено място“ не следва да се идентифицира само със строителните му граници, а да се вземат предвид и землищните граници.
--	--	--	--

		полето“, а не „в населените места“ и ако се изпълняват в необлагодетелствани райони (в „полето“, т.е. само условие 2) е редно да получат точки по критерия 2. Да се уточни, че изчислението на „75 на сто от посочената в бизнес плана земя или площ се намира в необлагодетелстван район“ се извършва въз основа на данни към датата на кандидатстване. 3. Да не се присъждат точки на кандидат, който към датата на кандидатстване няма земи в НР, но обещава да обработва земи в НР. 4. Да се посочи от къде ще се взимат данните за това посочените площи в бизнес плана в кое землище са. Към момента в бизнес плана се посочва общо площта, която ще се обработва като същата може да е съставена от земи в различни землища, някои от които са в НР, други не са в НР. Може би е удачно в табл. 4 в бизнес плана да се въведе колона ЕКАТТЕ на землището. Раздел 12.1. Общи документи 1. „2. Решение на компетентния орган на кандидата за кандидатстване по реда на настоящите условия - Когато този документ не е представен към датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатът трябва да го представи най-късно в срока, указан в писмото за отстраняване на несъответствия и нередовности. Не се изисква за ФЛ, ЕТ и ЕООД;“ 1. Предлагаме този документ да отпадне.	18.2. и 18.3. Не се приема. Съгласно т. 15 от раздел 11.2 от УК „Съответствието с критериите за подбор на заявленията за подпомагане се преценява към датата на подаване на заявлението за подпомагане съобразно приложените към него документи и декларираните данни“. УО не намира основание да прави изрично уточнение за всеки критерий по отделно. 18.4. Приема се. 19. Не се приема. Необходимо е да има достатъчна увереност, че кандидатстването е съгласувано с компетентния орган на дружеството-кандидат.
--	--	---	--

		1. „8. Влязъл в сила административен акт от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ/БД), издаден по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ, с който е оценено, че осъществяването на инвестиционното предложение не води до значително отрицателно въздействие върху околната среда, както и документ за спазване на поставените условия и мерки по т. 21 от Раздел 9.1. „Условия за допустимост на дейностите/инвестициите, в т.ч. срок за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане“, издаден от този орган. - Представя се в случаите, когато издаването на документа се изисква по ЗООС и/или по ЗВ. Когато този документ не е представен към датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатът трябва да го представи най-късно в срока, указан в писмото за отстраняване на несъответствия и нередовности.;“ 1. Предлагаме да отпадне изискването за предоставяне на документ за условията по т.21 от Раздел 9.1., тъй като РИОСВ не издават такъв документ! 2. Да се отбележи изрично, че не се изисква документ от РИОСВ в случай на кандидатстване за земеделска техника, навигационни системи, софтуер, дронове, машини и оборудване, които са в помещенията (в т.ч. за пакетиране, сортиране, измиване), оборудване за животновъдните обекти) и т.н.	20.1. Приема се. 20.2. Приема се по принцип. Изпратено е писмо до МОСВ относно издаването на принципно становище по отношение на съответствието на земеделска техника и прикачен инвентар, софтуер, специализирани транспортни средства и материални и нематериални инвестиции за прилагане на технологиите на прецизно/интелигентно/цифрово земеделие, като например (неизчерпателен списък): сензори, дронове, изкуствен интелект, сателитни изображения, автоматизация и роботика, вкл. земеделска техника с такива компоненти със ЗООС и/или ЗБР и ЗВ, което да бъде общодостъпно за всички потенциални кандидати с цел улесняване и намаляване на административната тежест.
--	--	---	---

		Раздел 12.2. Допълнителни документи, доказващи съответствие с приоритет по критериите за оценка 1. Действащ договор за доставка на суровини с преработвател, вписан в съответния регистър на производители на продукти, вписани по европейските схеми за качество, в едно с приемо-предавателни протоколи и фактури за извършените доставки. 1. Предлагаме за да се удостоверява, че са извършени доставки да се изискват само фактури 2. Да се признават само фактури с дати преди началото на приема. Така ще се предотвратят „изкуствени условия“ и предоставяне на нереални договори, сключени в периода на прием само за да се получат точки по критерия. Коментари и предложения по Условието за кандидатстване по интервенция Г.1.1 Раздел 10. Допустими разходи „1.1.3. материални инвестиции за прилагане на технологиите на прецизно/интелигентно/цифрово земеделие - оптимизиране на почвените обработки, употребата на торове и препарати за растителна защита, прецизно напояване (системи и оборудване, използвани за събиране, обработка и анализ, отдалечен контрол, управление и мониторинг на данни за поливни норми, с изключение на инвестиции в елементи от напоителната инфраструктура), превенция на болести по животните, регенеративно/консервационно земеделие, събиране	21. Не се приема. Целта на прилагането на този критерий е стимулиране на земеделските стопани за включване в схемите за качество. 22. Коментарите не се отнасят за настоящата процедура.
--	--	--	---

		и анализ на данни за отпадъците, генерирани от земеделското производство, проследяване на емисиите парникови газове в стопанството, като например (неизчерпателен списък): сензори, дронове, изкуствен интелект, сателитни изображения, автоматизация и роботика, вкл. земеделска техника с такива компоненти.“ Да се допълни неизчерпателният списък с: 1. „Автоматизирани/роботизирани системи и съоръжения за подготовка на продукцията за продажба, които се използват за една или комбинация от дейности, свързани с почистването, подготовката за съхранение, съхранението, сортирането, маркирането и опаковането на селскостопански продукти, вкл. прилежащ към тях софтуер. 2. автоматизирани/роботизирани системи използвани в отделните фази по отглеждане на животни /хранене, доене, поене, почистване, дезинфекция и др./, вкл. прилежащ към тях софтуер.“ Инвестициите в автоматизирани/роботизирани системи за подготовка на продукцията за продажба, а също така и използваните в отделните фази по отглеждане на животни, ще допринесат за опазването на околната среда, като се намалят разходите на суровини, консумираната енергия и отпадъците при изпълнение на основната дейност на стопанствата.	
--	--	--	--

			1. По отношение на допустимата „земеделска техника с такива компоненти“ да се направи Приложение, в което да са допустими само активите от Списък на инвестиционни разходи, допринасящи към изпълнение на целите на Инструмента NGEU от Приложение № 1 Към Условия за кандидатстване по прием № BG06RDNP001-4.012 по подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ от мярка 4 „Инвестиции в материални активи“ на Програма за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г. Така, за трактори и комбайни ще може да се кандидатства само по П.Г.1. В противен случай, кандидатите за да се „застраховат“ ще подават идентични проекти и по двата приема. Това ще доведе до голямо увеличение на броя подадени проекти и голямо увеличение на размера на инвестициите. Това от своя страна, ще забави много оценката на проектите!	
32.	Мария Кожухарова	30.10.2025 г. 17:25	Здравейте, Във връзка с публикуваните за обществено обсъждане на 16.10.2025 г. условия за кандидатстване и условия за изпълнение по интервенция П.Г.1 - Инвестиции в земеделските стопанства, Прием № П/Г/1/0/1 от Стратегическия план за развитие на земеделието в селските райони за периода 2023-2027 г., ДФ „Земеделие“ отправя следните бележки и допълнения: 1. Предлагаме определението за “Напоявани площи” да се съобрази с определението, посочено в § 1, т.10 от ЗАКОН ЗА ОПАЗВАНЕ НА	1. Приема се частично.

		ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ: "Поливна" е земеделската земя, която е разположена на територия, обслужвана от напоителна система или напоително поле, или може да се напоява от естествен водоизточник, позволяващ гравитачно подаване на вода в имота." и да се добави извършването на служебна справка в Регистър на поливните площи на страницата на Напоителни системи ЕАД. 2. Предлагаме в Раздел 5. Бюджет по приема, в т. 2 да бъде добавено следното пояснение: <i>Обстоятелството подлежи на проверка от страна на ДФ "Земеделие"</i>. Възможно е при попълването на данните в СЕУ кандидатът да допусне грешка при определянето към кой от бюджетите попада. Когато това се установи при извършване на административните проверки е необходимо заявлението за подпомагане да бъде отнесено (класирано) в съответния подбюджет. В тази връзка, предлагаме думата "подадени" в т. 6.2 от Раздел 7 да бъде заменена с думата "попадат". 3. Предлагаме към изискването по т. 3 от раздел 8.1. Критерии за допустимост на кандидатите, отнасящо се за групи и организации на производители, да бъде добавен и документ за доказване на посоченото в декларацията, предвид липсата на механизъм за проверка от страна на ДФЗ. 4. Текстът по т. 7 от Раздел 8.2 следва да се прецизира като отпадне думата "подпомагане". 5. Предлагаме текстът по т. 13, буква „а“, изречение последно от раздел 9.1. Условия за	Предложената промяна на обхвата на понятието не покрива изискванията на чл. 74 от Регламент (ЕС) 2021/2115. 2. Приема се. 3. Приема се. 4. Приема се. 5. Приема се.
--	--	--	--

[illegible]

		следната редакция “за създаване и/или пресъздаване на трайни насаждения”. 8. Предлагаме в т. 9.1 от Раздел 9.1 да се уточни, че оценка отДФЗ по изготвена методика съгласно Приложение № 7 се извършва на “самоходна земеделска техника”. 9. Предлагаме да бъде добавена нова подточка в) към т. 10.2 от Раздел 9.1: “<i>в) за действащи животновъдни обекти, броят на отглежданите животни, посочен в бизнес плана за всяка от прогнозните години не може да надхвърля капацитета на животновъдния обект</i>”. 10. Текстът по т. 14.3 от Раздел 9.1 следва да се прецизира по следния начин: “<i>заявления за подпомагане с инвестиции за производство на течни, газообразни и твърди горива от биомаса</i>”. 11. Предлагаме от текста по т. 14.4 от Раздел 9.1 да отпадне израза “<i>като самостоятелна инвестиция</i>”, предвид че противоречи на посоченото в т. 3 от Раздел 9.2. 12. Предлагаме в т. 16.3 раздел 9.1 да се добави извършването на справка в “Регистър поливни площи” на НС ЕАД, предвид определението, посочено в § 1, т.10 от ЗАКОН ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ. 13. Предлагаме в т. 18.1 раздел 9.1 да отпадне следния текст: “<i>поради съображения, свързани с количеството на водите</i>”. Предвид, че се обследват и повърхностни и подземни водни тела, това ще доведе до объркване ако например	8. Не се приема. В методиката е обособена част, която се отнася за извършване на оценка при закупуване на прикачна техника. 9. Приема се частично. Текстовете са прецизирани. 10. Приема се. 11. Приема се. 12. Приема се. 13. Не се приема. Чл. 74 от Регламент (ЕС) 2021/2115 предвижда специфични изисквания, когато се засягат обекти от подпочвени или повърхностни води с определена категория състояние според причини/съображения,
--	--	---	--

			екологичното/химично състояние на повърхностно водно тяло е по-ниско от добро.	„свързани с количеството на водите“. В същото време, в т. 72 и т. 73 от Допълнителните разпоредби на Закона за водите (ЗВ) са посочени дефиниции за състоянието на водите, а именно: „72. "състояние на повърхностните води" е общ израз за състоянието на повърхностно водно тяло, определено от по-лошото от екологичното и химичното му състояние; 73. "състояние на подземните води" е общ израз на състоянието на подземно водно тяло, определено от по-лошото от количественото и химичното му състояние;“ Във връзка с горното е изпратено писмо до МОСВ относно издаването на становище с разяснения и насоки по поставения въпрос. В допълнение, предвид аналогичното изискване в чл. 46 от Регламент (ЕС) № 1305/2013 за предходния програмен период, в Указания относно подкрепата чрез ЕЗФРСР за инвестиции в напояване, е представено следното становище: „Едно повърхностно водно тяло има „добро състояние“ като цяло, ако има както добро „екологично състояние“, така и добро „химично състояние“ (виж член 2, точка 17, РДВ). Следователно е ясно, че понятието "количествено състояние" не се прилага към повърхностните водни тела. Въпреки това, както е посочено в приложение V на РДВ, екологичното състояние взема предвид "хидроложкия режим", който е поддържащ елемент за качество. Ако едно
--	--	--	---	---

			повърхностно водно тяло няма добро цялостно състояние, за да се определи дали това е поради причини, свързани с количеството на водата, е необходимо само да се проверят неговите качествени елементи, формиращи екологичното състояние, и да се установи дали оценката за параметрите/метриките е чувствителна към хидрологията е поне "добра". (Имайте предвид, че методите за оценка на екологичното състояние, съответстващи на РДВ, трябва да вземат предвид всички съществуващи натиск върху водните тела, включително тези от водовземания.)“ 14. Предлагаме в края на изречението на т. 21 раздел 9.1 да се добави текста "е необходимо". 15. Предлагаме в т. 18.2 от Раздел 9.1 текстът "(документът по т. 5 от Раздел 12.1)" да се редактира по следния начин "(документът по т. 8 от Раздел 12.1)". 16. Предлагаме в т. 1 от Раздел 9.2 да отпадне следният текст "за дейностите и разходите, които се подпомагат по настоящия прием и са за същия обект/и", тъй като е идентичен с началото на изречението. 17. Предлагаме т. 2.4 от Раздел 9.2 да отпадне или да бъде прецизирана. Без да се конкретизират кои са "съществуващите стандарти на ЕС" е невъзможно да се извърши проверката за наличието на недопустими дейности и разходи. Например.: ако се визира, че БФП не се предоставя за инвестиционни разходи, свързани с изграждане на нови, ремонт,	14. Приема се. 15. Приема се. 16. Приема се. 17. Не се приема. Условието не допуска подпомагане за инвестиции за привеждане в съответствие с действащи стандарти, например свързани с предписание от компетентен орган, но не забранява инвестиции, които са за ново изграждане/реконструиране на обекти.
--	--	--	---	---

		реконструкция и/или разширяване на съществуващи съоръжения за съхранение на оборски тор в регистрирани и действащи животновъдни обекти, то това следва да бъде изрично посочено. 18. Предлагаме в т. 1.2.1 от Раздел 10 да се уточни, че закупуването на софтуер следва да е пряко свързан с работата на активите по т. 1.1., включени в заявлението за подпомагане. 19. Текстът по т. 6 от Раздел 10.1 следва да се прецизира по следния начин: “Разходите по т. 1.2 от Раздел 10 не могат да надхвърлят 10 на сто от допустимите разходи по т. 1.1. от Раздел 10, но не повече от 50 000 лева”. 20. Предлагаме в текста по т. 8.1, буква “а” от Раздел 10.1 да се добавят още: “... допълнително оборудване, навигационни системи, GPS устройства, контролери, датчици и уреди за контрол, дронаве, метеорологични станции и др. със сходно предназначение”. Освен това, в цитираната точка следва да се посочи или “софтуер”, или “нематериални инвестиции”, предвид че само закупуването на софтуер е допустимо, съгласно т. 1.2.1 от Раздел 10. 21. Предлагаме в т. 12 от Раздел 10.1 да се уточни, че изискването за описване на цените в офертите “в лева и евро” е приложимо за издадените до 1.1.2026 год., предвид разпоредбите на Закон за въвеждане на еврото в Република България.	18. Не се приема. Предвид всеобхватността на допустимите разходи в настоящия прием, УО не намира основание за извършване на предложеното изменение на текста. 19. Приема се. 20. Приема се. 21. Не се приема. Съгласно чл. 15, ал. 2 от Закон за въвеждане на еврото в Република България „<i>периодът на двойно обозначаване на цените на стоките и услугите в евро и в левове започва на 8 август 2025 г. и приключва на 8 август 2026 г.</i>“, т.е. целият период
--	--	--	--

			22. Предлагаме текста в т. 9 от Раздел 10.2 да се прецизира така: “Разходи за закупуване, включително чрез финансов лизинг, на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер, или за услуги за частта над пазарната им стойност”. 23. Предлагаме т. 19 от Раздел 10.2 да се редактира по следния начин “Разходи за мобилни/преместваеми инсталации за производство и съхранение на енергия от ВЕИ” предвид, че е допуснато подпомагане на инвестиции за съхранение на енергия от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ). 24. Предлагаме в т. 21 от Раздел 10.2 да се добави „и/или за нуждите на животновъдния обект, за който се кандидатства за подпомагане“. 25. Предлагаме към критерий за оценка № 1.1 за условието “най-малко 50 % от селскостопанските култури/животни съгласно представения бизнес план, са сертифицирани като биологични, а останалите са в преход” да се уточни начинът на прилагането му. За по-голяма яснота предлагаме да се допълни, че за културите ще се извършва оценка/изчисление на процентния показател в “дка/кв.м” и за животните - в “бр./кв.м”. С оглед коректното прилагане на критерия, при заявления за подпомагане в сектор “растениевъдство” и в сектор “животновъдство” предлагаме да се допълни, че	на прием попада в периода на двойното обозначаване на цените. 22. Приема се. 23. Приема се. Съгласно Условието за кандидатстване преместваемите обекти са допустими при представяне на изискуемите документи за това. 24. Не се приема. Инвестициите за поене на животните в животновъдните обекти не попадат в обхвата на понятието „напоителни системи/инсталации“. 25. Приема се.
--	--	--	--	---

		минималното изискване за получаване на предимство по критерия ще бъде обследвано поотделно, както за културите, така и за животните. 26. Предлагаме текстът <i>“Когато този документ не е представен към датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатът трябва да го представи най-късно в срока, указан в писмото за отстраняване на несъответствия и нередовности”</i> да отпадне към документите, към които е допълнено като уточнение. Считаме, че посоченото условие противоречи на разпоредбите на Наредба № 4/2024 год., в която не е посочено кой/кои документ/и е/са задължителен/лни при подаване на заявление за подпомагане. 27. Предлагаме в т. 7 от Раздел 12.1 от текстът <i>“придружени от копия..”</i> да отпадне <i>“копия”</i>, предвид електронното кандидатстване в СЕУ и <i>“проектното предложение”</i> да се редактира на <i>“заявлението за подпомагане”</i>. 28. Предлагаме текстът в т. 14 от Раздел 12.1 да се измени така: <i>“... или становище с подробно описание на инвестиционното намерение от компетентното лице съгласно чл. 148, ал. 2 или ал. 3 от ЗУТ, че строежът не се нуждае от издаване на</i>	26. Не се приема. Съгласно чл. 11, ал.2 от Наредба № 4 от 2024 г. предварителна оценка се извършва въз основа на приложените към заявленията за подпомагане изискуеми документи за доказване на съответствие с изпълнение на изискванията на съответния критерий за подбор и служебни проверки за условията, за които не е предвидено представяне на документи. Представените документи трябва да отговарят на съответните изисквания и указания, посочени в условията за кандидатстване по съответната процедура чрез подбор, да съдържат задължителните реквизити и да дават достатъчна информация за еднозначно определяне на тежестта на критерия за подбор. Това условие означава, че не може да се изискват документи и пояснения на този етап. Допълнителни документи могат да се изискват при административните проверки в чл. 12. 27. Приема се. 28. Приема се.
--	--	--	---

		разрешение за строеж/поставяне”. Промяната е необходима във връзка с текста в т. 13, буква “б” от Раздел 9.1. 29. Предлагаме от т. 16 от Раздел 12.1 да отпадне текстът: “... и срок за изпълнение” - излишно е, предвид факта, че условията конкретизират срока за изпълнение на инвестицията. 30. Предлагаме от т. 21 от Раздел 12.1 да отпадне “или” в уточнението: “<i>Представя се в случаите по 15.2 и 16.3.1. от Раздел 9.1, когато в заявлението за подпомагане са включени инвестиции в напояване и кандидатът е титуляр на разрешително за водовземане</i>”, тъй като документът следва да доказва и съществуващо напояване и осигурен достъп до вода. 31. Предлагаме да отпаднат уточненията към т. 22 и т. 23 от Раздел 12.1, предвид факта, че никъде в условията не се разграничават начините на захранване с вода, а второто уточнение се отнася за всички документи съгласно Наредба № 4/2024г. 32. Предлагаме в т. 22.1 от Раздел 12.1 да се коригира препратката: “...в случаите по 15.2 от Раздел 9.1”. 33. Предлагаме в т. 24 от Раздел 12.1 да се добави и документа по т. 21, предвид, че са посочени и такси към Басейнова дирекция: “Документи (фактури, платежни нареждания, банкови извлечения и др.) за плащане за ползвана вода за напояване - платени държавни такси към съответната Басейнова дирекция или по договор за ползване на услуга	29. Приема се. 30. Приема се. 31. Не е ясен коментара. 32. Приема се. 33. Приема се.
--	--	--	--

		„доставка на вода за напояване“ с клон на „Напоителни системи“ ЕАД или сдружение за напояване за съответните години (2023, 2024, 2025 г.), за които е представен документ по т. 23 и т. 21”. 34. Предлагаме да отпадне документът по т. 26 от Раздел 12.1 или да се уточни във връзка с доказване на кое условие за допустимост е предвидено представянето му. 35. Предлагаме в т. 1.1 от Раздел 12.3 да отпадне изискването за проверка на задължения във връзка с изискването на чл. 162, ал. 2, т. 8 от ДОПК, тъй като не е част от изискванията на чл. 54 от ЗОП. 36. Предлагаме т. 6 от Раздел 13 да отпадне, тъй като в Наредба 4/2024 год. не са включени разпоредби, които предвиждат посочените условия, а именно “..само когато те се отнасят за документи, които не променят качеството на заявлението за подпомагане и това изрично е отбелязано срещу съответния документ в Раздел 12.1. „Общи документи“.	34. Приема се. 35. Приема се. 36. Не се приема. Съгласно чл. 11, ал.2 от Наредба № 4 от 2024 г. предварителна оценка се извършва въз основа на приложените към заявленията за подпомагане изискуеми документи за доказване на съответствие с изпълнение на изискванията на съответния критерий за подбор и служебни проверки за условията, за които не е предвидено представяне на документи. Представените документи трябва да отговарят на съответните изисквания и указания, посочени в условията за кандидатстване по съответната процедура чрез подбор, да съдържат задължителните реквизити и да дават достатъчна информация за еднозначно определяне на тежестта на критерия за подбор. Това условие означава, че не може да се изискват документи и пояснения на този
--	--	---	---

		изчисляването на показателите на бизнес плана в таблицата се посочват и заявените разходи по заявлението за подпомагане по интервенция П.Г.1.1. В тази връзка считаме, че следва да е налична клетка, в която да се вписва конкретна стойност. В лист “Резултати” следва изрично да се посочи, че в стойността на "I₀" се включват и разходите по заявлението за подпомагане по интервенция П.Г.1.1, в което приходите от продажби се формират от едни и същи площи с култури/видове и брой животни. 39.Предлагаме в Раздел V от Приложение № 4 - Декларация при кандидатстване да добавим и финансовите отчети за 2025 г. Доколкото приемът на заявление за подпомагане ще приключи през 2026 г. е възможно по време на извършване на административните проверки кандидатите да имат изготвени и подадени към НСИ финансови отчети за 2025 г. Същото се отнася и за Приложение № 5 от Условиата за кандидатстване. 40. Предлагаме в Приложение № 4 в частта „Декларация за нередности“ да се актуализират определенията за измама, нередност и да се добави определение за „съмнение за измама“ с оглед привеждането им в съответствие с приложимото европейско и национално законодателство в областта – чл. 3 и чл. 4 от Директива 2017/1371, Регламент (ЕО, ЕВРАТОМ) № 2988/95, Наредба за администриране на нередности по европейските структурни и инвестиционни фондове и др.	38.6. Не се приема. В I₀ се сумират разходите от Таблица 1 и от Таблица 2. Предвид уточнението по предходния коментар, че заявените разходи по интервенция П.Г.1.1. се описват в Таблица 2, няма необходимост от промяна във формулата за I₀. 39. Не се приема. УО не намира основание за добавяне и на 2025 г. в декларацията, предвид факта, че данните са необходими за изчисление на критерий за оценка 4.1, където са фиксирани конкретни години. 40. Приема се.
--	--	--	---

		относими нормативни актове. В допълнение, бихме искали да уточним, че е посочен един начин за подаване на сигнал за нередност, включително при съмнение за измама и в тази връзка на електронната страница на ДФЗ в раздел „Подай сигнал“, подраздел „Подай сигнал за нередност/измама“ са указани допълнителни начини за подаване на сигнали. В тази връзка, с цел информираност на кандидатите, цитираната по-горе декларация следва да бъде актуализирана. 41. Предвид текстовете от СПРЗСР по интервенция Г.1 относно избягване на двойно финансиране, считаме, че следва да бъдат включени ограниченията за следните сектори: плодове и зеленчуци, вино, пчеларство, мляко и млечни продукти, хмел, тютюн и зехтин. 42. В лист “1.Заявление” от Приложение № 1 “Информация за попълване на заявление за подпомагане в СЕУ” следва да бъдат коригирани падащите менюта на следните редове: “4.1. възложител по ЗОП”; “4.2. група или организация на производители”; “4.3. ЕТ или ЕООД, което желае да бъдат признати обстоятелствата за ...”. 43. В лист “3.Заявени разходи” от Приложение № 1 “Информация за попълване на заявление за подпомагане в СЕУ” следва да бъде коригирано падащото меню в колона “Група разход” за раздел “II. Разходи за закупуване/придобиване на нематериални активи (без извършване на строително монтажни работи)”. Единствената	41. Приема се. 42. Приема се. 43. Приема се.
--	--	--	--

		възможна опция за избор следва да бъде “1.2.1. закупуване на софтуер”. 44. В лист “3.Заявени разходи” от Приложение № 1 “Информация за попълване на заявление за подпомагане в СЕУ” следва да бъде коригирано падащото меню в колона “Група разход” за раздел “III. Разходи за извършване на строително монтажни работи”, като се добавят разходите за “Съоръжения за локално съхранение на енергия (батерии)”. В тази връзка, в колона “Мярка” следва да е наличен избор “kWh”. 45. В лист “3.Заявени разходи” от Приложение № 1 “Информация за попълване на заявление за подпомагане в СЕУ”, редовете в раздел “VI. Други общи разходи, свързани с инвестицията” са заключени за писане. 46. В лист “3.Заявени разходи” от Приложение № 1 “Информация за попълване на заявление за подпомагане в СЕУ”, формулите в колона “AG” не работят правилно. 47. В лист “3.Заявени разходи” от Приложение № 1 “Информация за попълване на заявление за подпомагане в СЕУ”, падащото меню в колона “Група разход” за раздел “VI. Други общи разходи, свързани с инвестицията” следва да бъде приведено в съответствие с Условието за кандидатстване. 48. Необходимо е навсякъде, където се въвеждат стойности да се премахне текста “в лева”. След 01.01.2026 г. всички цени ще бъдат в евро. В тази връзка считаме за удачно, в Условието за	44. Приема се. 45. Приема се. 46. Приема се. 47. Приема се. 48. Приема се.
--	--	---	--

		кандидатстване да бъде указано, че след 01.01.2026 г. кандидатите следва да заявяват в СЕУ суми в евро. 49. Съгласно лист “4. <i>Оперативна печалба</i>”, при изчисляване на съотношението “К” се вземат предвид само заявените инвестиционни разходи. Това противоречи на заложеното минимално изискване по критерий 4.1, съгласно което: “Точките по критерия зависят от съотношението (К) на заявената стойност на заявлението за подпомагане и средноаритметичният размер на оперативната печалба на кандидата от последните три завършени финансови години (2022, 2023 и 2024 г.). В тази връзка, при изчисляване на съотношението “К” следва да се вземат предвид всички заявени за финансиране разходи (вкл. Предварителните/общите разходи по т. 2 от Раздел 10 от УК). Ето защо формулата в лист “4. <i>Оперативна печалба</i>” следва да бъде променена. 50. Предлагаме в Раздел 11.2 "Методика за прилагане на критериите за подбор" от Условиата за кандидатстване: Текстът в т. 14.1. “Това условие не се отнася за критерий 4.1 за кандидати - земеделски стопани, тъй като оценката се основава на данни от минали периоди, критерий 5.1, при спазване на изискванията по т. 5.2.2 от Раздел А от Условиата за изпълнение и за критерий 5.5.” да <i>придобие следната редакция</i>: “Това условие не се отнася за критерий 4.1 за кандидати - земеделски стопани, тъй като оценката се основава на данни от минали периоди, критерий	49. Приема се. 50. Приема се.
--	--	--	---

		5.1, при спазване на изискванията по т. 5.2.3 от Раздел А от Условията за изпълнение и за критерий 5.5.” 60. Предлагаме Следната редакция в Условията за изпълнение: В Раздел А. Техническо изпълнение на заявленията за подпомагане: Текстът в т. 2.1. „Бенефициентът се задължава да започне реалното изпълнение на одобрения проект в срок не по-дълъг от девет месеца от сключване на административния договор, за което да уведоми Фонда, като представи надлежни доказателства за това в същия срок. Когато до изтичането на срока по изр. първо Бенефициентът представи на Фонда надлежни документи, пряко свързани с изпълнението, от които е видно, че е извършил или извършва реални действия и започването на изпълнението е предстоящо. Този срок може да бъде удължен по преценка на Фонда, но с не повече от три месеца.“ да отпадне поради следните причини: Подобно изискване не е заложено в Стратегическия план и в европейското законодателство за прилагането му, включително в нито един от приложимите регламенти. Посоченото условие липсва и като задължение по Наредба № 4 от 2024 г. за реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, за сключване и изменение на административни договори, за налагане на административни санкции за интервенциите по чл. 73, 74, 75, чл. 77, параграф 1, букви „а“, „в“, „е“ и чл. 78 от Регламент (ЕС)	51. Приема се.
--	--	--	------------------------------

		2021/2115, за условията и реда за изплащане, за отказ за изплащане и намаления на плащанията, и за оттегляне на изплатената финансова помощ за интервенциите по чл. 73, 74, 75, 77 и 78 от същия регламент (наричана по нататък Наредба № 4 от 2024 г.), следователно законодателят е преценил, че то е ирелевантно за интервенциите по СПРЗСР. В тази връзка, следва да се отбележи, че към никоя друга интервенция не е предвидено задължение за бенефициента да започне реалното изпълнение на одобреното заявление за подпомагане в определен срок след сключване на административния договор. Посоченото води до необоснован, нееднотипен подход, спрямо бенефициентите по плана. Посоченото задължение за започване на изпълнението в определен срок беше заложено по всички мерки от ПРСР 2014-2020 г., но въпреки неговото спазване, част от бенефициентите отново не успяваха да приключат успешно проектите си и да подадат искания за окончателно плащане. Във връзка с гореизложеното, беше извършен обстоен анализ от страна на Държавен Фонд “Земеделие” по отношение на прилагането и контрола на това изискване, като беше установено, че спазването му не носи полза за проследяване реализацията на проектите. Посоченото се потвърждавана от данните от анализ, които сочат, че над 65% от проектите по мярка 4 от ПРСР 2014-2020 г., които са прекратени поради неподадени искания за плащане са били стартирали надлежно.	
--	--	---	--

			Създават се допълнителни затруднения в случаите, когато се забавят доставките или осъществяването на дейностите по вина на доставчиците или се налага промяна на част от одобрената инвестиция, установена в процеса на изпълнението ѝ. Основните затруднения при спазването на задължението са при забавяне осигуряването на кредитиране, което става причина и за предсрочното погасяване на възможностите за изпълнение на вече обработените и одобрени проекти. Подготовката на документите за удостоверяване изпълнението на изискването и тяхната обработка, допринася за създаване на ненужна тежест, както за бенефициентите, така и за администрацията.	
33.	Birsen Fahri	30.10.2025 г. 17:38	Предложение за промяна на изискването за минимален процент на инвестициите, свързани с хуманно отношение към животните Тема: Намаляване на минималния относителен дял на инвестициите за хуманно отношение към животните от 50% на 15%. Предложение: Да се измени изискването в насоките, според което инвестициите за хуманно отношение към животните трябва да представляват не по-малко от 50% от общата стойност на допустимите разходи по проекта, като този процент се намали на 15%. Обосновка: 1. Повишаване на достъпността на мярката Настоящият праг от 50% представлява прекалено високо изискване, което ограничава достъпа на по-	Не се приема. Текстовете на критериите са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г.

		малки и средни животновъдни стопанства. Много от тях имат готовност да инвестират в подобряване на условията за животните, но не могат да насочат половината от бюджета на проекта само към тази цел. Намаляването на прага до 15% ще направи възможно по-широко участие на фермерите и ще насърчи реално прилагане на принципите за хуманно отношение в повече стопанства. 2. Осигуряване на баланс между икономическа жизнеспособност и хуманност Инвестициите в хуманно отношение често не водят до пряк икономически ефект, но са важни за устойчивостта на сектора. По-ниският процент ще позволи на стопанствата да комбинират тези инвестиции с други приоритетни дейности — модернизация, енергийна ефективност, опазване на околната среда и цифровизация. Така се постига по-балансиран и икономически устойчив подход. 3. Запазване на стимулиращия ефект Дори при 15% праг, проектите ще съдържат съществени подобрения за хуманното отношение към животните. Освен това, всички кандидати са задължени да спазват националното и европейското законодателство (Закон за защита на животните, Регламент (ЕС) 2018/848 и др.), което гарантира базовите стандарти. Следователно по-ниският процент не води до намаляване на защитата на животните, а до по-реалистично изпълнение.	
--	--	---	--

			4. Съответствие с принципа на пропорционалност и ефективност Изискването следва да бъде съразмерно спрямо целта. Процент от 15% е достатъчен, за да осигури видимо подобрене в условията за отглеждане на животните, без да натоварва непропорционално кандидатите финансово или административно. Предложен текст за включване в Насоките за кандидатстване: „Инвестициите, насочени към подобряване на хуманното отношение към животните, следва да представляват не по-малко от 15% от общата стойност на допустимите разходи по проекта.“ Да се даде възможност кандидатите да комбинират инвестиции за хуманно отношение с други видове подобрения (енергийна ефективност, автоматизация, екологични практики), като всички да бъдат оценявани кумулативно при общата оценка на проекта.	
34.	ЮГОИЗТОЧЕН КООПЕРАТИВ ООД	30.10.2025 г. 17:51	ОТНОСНО: Прилагането на критерия „Финансово състояние на кандидата“ по интервенция П.Г.1 – Инвестиции в земеделските стопанства, Прием № П/Г/1/0/1 Във връзка с публикувани за обществено обсъждане насоки за кандидатстване по интервенция П.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ изразяваме несъгласие с така формулирания критерий 4.1.Финансовото състояние на кандидата обезпечава реализирането на инвестициите за кандидати, доказващи финансова	Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след задълбочени дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните потребности и е търсен баланс между различните

		устойчивост, който поставя в дискриминационна позиция групи и организации на производители (ГОП). Ние сме призната група на производители от 25 фермера в сектор „Мляко и млечни продукти“ и искаме да се развиваме и инвестираме за да бъдем конкурентноспособни. В настоящия вариант критерият оценява съотношението (К) между заявената стойност на инвестицията и средноаритметичната оперативна печалба на кандидата за последните три приключили финансови години (2022–2024 г.). Критерият не отразява спецификата на ГОП, чиито основни цели не са генериране на печалба, а основно осигуряване на по-добри цени и пазарна реализация за своите членове; колективно инвестиране в логистика, преработка и съхранение, както и поемане на оперативни разходи, за да улеснят достъпа до пазари, а не да натрупват печалба. В резултат – активни организации, с висока стопанска и социална стойност, ще бъдат несправедливо елиминирани, а новите признати ГОП като нас ще са демотивирани от приоритетното класиране. Тези обединени структури на фермери имат оборот, осъществяват реална търговска дейност и подкрепят много индивидуални стопанства. С оглед на гореизложеното предламе преформулиране на критерия за ГОП. Предлагаме за кандидати ГОП за получаване на предимство по критерий 4.1 да се взема предвид	приоритети. Критерии за подбор по т. 3 „Проекти, насърчаващи кооперирането и интеграцията между земеделските производители“ е специално фокусиран към групите и организациите на производители и дава предимство пред останалите кандидати. Следва да се отбележи, че критерии 3 е след приоритетите с най-висока относителна тежест.
--	--	--	--

			оперативната печалба на членовете на ГОП от последните три завършени финансови години (2022, 2023 и 2024 г.). Това ще допринесе за да се отчете колективния ефект от сдружаването, а не само на формалната печалба на кооператива. Ако не бъде преразгледан, критерият ще засегне пряко групи и организации на производители от повечето сектори в земеделието. Това са сектори, в които сдружаването е ключов инструмент за оцеляване, достъп до пазар и иновации, и същевременно са най-уязвими от дискриминация чрез формални счетоводни критерии. Не на последно място тази мярка е единственият инструмент чрез който ограничен ресурс стига до голям брой ползватели!	
35.	ЮГОИЗТОЧ ЕН КООПЕРАТИВ ООД	30.10.2025 г. 17:52	ОТНОСНО: Прилагането на критерия „Финансово състояние на кандидата“ по интервенция II.Г.1 – Инвестиции в земеделските стопанства, Прием № II/Г/1/0/1 Във връзка с публикувани за обществено обсъждане насоки за кандидатстване по интервенция II.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ изразяваме несъгласие с така формулирания критерий 4.1. Финансовото състояние на кандидата обезпечава реализирането на инвестициите за кандидати, доказващи финансова устойчивост, който поставя в дискриминационна позиция групи и организации на производители (ГОП).	Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след задълбочени дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните потребности и е търсен баланс между различните приоритети. Критерии за подбор по т. 3 „Проекти, насърчаващи кооперирането и интеграцията между земеделските производители“ е специално фокусиран към групите и организациите на

		Ние сме призната група на производители от 25 фермера в сектор „Мляко и млечни продукти“ и искаме да се развиваме и инвестираме за да бъдем конкурентноспособни. В настоящия вариант критерият оценява съотношението (К) между заявената стойност на инвестицията и средноаритметичната оперативна печалба на кандидата за последните три приключили финансови години (2022–2024 г.). Критерият не отразява спецификата на ГОП, чиито основни цели не са генериране на печалба, а основно осигуряване на по-добри цени и пазарна реализация за своите членове; колективно инвестиране в логистика, преработка и съхранение, както и поемане на оперативни разходи, за да улеснят достъпа до пазари, а не да натрупват печалба. В резултат – активни организации, с висока стопанска и социална стойност, ще бъдат несправедливо елиминирани, а новите признати ГОП като нас ще са демотивирани от приоритетното класиране. Тези обединени структури на фермери имат оборот, осъществяват реална търговска дейност и подкрепят много индивидуални стопанства. С оглед на гореизложеното предламе преформулиране на критерия за ГОП. Предлагаме за кандидати ГОП за получаване на предимство по критерий 4.1 да се взема предвид оперативната печалба на членовете на ГОП от последните три завършени финансови години (2022, 2023 и 2024 г.). Това ще допринесе за да се отчете	производители и дава предимство пред останалите кандидати. Следва да се отбележи, че критерии 3 е след приоритетите с най-висока относителна тежест.
--	--	---	---

			колективния ефект от сдружаването, а не само на формалната печалба на кооператива. Ако не бъде преразгледан, критерият ще засегне пряко групи и организации на производители от повечето сектори в земеделието. Това са сектори, в които сдружаването е ключов инструмент за оцеляване, достъп до пазар и иновации, и същевременно са най-уязвими от дискриминация чрез формални счетоводни критерии. Не на последно място тази мярка е единственият инструмент чрез който ограничен ресурс стига до голям брой ползватели!	
36.	ЮГОИЗТОЧ ЕН КООПЕРАТИВ ООД	30.10.2025 г. 17:53	ОТНОСНО: Прилагането на критерия „Финансово състояние на кандидата“ по интервенция II.Г.1 – Инвестиции в земеделските стопанства, Прием № II/Г/1/0/1 Във връзка с публикувани за обществено обсъждане насоки за кандидатстване по интервенция II.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ изразяваме несъгласие с така формулирания критерий 4.1.Финансовото състояние на кандидата обезпечава реализирането на инвестициите за кандидати, доказващи финансова устойчивост, който поставя в дискриминационна позиция групи и организации на производители (ГОП). Ние сме призната група на производители от 25 фермера в сектор „Мляко и млечни продукти“ и искаме да се развиваме и инвестираме за да бъдем конкурентноспособни.	Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след задълбочени дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните потребности и е търсен баланс между различните приоритети. Критерии за подбор по т. 3 „Проекти, насърчаващи кооперирането и интеграцията между земеделските производители“ е специално фокусиран към групите и организациите на производители и дава предимство пред останалите кандидати. Следва да се отбележи, че критерии 3 е след приоритетите с най-висока относителна тежест.

		В настоящия вариант критерият оценява съотношението (К) между заявената стойност на инвестицията и средноаритметичната оперативна печалба на кандидата за последните три приключили финансови години (2022–2024 г.). Критерият не отразява спецификата на ГОП, чиито основни цели не са генериране на печалба, а основно осигуряване на по-добри цени и пазарна реализация за своите членове; колективно инвестиране в логистика, преработка и съхранение, както и поемане на оперативни разходи, за да улеснят достъпа до пазари, а не да натрупват печалба. В резултат – активни организации, с висока стопанска и социална стойност, ще бъдат несправедливо елиминирани, а новите признати ГОП като нас ще са демотивирани от приоритетното класиране. Тези обединени структури на фермери имат оборот, осъществяват реална търговска дейност и подкрепят много индивидуални стопанства. С оглед на гореизложеното предламе преформулиране на критерия за ГОП. Предлагаме за кандидати ГОП за получаване на предимство по критерий 4.1 да се взема предвид оперативната печалба на членовете на ГОП от последните три завършени финансови години (2022, 2023 и 2024 г.). Това ще допринесе за да се отчете колективния ефект от сдружаването, а не само на формалната печалба на кооператива. Ако не бъде преразгледан, критерият ще засегне пряко групи и организации на производители от	
--	--	--	--

			повечето сектори в земеделието. Това са сектори, в които сдружаването е ключов инструмент за оцеляване, достъп до пазар и иновации, и същевременно са най-уязвими от дискриминация чрез формални счетоводни критерии. Не на последно място тази мярка е единственият инструмент чрез който ограничен ресурс стига до голям брой ползватели!	
37.	Бирсен Фахри	30.10.2025 г. 18:11	Предложения: 1. Да се преразгледат и облекчат критериите за оценка, които в настоящия си вид са прекалено ограничаващи. В момента изискванията и системата за точкуване поставят твърде тесен кръг от стопанства в позиция да съберат необходимите точки за финансиране. Това води до изключване на реално функциониращи земеделски производители, които развиват устойчиви дейности, но не могат да отговорят на всички специфични критерии (напр. участие в организации, определени обороти, видове култури и др.). Предложение: Да се намали броят на задължителните критерии и да се въведе по-гъвкав подход, позволяващ оценка на стопанствата според реалния им принос към сектора – инвестиции, устойчивост, икономически ефект и добавена стойност. 2. Да се премахне или редуцира тежестта на критерия, свързан с участие в групи и организации на производители.	1. Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. 2. Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна

		Много малко земеделски производители у нас членуват в такива организации поради административна сложност, липса на работещи сдружения и регионални различия. Така този критерий реално елиминира голяма част от фермерите, особено индивидуалните и семейните стопанства. Предложение: • Да се премахне този критерий като задължителен за получаване на висока оценка; • Или да се редуцира тежестта му от 15 точки на максимум 5 точки, за да не се получава необосновано предимство за ограничен брой кандидати. 3. Да се даде приоритет и по-висока тежест на производителите на животновъдна продукция, плодове и зеленчуци. Тези сектори са сред най-уязвимите, с високи производствени разходи, нестабилни пазари и по-ниска конкурентоспособност. Подкрепата за тях има стратегическо значение за продоволствената сигурност и за запазването на заетостта в селските райони. Предложение: • Да се въведе приоритетен критерий за стопанства, занимаващи се с животновъдство и/или производство на плодове и зеленчуци, с тежест от 15 точки; • Така ще се насърчи модернизацията и устойчивостта на тези чувствителни сектори, вместо	група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. 3. Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. С оглед на важността на посочените в предложението сектори, за инвестиции в тях в настоящия прием е предвиден гарантиран бюджет в размер на 75 % от бюджета за разпределение по приема.
--	--	---	--

			да се дава приоритет на административни форми като групи и организации, които реално обхващат много ограничен кръг производители. Обосновка: Настоящата система за оценка не отразява реалното състояние на земеделския сектор в България, където преобладават индивидуални стопанства със среден и малък размер, много от които са специализирани именно в животновъдство, плодове и зеленчуци. Подкрепата трябва да е насочена към реалните производители, които осигуряват местна продукция, заетост и устойчиво развитие на селските райони, а не към ограничен брой структури, създадени основно с цел проектно финансиране. С промяната на критериите ще се осигури: • по-равнопоставен достъп до финансиране за различните видове стопанства; • по-голям интерес и реален ефект от мярката; • насърчаване на чувствителните и рискови сектори, които в момента са най-недофинансирани; • постигане на по-добър обществен резултат от използването на средствата.	
38.	АЗПБ	30.10.2025 г. 18:18:51	Във връзка с публикуваните за обществено обсъждане проекти на насоки по интервенции П.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ и П.Г.1.1 „Инвестиции в земеделските стопанства, насочени към опазване на компонентите на околната среда“ на СПРЗСР 2023-2027, Асоциация на земеделските производители в България (АЗПБ) приложено предоставя на Вашето внимание аргументирани	

		предложения, които се надявам да бъдат анализирани и приети при финализирането на проектите на Насоки, отнасящи се до: 1. раздел 11.2 „Методика за прилагане на критериите за подбор“ от Условия за кандидатстване (УК); 2. раздел 13 „Подаване и разглеждане на заявления за подпомагане“ на УК; 3. Приложение № 10 „Списъци по Приоритет 2“ от раздел 15 „Приложения“ на УК; 4. Предложение за организиране и провеждане на онлайн среща с организации от сектор „свине“, „птици“ и „говеда“ за своевременно обсъждане, прецизиране и финализиране на Приложение 10 от УК. АЗПБ остава в готовност за бъдещо съдействие и сътрудничество с УО при подготовката на предстоящите приеми по двете интервенции. Асоциация на земеделските производители в България (АЗПБ) приветства усилията на Управляващия орган на СПРЗСР 2023-2027 (УО) в подготовката на предстоящите за отваряне през месец ноември 2025 г. първи приеми по интервенции П.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ (П.Г.1) и П.Г.1.1. „Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда“ (П.Г.1.1), както и възприетите към момента някои от предложенията на АЗПБ, официално изпратени до УО в процеса на предварителната подготовка и на проведени	
--	--	---	--

		дискусии с агросектора. Във връзка с публикуваните за обществено обсъждане проекти на насоки по интервенции П.Г.1 и П.Г.1.1 АЗПБ представя на Вашето внимание следните коментари и аргументирани предложения: 1. Предложения към раздел 11.2 „Методика за прилагане на критериите за подбор“ от Условия за кандидатстване (УК); 1.1. С цел прецизиране и по-голяма яснота предлагаме следната редакция на т. 10: „10. <i>Предимство по критерий 5.4. получават заявления за подпомагане, в които над 25% от одобрените за подпомагане разходи са свързани с напояване - инвестиции в изграждане, реконструкция/рехабилитация на съоръжения и закупуване и монтиране на оборудване, включително кладенци и съоръжения за съхранение на вода за напояване, включващи изграждането на нови и подобряване на съществуващи мрежи в рамките на стопанството на кандидата, в това число и за осигуряване на необходимото качество и количество вода за нуждите на животновъдни обекти.</i>“ 1.2. В унисон с базираната на SWOT анализ на СПРЗСР интервенционна логика, хоризонталните приоритети и приносът на интервенцията към постигане на специфичните цели на политиката, а също така и на официално изразените позиции от представители на политическия кабинет на МЗХ, предлагаме	1.1. Приема се по принцип. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. 1.2. Не се приема. Допълнителното класиране на заявления за подпомагане с еднакъв брой точки е разглеждано на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и е прието на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Както е решено в КН, допълнителното класиране се
--	--	---	--

		следната редакция на т. 13. „За заявления за подпомагане, които са получили еднакъв общ брой точки се извършва класиране в низходящ ред съобразно:“ <i>„13.1. Получения брой точки по критерий 5.1. „Заявление за подпомагане, представено от кандидат от 18 до 40 години включително.“</i> <i>13.2. В случай, че заявления за подпомагане имат равен брой точки по посочения в т. 13.1 критерий, същите ще бъдат класирани в низходящ ред съобразно получения брой точки по критерий 1.1. „Заявления за подпомагане, насочени към производство на биологични продукти“.</i> <i>13.3. В случай, че заявления за подпомагане имат равен брой точки по посочения в т. 13.2 критерий, същите ще бъдат класирани в низходящ ред съобразно получения брой точки по критерий 5.4. „Заявления за подпомагане с инвестиции и дейности, свързани с напояване“.</i> <i>13.4. В случай, че заявления за подпомагане имат равен брой точки по посочения в т. 13.3 критерий, същите ще бъдат класирани в низходящ ред съобразно получения брой точки по Приоритет 2 „Заявление за подпомагане, което допринася за надвишаване изискванията за хуманното отношение към животните“.</i> <i>13.5. В случай, че заявления за подпомагане имат равен брой точки по посочения в т. 13.4 критерий, същите ще бъдат класирани в низходящ ред съобразно получения брой точки по критерий 3.1.</i>	извършва според тежестта на критериите за оценка в низходящ ред.
--	--	--	---

		„Заявление за подпомагане, насърчаващо кооперирането и интеграцията между земеделските производители“. 13.6. В случай, че заявления за подпомагане имат равен брой точки по посочения в т. 13.5 критерий, същите ще бъдат класирани в низходящ ред съобразно получения брой точки по критерий 5.2 „Кандидати на територията на райони с природни и други ограничения“. 13.7 В случай, че заявления за подпомагане имат равен брой точки по посочения в т. 13.6 критерий, същите ще бъдат класирани в низходящ ред съобразно получения брой точки по критерий 4.1 „Финансовото състояние на кандидата обезпечава реализирането на инвестициите“. 13.8. В случай, че заявления за подпомагане имат равен брой точки по посочения в т. 13.7 критерий, същите ще бъдат класирани в низходящ ред съобразно получения брой точки по критерий 1.2 „Заявления за подпомагане, насочени към производство на продукти, обхванати от схеми за качество“. 13.9. В случай, че заявления за подпомагане имат равен брой точки по посочения в т. 13.8 критерий, същите ще бъдат класирани в низходящ ред съобразно получения брой точки по критерий 5.3 „Земеделски стопанин, участващ в системата за земеделска счетоводна информация (СЗСИ) / системата за информация за устойчивостта на земеделските стопанства (СИУЗС)“.	
--	--	---	--

		13.10. В случай, че заявления за подпомагане имат равен брой точки по посочения в т. 13.9 критерий, същите ще бъдат класирани в низходящ ред съобразно получения брой точки по критерий 5.5 „Кандидати, които не са подпомагани по подмярка 4.1. от ПРСР“. Обръщайки внимание, че йерархията на последователното прилагане на приоритетите при оценка на проекти с равен брой точки, за нас представлява последващо приоритизиране, от което не очакваме да разпознаваме интереси на „най-шумни“ заинтересовани страни и очакваме УО (макар принципната ни позиция е, че Методиките при приемането на критериите за подбор по която и да е интервенция също следва да е част от дискусиите и решенията на Комитета за наблюдение на СПРЗСР) да се придържа към основните принципи на обективност и последователност при прилагане на критериите, така че класирането да отразява реалния принос по интервенцията към постигане на специфичните цели на СПРЗСР. Предложената от нас последователност при класиране на заявления с еднакъв общ брой точки е логична и обоснована, тъй като отразява приоритетите на Стратегическия план, подредени по тяхната стратегическа значимост. На първо място се поставя подкрепата за младите фермери, като ключов фактор за поколенческо обновяване в сектора и жизнеспособност на селската икономика (<u>Заместник-министър д-р Лозана</u>	
--	--	---	--

		<u>Василева: Привличането на нови фермери е ключово за бъдещето на земеделието в България и Европа</u>), изведен като хоризонтален приоритет както по линия на ОСП, така и в националната ни политики за развитие на селските райони във всички програмни периоди. Следва приоритета за биологично производство – в съответствие с целите за устойчиво земеделие и опазване на околната среда и биоразнообразието, както и за постигането на дългосрочните национални цели за увеличаване дела на биологичното производство до 2030 (<u>Министър Тахов: МЗХ ще продължи да насърчава ...биоземеделието чрез целенасочени инвестиции и политики</u>). Следват двата приоритета, които адресират едни от най-сериозните предизвикателства пред секторите растениевъдство и животновъдство – адаптацията към климатичните промени чрез инвестиции в напояване и прецизно управление на водните ресурси, както и подобряване на хуманното отношение към животните чрез повишени стандарти за отглеждане, превенция на заболявания, мерки за биосигурност и отговор на все по-високите потребителски очаквания. Следващ е приоритетът за насърчаване на сътрудничество и обединение между стопани, който също е от стратегическо значение за повишаване на ефективността, достъпа до пазари и устойчивостта на сектора, но следва по-скоро като организационен, а не производствен приоритет. Следващият важен приоритет е за проекти в райони с природни и	
--	--	--	--

		други ограничения, тъй като тези територии са изправени пред нарастващи демографски и социално-икономически предизвикателства, а реализацията на инвестиции в тях е по-трудна поради отдалечеността, слабата инфраструктура и ограничената достъпност до пазари и услуги. Предложенията ни по точки 13.7- 13.10. следват йерархичната последователност, избрана от УО. Приканваме УО да преразгледа йерархията на прилагане на приоритетите при оценката на проекти с равен брой точки по аналогичен на предложения от нас начин и за интервенция П.Г.1.1. 2. Предложения към раздел 13 „Подаване и разглеждане на заявления за подпомагане“ на УК: В контекста на неприетото от страна на УО наше предложение да се допусне финансирането на проекти в приоритетен сектор, когато до 25% от площите по бизнес план са не приоритетни, както и с оглед на определеното от УО в раздел на 5 „Бюджет по приема“ на УК разпределение на бюджета за проекти, които са „изцяло“ или „не са изцяло“ насочени към чувствителни сектори, предлагаме, въз основа на чл.8, ал. 1 от Наредба № 4/2024 г. („Кандидатите могат да подават само едно заявление за подпомагане в рамките на срока за подаване на заявления за подпомагане, с изключение на случаите, посочени в условията за кандидатстване.“), предстоящият прием да се	2. Не се приема. Следва да се има предвид, че в подбюжета по т. 1.2 от Раздел 5 от Условията за кандидатстване визираните във Вашето предложение „смесени стопанства“ имат възможност да подадат заявление за подпомагане едновременно за инвестиции извън чувствителните сектори и за инвестиции за отглеждане на култури/животни от чувствителните сектори. Предложението значително увеличава административната тежест за кандидата.
--	--	---	--

		организира по начин, позволяващ на смесените стопанства да подават две заявления: • едно заявление по бюджета по т. 1.1 (за „изцяло“) за дейността си в приоритетен сектор и • едно заявление по бюджета по т.1.2 (за „не са изцяло“) за дейността си извън приоритетен сектор. Това предполага редакция на т. 3 от раздел 13 („3. <i>Кандидатите могат да подават само едно заявление за подпомагане в рамките на срока за подаване на заявления за подпомагане.</i>“) и преглед на цялостният пакет Насоки по подготвяния прие ПРИЕМ № П/Г/1/0/1. В практиката на селското стопанство малко ферми са изцяло специализирани само в приоритетни култури или животни. За да поддържат устойчивост и да управляват по-добре риска, голяма част от тях комбинират различни култури и дейности. Насоките не отразяват тази специфика, а допускането на възможност за подаване на две заявления от смесените стопанства ще осигури тяхната равнопоставеност и ще постигне по-реалистично отразяване на структурата на българското земеделие, където вертикалната и хоризонталната интеграция на дейности е често срещана практика. Това е балансиран подход, който съчетава необходимата гъвкавост с ясният приоритет към стратегически важните сектори. Идентично е предложението ни и съображенията по отношение на интервенция П.Г.1.1.	
--	--	---	--

		3. Предложения към Приложение № 10 „Списъци по Приоритет 2“ от раздел 15 „Приложения“ на УК: 3.1 По отношение на сектор „птици“: • Не е предвидена изрична допустимост на съвременните европейски волиерни системи (aviary systems), които представляват водещ стандарт в ЕС за подобряване на условията на отглеждане. • Настоящият обхват на Приложение № 10, който се ограничава до препращане към Наредба № 25 от 14.12.2005 г., транспонираща Директива 1999/74/ЕО, е непълен и дискриминационен, тъй като изключва други икономически значими видове птици – родителски стада, подрастващи и водоплаващи видове. • Съществен пропуск е и липсата на възможност за финансиране на инвестиции в хуманен транспорт на животни. Настоящият текст допуска единствено транспорт и монтаж на оборудване в рамките на стопанството, без възможност за подпомагане на закупуване или преустройство на специализирани транспортни средства, което е в противоречие с Регламент (ЕО) № 1/2005. • С оглед на изискванията на Регламент (ЕС) 2016/429, е необходимо разширяване на допустимите инвестиции чрез включване на: - системи за пречистване и UV-филтриране на водата;	3. Приема се частично. Приложение № 10 е ревизирано. Следва да се има предвид, че Приложение № 10 е списък с инвестиции, които водят до получаване на приоритет по съответния критерий за оценка, а не е списък с допустими инвестиции, така че липсата на някои видове инвестиции (напр. за биосигурност) не означава, че те не са допустими за подпомагане в настоящия прием, а само че не допринасят за постигане на съответствие с критерия. В допълнение, имайки предвид текстовете на гласуваните на КН критерии - „<i>инвестиции за преход към алтернативни системи за отглеждане на птици, свине и телета</i>“ и „<i>инвестиции за надвишаване изискванията за хуманно отношение към свинете и птиците</i>“ – в списъка не са включени инвестиции за повишаване на биосигурността и такива за съответствие с минималните, базовите изисквания. По отношение на коментара за „<i>липсата на възможност за финансиране на инвестиции в хуманен транспорт на животни</i>“ следва да се има предвид обхвата на т. 1.1.5. от раздел 10. „Допустими разходи“, където изрично са споменати „<i>специализирани земеделски транспортни средства, като например: цистерни за събиране на мляко, хладилно оборудване за транспортиране на продукция, оборудване за транспортиране на живи животни и птици, фуражовози, камиони за превоз на тор и др.</i>“.
--	--	---	--

		- автоматизирани системи за прецизно хранене; - инфраструктура за наблюдение на здравния статус на животните. Предложените допълнения са в съответствие с актуалните европейски практики и ще осигурят реален напредък в прилагането на по-високи стандарти за хуманно отношение и биосигурност. 3.2 По отношение на сектор „свине“: • В Приложение № 10 не са предвидени конкретни инвестиционни възможности, насочени към надграждане на действащите стандарти в сектор „свиневъдство“, както и мерки, свързани с биосигурността и устойчивостта. Липсва ясно дефиниране на допустимите технологии, които реално подобряват условията на живот на животните. Секторът е един от най-чувствителните по отношение на епизоотичен риск, особено предвид опита на страната с Африканската чума по свинете (АЧС). Поради това считаме, че мерките за биосигурност трябва задължително да бъдат включени сред допустимите инвестиции. В съответствие с Регламент (ЕС) 2016/429 и Ръководството на Европейския орган за безопасност на храните (EFSA) за превенция на АЧС, допустими следва да бъдат инвестиции, насочени към: - автоматизирани системи за дезинфекция и контрол на достъпа; - инфраструктура за съхранение и третиране на отпадъци;	
--	--	--	--

		- системи за пречистване и UV-дезинфекция на водата; - енергийно ефективни решения за вентилация, отопление и охлаждане; - технологии за мониторинг на здравния статус и поведението на животните. Изключването на тези инвестиции ограничава ефективността на интервенцията и противоречи на целите на Регламент (ЕС) 2021/2115 и на Националната програма за контрол на АЧС. • Съществен проблем е и ограничаването на допустимите инвестиции само до определени категории животни, като свине-майки. Съвременното свиневъдство функционира като интегрирана система, в която всички производствени групи – прасета за угодяване, подрастващи, свине майки и нерези – имат взаимосвързана роля. Подкрепата само за една от тези категории би изкривила инвестиционния процес и би ограничила конкурентоспособността на стопанствата с пълен цикъл на производство. Директива 2008/120/ЕО и Стратегията на Европейската комисия „От фермата до трапезата“ поставят акцент върху прилагането на високи стандарти за хуманно отношение към всички категории свине, а не само към определени групи. Ограничаването само до репродуктивните животни противоречи и на целите на СПРЗСР 2023–2027, които предвиждат подобряване на условията на отглеждане и намаляване на въздействието върху	
--	--	--	--

		околната среда във всички подсектори на животновъдството. Следва да се отчете и необходимостта от равнопоставеност между стопанствата, тъй като в България съществуват както ферми с пълен производствен цикъл, така и специализирани стопанства за уговяване. Изключването на последните от възможност за подпомагане би довело до неравнопоставеност и по-ниска ефективност на мярката като инструмент за устойчиво развитие. 4. Предложение за организиране и провеждане на онлайн среща с организации от сектор „свине“, „птици“ и „говеда“ за своевременно обсъждане, прецизиране и финализиране на Приложение 10 от УК. Във връзка с коментарите и предложенията по т. 3 предлагаме на УО да насрочи своевременно онлайн среща с организациите от сектор „свине“, „птици“ и „говеда“ с цел финално изясняване и съвместно прецизиране на обхвата на Приложение № 10 „Списъци по Приоритет 2“ така, че да се постигне пълно съответствие с националното и европейското законодателство в областта на хуманното отношение към животните. Прецизирането на допустимите инвестиции ще позволи насочването на средствата към модерни технологии и решения с дългосрочен ефект, ще премахне съществуващите неясноти и ще осигури равнопоставеност между различните производствени направления. Това е предпоставка за по-ефективно прилагане на	4. Приема се. Проведена е среща с представители на асоциации от посочените сектори, на която са обсъдени постъпилите предложения по Приложение № 10 и предвидените промени в обхвата му.
--	--	--	---

			интервенциите и за постигане на стратегическите цели на СПРЗСР 2023–2027 в сектор „Животновъдство“. <i>С уважение, АЗПБ</i>	
39.	ФЕРМЕРИ СЕВЕР ООД	30.10.2025 г. 19:28	Предложение относно прилагането на критерия „Финансово състояние на кандидата“ по интервенция II.Г.1 – Инвестиции в земеделските стопанства От името на призната Група на производители „ФЕРМЕРИ СЕВЕР“ ООД, в която членуват 27 земеделски стопани изразяваме своето несъгласие относно така формулирания критерий 4.1 „Финансово състояние на кандидата“. В така предложения вариант поставя в неравностойно положение ГОП. Критерият оценява съотношението (К) между заявената стойност на инвестицията и средноаритметичната оперативна печалба на кандидата за последните три приключили финансови години. Смятаме, че критерият не отразява спецификата на ГОП, предвид обединяването с цел осигуряване на пазарна реализация за своите членове на по-конкурентни цени, както и колективно инвестиране в преработка, съхранение и логистика до пазари. Натрупването на печалба няма как да бъде основна и първа цел на една ГОП. Особено това важи за новите ГОП, които няма да могат приоритетното да бъдат класирани предвид тежестта на този критерий и	Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след задълбочени дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните потребности и е търсен баланс между различните приоритети. Критерии за подбор по т. 3 „Проекти, насърчаващи кооперирането и интеграцията между земеделските производители“ е специално фокусиран към групите и организациите на производители и дава предимство пред останалите кандидати. Следва да се отбележи, че критерий 3 е след приоритетите с най-висока относителна тежест.

			невъзможността да покажат достатъчно печалба за да реализират необходимата инвестиция. В тази връзка предламе да се преформулира критерия 4.1 за ГОП, както следва: За получаване на предимство по критерий 4.1 за кандидати ГОП да се взема предвид оперативната печалба на членовете на ГОП от последните три завършени финансови години (2022, 2023 и 2024 г.) Така ще бъде много по-справедливо и ще даде възможност на новите групи да имат достъп до финансиране за инвестиции.	
40.	Б. Веселинова	30.10.2025 г. 19:42	Предложения: 1. Да отпадне от документите за плащане изискването за предоставяне на платежно за застраховки. Обосновка: Застраховките не са част от изискуемите документи към исканията за плащане. 1. Да има ясна дефиниция на понятието „прогнозна година“ – дали се отнася за период след частично изпълнение, пълно изпълнение или след изплащане на помощта. Обосновка: Липсата на точна дефиниция води до нееднакво тълкуване от кандидатите и експертите, което създава несъответствия в бизнес плановете и финансовите анализи. Яснотата ще осигури еднакво прилагане на правилата и ще предотврати последващи забележки при оценка и контрол. 1. Да отпадне изискването за включване на „предходната година“ в бизнес плана.	1. Приема се. 2. Приема се. 3. Приема се.

		Обосновка: Данните от предходната година не влияят на финансовите показатели, които са обект на оценка, а само натоварват документацията. Тази информация няма аналитична стойност за прогнознния период и може да се изключи без риск за целостта на финансовия анализ. 1. Банковите извлечения да не се изисква да бъдат заверявани от банката. Обосновка: Всички електронни банкови извлечения съдържат уникален референтен номер и са официален документ, признат от НАП и БНБ. Заверяването от банка е ненужно дублиране, което затруднява и оскъпява процеса. 1. Да се коригира формулярът на справката в Excel към декларацията за ЗМСП – при добавяне на допълнителни редове (например при повече от 5 свързани предприятия) системата да позволява въвеждане на данни в оранжевите полета. Обосновка: В момента техническото ограничение прави невъзможно въвеждането на пълните данни, което може да доведе до непълна декларация и грешки при подаване. Промяната ще осигури пълнота и коректност на информацията. 1. В таблицата на разходите, която се прави при отчитане на проектите, в падащото меню на застрахователите, да се промени „Медика 21“ на „Застрахователна компания Аксиом АД“. Обосновка: Посоченото наименование не съответства на актуалната регистрация на	4. Не се приема. С оглед облекчаване на изискванията към бенефициентите, е заложено условие, в случай на представени платежни нареждания от система за електронно банкиране, същите не следва да бъдат заверени от банка. 4. Не се приема. Образецът на Декларация по чл. 4а, ал. 1 от ЗМСП (Приложение № 11) е утвърден от министъра на икономиката. 5. Приема се по принцип. Посоченият документ не е част от Насоките за кандидатстване по приема.
--	--	---	--

			дружеството в Търговския регистър. Корекцията ще предотврати грешки при избор на контрагент и ще осигури точност на данните. 1. Да се оправи поредността на инвестициите, при въвеждане в СЕУ – първият ред, който се попълва, да стои най-отгоре, а не да отива най-отдолу. Обосновка: Настоящата подредба затруднява проследяването и проверката на въведените инвестиции. Логично е първият попълнен ред да бъде най-горе в списъка, за да се запази последователността и да се избегнат грешки при въвеждане и преглед на информацията.	6. Приема се по принцип. При техническа възможност ще бъде реализирано.
41.	„ИЗТОЧЕН КООПЕРАТ ИВ“ ООД	30.10.2025 г. 20:09	Относно формулировката на критерий 4.1 „Финансово състояние на кандидата“ Група на производители „ИЗТОЧЕН КООПЕРАТИВ“ ООД членуват 34 земеделски стопини, които се обединиха с цел да осигуряват заедно пазарна реализация за своите членове на по-добри цени, да инвестират заедно в различно оборудване за логистика, съхранение и и преработка. Ние сме млада група и нямаме натрупана достатъчно печалба, което ни поставя в неравностойно положение с индивидуални кандидати с големи обороти по този критерий. В тази връзка изразяваме своето несъгласие относно така формулирания критерий 4.1 „Финансово състояние на кандидата“ и предлагаме ногвата промяна. Смятаме, че критерият не отразява особеностите на ГОП. Критерият оценява	Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след задълбочени дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните потребности и е търсен баланс между различните приоритети. Критерии за подбор по т. 3 „Проекти, насърчаващи кооперирането и интеграцията между земеделските производители“ е специално фокусиран към групите и организациите на производители и дава предимство пред останалите

			съотношението между заявената инвестиция и оперативна печалба на кандидата(в случая ГОП). Няма как новите ГОП да натрупат съответната печалба за да кандидатстват за необходимите им инвестиции. Предлагаме да се преразгледа критерия 4.1 и се направи алтернативна методика за ГОП, като: Кандидати ГОП за получаване на предимство по критерий 4.1 да се взема предвид оперативната печалба на членовете на ГОП от последните три завършени финансови години (2022, 2023 и 2024 г.). Важно е да се отчете колективния ефект от сдружаването и то да бъде справедливо оценявано, а не само да се отчита печалбата на един такъв кандидат. Надяваме се да преразгледате критерия, защото такива организации като нас с много индивидуални производители, които имат оборот и са реални и активни ще бъдат демотивирани и несправедливо елиминирани.	кандидати. Следва да се отбележи, че критерии 3 е след приоритетите с най-висока относителна тежест.
42.	КООПЕРАТИВ СЕВЕР ООД	30.10.2025 г. 20:25	Относно формулировката на критерий 4.1 „Финансово състояние на кандидата“ Група на производители „ИЗТОЧЕН КООПЕРАТИВ“ ООД членуват 34 земеделски стопани, които се обединиха с цел да осигуряват заедно пазарна реализация за своите членове на по-добри цени, да инвестират заедно в различно оборудване за логистика, съхранение и преработка. Ние сме млада група и нямаме натрупана достатъчно печалба, което ни поставя в	Не се приема. Критериите за оценка и тяхната тежест са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след задълбочени дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните

			неравносложно положение с индивидуални кандидати с големи обороти по този критерий. В тази връзка изразяваме своето несъгласие относно така формулирания критерий 4.1 „Финансово състояние на кандидата“ и предлагаме неговата промяна. Смятаме, че критерият не отразява особеностите на ГОП. Критерият оценява съотношението между заявената инвестиция и оперативна печалба на кандидата(в случая ГОП). Няма как новите ГОП да натрупат съответната печалба за да кандидатстват за необходимите им инвестиции. Предлагаме да се преразгледа критерия 4.1 и се направи алтернативна методика за ГОП, като: Кандидати ГОП за получаване на предимство по критерий 4.1 да се взема предвид оперативната печалба на членовете на ГОП от последните три завършени финансови години (2022, 2023 и 2024 г.). Важно е да се отчете колективния ефект от сдружаването и то да бъде справедливо оценявано, а не само да се отчита печалбата на един такъв кандидат. Надяваме се да преразгледате критерия, защото такива организации като нас с много индивидуални производители, които имат оборот и са реални и активни ще бъдат демотивирани и несправедливо елиминирани.	потребности и е търсен баланс между различните приоритети. Критерии за подбор по т. 3 „Проекти, насърчаващи кооперирането и интеграцията между земеделските производители“ е специално фокусиран към групите и организациите на производители и дава предимство пред останалите кандидати. Следва да се отбележи, че критерии 3 е след приоритетите с най-висока относителна тежест.
43.	Надя Александров а	30.10.2025 г. 21:35	Предложения за промени и уточнения в раздел 9.1. „Условия за допустимост на дейностите/инвестициите“	1. Не се приема. Изискването за съответствие с Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) за съответния район, в

		По т. 15.1 (съответствие с ПУРБ) 15. Финансова помощ се предоставя за инвестиции за напоителни системи, ако: По т. 15.1. са в съответствие с Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) за съответния район, в чийто териториален обхват ще се извършват инвестициите; Да се въведе вътрешна процедура в ДФ „Земеделие“, с която да се осигури еднакво тълкуване на изискването от страна на оценяващите експерти, като се запише следното уточнение „В случай, че компетентният орган по околна среда (РИОСВ) се е произнесъл, че за конкретната инвестиция не е необходимо провеждане на процедура по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) и/или по реда на глава втора от Наредбата за оценка за съвместимост (ДВ, бр. 73/2007 г., изм. и доп.), ДФ ‘Земеделие’ да не изисква представяне на допълнителен документ от Басейнова дирекция за съответствие с ПУРБ.“ В чл. 12, ал. 5 от Наредбата за ОС е въведено изискване документацията за инвестиционното предложение да се изпраща за становище на директора на съответната басейнова дирекция, ако с него се предвижда водовземане от повърхностни или подземни води, заустване на отпадъчни води в повърхностни водни обекти или в съоръжения, които могат да създадат опасност от замърсяване на подземните води, или е пряко свързано с водовземане и/или ползване на воден обект. В	чийто териториален обхват ще се извършват инвестициите, произтича от разпоредбите на чл. 74 от Регламент (ЕС) 2021/2115. В тази връзка, за инвестиции за напоителни системи задължително трябва да има яснота за това съответствие. В допълнение, „мелиоративни дейности в селското стопанство, включително напояване и пресушаване на земи“ попадат в Приложение № 2 към чл. 93, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗООС и за тях следва да се прецени необходимостта от извършване на ОВОС.
--	--	---	---

			случай, че водовземането не попада в тази хипотеза и е от Напоителни системи, например, такъв документ от Басейнова дирекция не следва да се изисква от ДФЗ. По т. 16.3. за доказване, че напоителните инсталации в стопанството са съществуващи, кандидатът представя: 16.3.1. действащо разрешително за водовземане и/или сключен договор с клон на „Напоителни системи“ ЕАД или със сдружение за напояване за поне една от предходните три години (2023, 2024, 2025 г.) с кадастрални номера на имотите, които са били напоявани. Тези имоти следва да съответстват на включените в таблица 4а от бизнес плана имоти. Да се премахне изискването за посочване на кадастралните номера. Това е формално изискване, без връзка с реалното напояване.	2. Приема се частично. Предвид специфичните изисквания за заявления за подпомагане за „съществуваща напоителна инсталация“ възниква необходимост от идентифициране на напояваните площи в предходните години, поради което е заложено изискването за описание на кадастрални номера на имотите, които са били напоявани.
44.	Емил Цвятков	30.10.2025 г. 21:38:51	Уважаеми дами и господа, В изпълнение на откритата процедура за обществено обсъждане на проектните документи по интервенция П.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ от Стратегическия план а развитие на земеделието и селските райони 2023–2027 г., представям на Вашето внимание комплект от предложения за прецизиране и допълване на Условието за кандидатстване и Условието за изпълнение. Предложенията са изготвени след цялостен правен и технически анализ на съдържанието на документите, с цел осигуряване на по-голяма яснота, равна	

		сигурност и еднакво прилагане на правилата от страна на кандидатите и бенефициентите. В тях са формулирани конкретни текстови предложения и мотиви за корекции по отделни точки, идентифициращи неясноти, дублирания или противоречия между изискванията на двата основни документа. Към настоящото писмо прилагам два файла, съдържащи структурирани предложения: – „Предложения по Условия за кандидатстване – интервенция II.Г.1“; – „Предложения по Условия за изпълнение – интервенция II.Г.1“. Моля Управляващият орган, в рамките на своите правомощия, да разгледа представените предложени при изготвянето на окончателните версии на документите и, по свое решение, да приложи одобрените предложения и по интервенция II.Г.1.1 „Инвестиции в земеделските стопанства, насочени към опазване на компонентите на околната среда“, прием № II/Г/1/1/1, предвид идентичния предмет и сходната нормативна рамка на двете интервенции. С уважение, Емил Цвятков ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 1 Управляващият орган да прецизира определението за „Енергия за собствено потребление“, като: – уточни, че под „енергия за собствено потребление“ се разбира енергия, използвана за нуждите на подпомаганата дейност или процес, а не на	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 1 - Приема се.
--	--	--	--

		конкретен обект, така че обвързването да бъде с производствените и технологични операции, включени в проекта; – изключи възможността за тълкуване, че енергията може да се отнася до други обекти на кандидата, извън тези, в които се реализира подпомаганата дейност по проекта. Мотиви: Настоящото определение обвързва енергията с мястото на потребление, а не с дейността, която е предмет на подпомагане, което може да доведе до неправилно определяне на допустимите разходи и до включване на енергия, несвързана с проекта. Прецизирането ще осигури ясно разграничаване между енергията, използвана в рамките на подпомаганата дейност, и тази, използвана в други обекти на кандидата. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 2 Управляващият орган да прецизира определението за „Заявление за подпомагане“, като: – изясни дали подаването на заявлението чрез СЕУ включва еднократно въвеждане на информация, която автоматично се отразява и в съответните приложения, или се изисква повторно въвеждане на същите данни във формуляра и в приложенията; – уточни дали приложените документи по отделните приложения се считат за неразделна част от заявлението чрез автоматична връзка в системата или се подават отделно, като самостоятелни	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 2 - Не се приема. Заявление по образец Приложение № 1 към Условия за кандидатстване се попълва единствено в Система за електронни услуги (СЕУ). Към заявлението в СЕУ се подават изискуемите документи, които са посочени в Раздел 12 „Изискуеми документи, в т.ч. документи, доказващи съответствие с критерии за подбор/оценка“ от Условията за кандидатстване. При стартиране на приема ще бъде публикувано и приложение за попълване на заявлението в СЕУ.
--	--	--	---

		файлове, изискващи повторно въвеждане на идентични данни; – приложи към Условието за кандидатстване ръководство за попълване на заявлението в СЕУ, съдържащо точни и ясни указания за попълване на всички полета и приложения, което да се предостави още на етап обществено обсъждане, за да може да се оцени дали предвиденият от ДФЗ вариант на електронния формуляр съответства на Наредба № 4/2024 г. и на настоящите Условия за кандидатстване. Мотиви: Настоящият текст не дава яснота относно начина, по който СЕУ ще обработва и свързва информацията между основното заявление и приложенията към него. При липса на тази яснота съществува риск от дублиране на данни и увеличаване на административната тежест за кандидатите. Допълването с ръководство за попълване ще осигури прозрачност и възможност за обществен контрол на електронния формуляр още преди утвърждаването му, в съответствие с чл. 6 и чл. 11 от Наредба № 4/2024 г. и принципите на публичност и предвидимост при подготовката на приемите. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 3 Управляващият орган да прецизира определението за „Земеделска техника“, като: – изясни дали в обхвата на определението се включват мотокари, електрокари и друга подемно-транспортна техника, и ако не, да се създаде отделно	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 3 – Приема се частично. Определението е ревизирано и допълнено.
--	--	--	--

		определение за „Подемна техника“ или да се разшири съществуващото с изрично посочване на тези видове машини; – въведе самостоятелно определение за „Самоходна земеделска техника“, тъй като този термин се използва в други части на Условието за кандидатстване и в Приложение № 8, без да е ясно дали съвпада по смисъл с определението за „Земеделска техника“ или обхваща само част от нея; – уточни какъв е обхватът на понятието „самоходна техника“, тъй като изброяването в текста („трактори, самоходна техника – колесни трактори, верижни трактори, специализирани самоходни машини“) създава неяснота дали изразът е родов термин или обозначава отделна категория; – посочи изрично дали класификацията на земеделската техника се основава на национален нормативен акт (напр. Наредба № 26 от 2016 г. за условията и реда за регистрация на нови и употребявани земеделски и горски машини, както и водените от тях прикачни инвентари) или се определя по вътрешна методология на Управляващия орган. Мотиви: Определението не дава яснота относно категориите техника, които се считат за допустими по интервенцията, както и относно използваната класификация. Липсата на разграничение между „земеделска техника“, „самоходна земеделска техника“ и „специализирана самоходна техника“	
--	--	--	--

		може да доведе до различно тълкуване при кандидатстване и оценка на проектите. Прецизирането ще осигури съответствие между Условиата за кандидатстване, Приложение № 8 и приложимите национални нормативни актове, както и ще гарантира еднакво третиране на кандидатите при определяне на допустимите активи. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 4 Управляващият орган да прецизира определението за „Изпълнение на бизнес плана“, като: – уточни дали „отглеждането на животни“, „обработката на земя“ и „изпълнението на производствената програма“ представляват отделни дейности, които общо формират изпълнението на бизнес плана, или това понятие включва и количествените показатели за приходи и производствен резултат, заложи в одобрения бизнес план; – определи ясно източника и начина на публикуване на списъците с видовете и категориите животни, както и групите култури, посочени в текста, тъй като те не са включени в приложенията към Условиата за кандидатстване и не може да се направи еднозначна справка за тях; – при необходимост да въведе отделно приложение или препратка към официален нормативен източник (например Приложение към Наредба № 3 от 1999 г. или към друг акт, утвърждаващ класификацията на животни и култури), за да се гарантира еднакво тълкуване при оценка и контрол на изпълнението.	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 4 - Не се приема. Определението е формулирано изчерпателно за целите на процедурата.
--	--	--	---

Съфинансирано от
Европейския съюз

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027

		Мотиви: Настоящият текст не определя ясно съдържанието на понятието „изпълнение на бизнес плана“, нито връзката му с финансовите и производствените показатели по одобрения проект. Липсата на конкретен източник за използваните категории животни и групи култури създава риск от субективно тълкуване при проверките и мониторинга. Прецизирането ще осигури прозрачност и еднакъв подход при оценка на изпълнението на бизнес планове по интервенцията. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 5 Управляващият орган да прецизира определението за „Напоявани площи“, като: – уточни дали посочените години (2023, 2024, 2025) се отнасят до календарни или до стопански години; Мотиви: Формулировката не определя ясно дали се визират календарни или стопански години и спрямо кой момент се изчисляват трите предходни години. Прецизирането ще осигури еднозначно тълкуване и равнопоставеност на кандидатите при проверка на допустимостта. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 6 Управляващият орган да прецизира определението за „Независими оферти“, като: – уточни какъв е обхватът на термина „лица“ – дали включва само юридически лица и еднолични	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 5 - Приема се. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 6 - Не се приема. Определението е формулирано изчерпателно за целите на процедурата. Терминът „лица“ обхваща юридически лица, еднолични търговци и физически лица.
--	--	---	---

		търговци, или обхваща и физически лица, които извършват стопанска дейност; – при необходимост да посочи нормативно основание за това разграничение (например по смисъла на § 1, т. 2 от Допълнителните разпоредби на Търговския закон или § 1, т. 29 от Допълнителните разпоредби на ЗУСЕФСУ). Мотиви: Настоящият текст не разграничава ясно дали терминът „лица“ се отнася само за юридически субекти или включва и физически лица, упражняващи стопанска дейност. Това създава неяснота при определяне на свързаността между участниците и може да доведе до различно тълкуване при проверка на независимостта на офертите. Прецизирането ще осигури правна яснота и еднакво прилагане на критериите за допустимост и независимост при оценка на офертите. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 7 Управляващият орган да прецизира определението за „Разходи за инвестиции за обикновена подмяна“, като: – уточни по какви критерии и на какво основание се установява, че е налице подмяна на актив, включително кои документи на кандидата (напр. счетоводни регистри, инвентарна книга, данъчни амортизационни планове, приемо-предавателни протоколи) се използват за доказване или опровергаване на такава подмяна;	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 7 - Приема се.
--	--	---	--

		– изясни какво обхваща понятието „цялостна дейност на кандидата“ и спрямо какви показатели или документи се определя дали подмяната води до нейното подобряване; – прецени дали терминът „цялостна дейност“ следва да бъде заменен с „дейността по проекта“, за да се обвърже оценката за допустимост единствено с инвестицията, предмет на подпомагането; – определи какви действия се изискват от кандидата, акоДФЗ установи, че даден актив представлява обикновена подмяна – например задължение за изключване на актива от проекта, замяна с допустим актив или отпадане на разхода от одобрените за финансиране. Мотиви: Настоящото определение не дава яснота относно начина, по който се установява подмяна на активи, както и спрямо какви документи и критерии се оценява подобрието на дейността. Не е обосновано и защо е използвано понятието „цялостна дейност на кандидата“, вместо „дейност по проекта“, което е релевантно за оценка на ефекта от инвестицията. Липсата на указание за последиците при установена подмяна създава неяснота за задълженията на кандидата и затруднява еднаквото прилагане на правилата при оценка и контрол. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 8	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 8 - Не се приема. Определението е формулирано изчерпателно за целите на процедурата. Анализа за икономическа
--	--	---	---

		Управляващият орган да прецизира определението за „Разходи за консултантски услуги, свързани с подготовка и управление на проекта“, като: – изясни съдържанието и обхвата на понятието „анализ за икономическа устойчивост на проекта“, включително дали този анализ представлява самостоятелен документ или е част от бизнес плана, както и какви елементи следва да съдържа (например прогноза за приходи и разходи, парични потоци, рентабилност, възвръщаемост на инвестицията, чувствителност към рискови фактори и др.); – определи критерии, по които ще се приема, че изготвеният анализ е налице и е допустим за финансиране като част от разходите за консултантски услуги. Мотиви: Понятието „анализ за икономическа устойчивост на проекта“ не е дефинирано в Условията за кандидатстване, нито е посочен обхватът му. Не е ясно дали става въпрос за отделен документ или за част от бизнес плана, което създава риск от различно тълкуване и нееднаква практика при оценката на допустимостта на консултантските разходи. Прецизирането ще осигури яснота за необходимото съдържание на анализа и за начина, по който се доказва неговото наличие при проверките отДФЗ. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 9 Управляващият орган да прецизира определението за „Референтни разходи“, като:	устойчивост на проекта е част от консултантските услуги, като част от бизнес плана или самостоятелен разход, за който се прилага съответния лимит в т. 8.1 от раздел 10.1 на Условията за кандидатстване. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 9 – Приема се частично. Определението е формулирано изчерпателно за целите на процедурата. Обръщаме внимание, че
--	--	--	--

		– изясни защо понятието се определя чрез „цени и пределни стойности“, при положение че терминът обозначава „разходи“, и при необходимост да приведе определението в съответствие със съдържанието му; – посочи на основание кой нормативен акт се създават и прилагат референтните цени и стойности (напр. Наредба № 4/2024 г., вътрешна методология на РА, утвърдена от УО, или друг акт), както и спрямо каква методология се определят, така че да отразяват спецификата на дейностите и инвестициите по интервенцията; – уточни административния акт (заповед или решение) на Управляващия орган, въз основа на който се използват тези стойности при оценка на проектите и определяне на допустимите разходи; – разгледа възможността за публикуване на отделно приложение с референтни стойности, които не представляват цени, а показатели с индикативен характер (например добиви, производствени капацитети или технологични параметри), когато те не засягат финансовите интереси на Европейския съюз, но се използват при проверка на бизнес плановете и мотивиране на икономическата обоснованост на проектите. Мотиви: Определението не съответства напълно на термина „разходи“, тъй като описва „цени и пределни стойности“, без да е посочено нормативното основание и методологията за тяхното определяне.	Раздел 2 от Условието за кандидатстване съдържа определения за целите на настоящия прием.
--	--	---	---

		Липсва яснота и относно акта, чрез който Управляващият орган въвежда и прилага тези стойности. Отсъствието на публично достъпна информация за референтни показатели, които не представляват цени, ограничава възможността на кандидатите да изготвят обосновани бизнес планове и създава риск от субективно тълкуване при оценка на икономическата обоснованост. Прецизирането ще осигури прозрачност, предвидимост и съответствие с принципите на равнопоставеност и обективност при оценка на проектите. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 10 Управляващият орган да прецизира определението за „Рехабилитация“, като: – уточни какво се включва в понятието „обновяване“ – дали това означава частична подмяна на амортизирани елементи, възстановяване на технически характеристики или модернизация, която не води до промяна на основните параметри на съоръжението; – дефинира какво представляват „корекции на съществуващи съоръжения“ – дали това обхваща конструктивни промени, промени в капацитета, пренастройване на работни елементи или други видове технически намеси; – изясни кой орган или компетентно лице определя нуждата от ремонт – дали това се установява от кандидата чрез техническа експертиза, оценка от независим инженер или се удостоверява от публичен орган;	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 10 - Не се приема. Определението е формулирано изчерпателно за целите на процедурата. Необходимите документи са посочени в раздел 12 на Условиата за кандидатстване.
--	--	---	---

		– поясни какво се има предвид под „действие на съоръженията“ – дали това са функционалните им параметри, производителност, капацитет или съответствие с нормативни изисквания; – определи как и чрез какви документи се удостоверява, че съоръжението „не отговаря на първоначалните критерии и нуждите на системата“ – например чрез техническо обследване, експертно становище, протокол за неизправност или друг официален документ. Мотиви: Формулировката на определението съдържа термини с неясен технически обхват („обновяване“, „корекции“, „действие“), които могат да се тълкуват различно при оценка на допустимите инвестиции. Не е определено и кой установява нуждата от ремонт и по какви критерии се удостоверява несъответствие на съоръжението с първоначалните изисквания. Прецизирането ще осигури яснота за допустимите видове дейности по рехабилитация и за необходимите доказателствени документи, което е от съществено значение при оценка на инвестиционните проекти и последващ контрол. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 11 Управляващият орган да прецизира определението за „Трайни насаждения“, като: – изясни защо в обхвата на определението са включени „ягодоплодни“, при положение че тези култури по своята биологична характеристика и агротехнически цикъл обикновено имат	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 11 - Не се приема. Определението е формулирано изчерпателно за целите на процедурата. В лист „5.СПО“ от Приложение № 1 и в Приложение № 2 към Условията за кандидатстване са включени конкретни ягодоплодни видове, като и в самото определение изрично е посочено, че насажденията
--	--	--	--

		– уточни как се удостоверява, че липсата на участие на кандидата или бенефициента в дадена година не се дължи на негова вина, а на това, че не е бил включен в извадката за анкетиране; – определи конкретен документ или източник на информация, чрез който кандидатът може официално да докаже, че не е бил поканен или избран за участие (например писмо или електронно съобщение от СЗСИ, справка от информационната система или потвърждение от компетентния орган към МЗХ); – въведе ред, по който кандидатът може сам да извърши проверка дали е бил включен в извадката за съответната година, за да се гарантира, че отсъствието на отчет не води автоматично до нарушение на ангажимента за участие. Мотиви: Настоящият текст не осигурява механизъм за доказване, че липсата на участие в СЗСИ или СИУЗС през определена година не е по вина на кандидата. Това създава риск от неправомерно тълкуване при проверки в периода на мониторинг и може да доведе до санкции за обективно неизпълнимо задължение. Прецизирането ще осигури предвидимост и защита на добросъвестните кандидати, като установи ясен ред за доказване на независими от тях обстоятелства и съответствие с принципа на пропорционалност по чл. 6 от Регламент (ЕС) 2021/2116. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 13	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 13 - Не се приема.
--	--	---	--

		Текст от Условието за кандидатстване: „Максималните размери на общите допустими разходи за кандидатите, които помежду си са предприятия партньори и/или свързани предприятия по смисъла на Закона за малките и средните предприятия (ЗМСП), не трябва да надвишават размерите, посочени в т. 2 и т. 3. Максималните размери по т. 2 се включват размерите на допустимите разходи по заявлението за подпомагане на групата или организацията на производители, изчислен пропорционално спрямо дела, с който кандидатът участва в капитала на групата или организацията на производители.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – изясни начина, по който се тълкува свързаността между кандидати чрез физически лица, които са едновременно собственици, съдружници или управители в различни земеделски стопанства, включително когато едното е регистрирано като физическо лице – земеделски стопанин, а другото – като юридическо лице; – посочи дали в тези случаи Управляващият орган прилага разпоредбите на Закона за малките и средните предприятия (чл. 4 и § 1, т. 3–5 от допълнителните разпоредби) дословно, или е изготвена вътрешна методика за установяване на свързаност между кандидати по интервенцията, когато участието на физическо лице е индиректно; – изясни дали при определяне на максималните размери на допустимите разходи се взема предвид	Условието е формулирано изчерпателно за целите на процедурата, като ясно е посочено, че определянето на предприятия партньори и/или свързани предприятия е по смисъла на Закона за малките и средните предприятия (ЗМСП). По отношение на въпросите, поставени в трето и четвърто тире, следва да се има предвид, че в т. 5 от Раздел 7. „Размер на финансовата помощ за конкретно заявление за подпомагане“ от Условието за кандидатстване изрично е посочено, че изчисленията се извършват <i>„пропорционално спрямо дела, с който кандидатът участва в капитала на групата или организацията на производители“</i>.
--	--	---	--

		единствено процентният дял на участието в капитала на групата или организацията на производители, или също така и делът на гласовете с право на глас, когато той е различен от дела в капитала; – уточни дали в случаите, когато член на организацията притежава малък дял в капитала, но има значителен дял на гласовете (например до 40 %), този дял следва да се използва при изчисляването на пропорционалната част от допустимите разходи. Мотиви: Разпоредбата не дава яснота как се тълкува свързаността между кандидати, когато тя възниква чрез физически лица, участващи в управлението или собствеността на различни стопанства, нито как се прилага пропорционалното изчисление при различие между дялово участие и права на глас. Съществува практика по Закона за малките и средните предприятия, според която такава свързаност се приема за налице, но не е ясно дали това тълкуване се прилага и от Управляващия орган за целите на настоящата интервенция. Прецизирането ще предотврати неравно третиране на кандидатите и ще осигури правна предвидимост при изчисляване на максималните размери на допустимите разходи. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 14 (актуализирано с включване на разглеждания текст) Текст от Условието за кандидатстване: „Максималните размери по т. 2 се включват размерите на допустимите разходи по заявлението за	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 14 - Не се приема. Условието е формулирано изчерпателно за целите на процедурата, като в т. 5 от Раздел 7. „Размер на финансовата помощ за конкретно заявление за подпомагане“ от Условието за кандидатстване
--	--	---	--

		подпомагане на групата или организацията на производители, изчислен пропорционално спрямо дела, с който кандидатът участва в капитала на групата или организацията на производители.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – изясни дали при определяне на максималните размери на допустимите разходи се взема предвид единствено процентният дял на участието в капитала на групата или организацията на производители, или също така и делът на гласовете с право на глас, когато той е различен от дела в капитала; – уточни дали в случаите, когато член на организацията притежава малък дял в капитала, но има значителен дял на гласовете (например до 40 %), този дял следва да се използва при изчисляването на пропорционалната част от допустимите разходи. Мотиви: Текстът не дава яснота дали „делът, с който кандидатът участва в капитала“, включва и контрола чрез права на глас, което е съществено за точното определяне на максималните размери на допустимите разходи. При различие между дялово участие и право на глас може да се стигне до неравнопоставеност между членовете на една и съща организация. Прецизирането ще осигури еднозначно прилагане на критерия, отразяващо реалното влияние на кандидата в организацията, в съответствие с принципите на прозрачност и равнопоставеност при изчисляване на допустимите разходи.	изрично е посочено, че изчисленията се извършват „пропорционално спрямо дела, с който кандидатът участва в капитала на групата или организацията на производители“. Данните за дяловото участие в ООД, каквито са групите/организациите, са налични в Търговски регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел.
--	--	---	--

		ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 15 Текст от Условието за кандидатстване: „Финансовата помощ е в размер до 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – изясни дали кандидатът може да заяви точно 50 % интензитет на помощта или следва да бъде под този праг, като посочи дали изразът „до 50 %“ включва и самата гранична стойност. Мотиви: Формулировката „до 50 %“ не уточнява дали включва граничната стойност и допуска различно тълкуване при подаване на заявлението за подпомагане. Неяснотата може да доведе до различен подход при изчисляване на размера на безвъзмездната финансова помощ и до несъответствие при проверките. Прецизирането ще осигури еднозначно тълкуване на допустимия интензитет на помощта и еднакво прилагане на критерия от всички кандидати. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 16 Текст от Условието за кандидатстване: „6. Финансовата помощ е в размер до 50 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи. 6.1. Финансовата помощ може да се увеличи с до 25 % за заявления за подпомагане, представени от кандидати групи/организации на производители.	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 15 – Приема се. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 16 – Не се приема. Интензитета на финансовата помощ по т. 6 се увеличава с интензитета по т. 6.1 и/или по т. 6.2 до максималния размер по т. 6.3 от Раздел 7. „Размер на финансовата помощ за конкретно заявление за подпомагане“ от Условието за кандидатстване. Максималният размер на финансовата помощ е в съответствие с текста на интервенцията в одобрения СПРЗСР, където е приложена разпоредбата на чл. 73,
--	--	--	--

		6.2. Финансовата помощ може да се увеличи с до 10 % за заявления за подпомагане, които се изпълняват изцяло в чувствителни сектори, съгласно Приложение № 2 „Списък с приоритетни сектори, култури и животни“ и са подадени в подбюджета по т. 1.1 от Раздел 5 „Бюджет по приема“. 6.3. Финансовата помощ не може да надвишава 65 % от допустимите разходи, съгласно чл. 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 2021/2115.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – изясни дали е възможно едновременното прилагане на процентните увеличения по т. 6.1 и т. 6.2 върху основния размер от 50 %, или се прилага ограничението по т. 6.3, според което общият размер на помощта не може да надвишава 65 %; – поясни дали ограничението по т. 6.3 представлява фиксиран национален таван, определен от Управляващия орган, или е приложено като общо ограничение, произтичащо от чл. 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115, който допуска по-високи проценти на подпомагане в отделни случаи (до 85 %). Мотиви: Текстът не дава яснота дали увеличенията по т. 6.1 и т. 6.2 могат да се комбинират и надхвърлят основния процент от 50 %, нито дали ограничението по т. 6.3 от 65 % е окончателен максимум. Това създава несигурност при определяне на интензитета на помощта и може да доведе до неправилно изчисляване на размера на безвъзмездното	параграф 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115, като за настоящата интервенция не е предвидено прилагане на възможностите, визирани в букви „а“, „б“ и „в“ от същия параграф.
--	--	--	--

		финансиране. Прецизирането ще осигури съответствие между националните ограничения и допустимите нива на подпомагане по чл. 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2021/2115, както и еднакво прилагане на правилото към всички кандидати. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 17 Текст от Условието за кандидатстване: „2.2. да имат приход от продажба на селскостопански продукти или преработени селскостопански продукти и/или от посредничество при такива продажби спрямо собствените си членове (само за признати в сектор „мляко“ и/или „месо“) и/или получена публична финансова помощ за продажбата на посочените продукти за текущата или предходната година.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – изясни дали уточнението в скобите „(само за признати в сектор „мляко“ и/или „месо“)“ се отнася само до дейността „посредничество при такива продажби“ или до всички видове приходи, посочени в точката; – при необходимост да преработи структурата на изречението, така че обхватът на уточнението в скобите да бъде еднозначен и да не поражда различно тълкуване за признати и непризнати организации. Мотиви: Текстът не е ясен относно това към коя част от изискването се прилага уточнението в скобите. Не може да се установи дали ограничението за признати	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 17 - Не се приема. Уточнението <i>(само за признати в сектор „мляко“ и/или „месо“)</i> се отнася само за видовете приходи, изброени преди текста в скобите.
--	--	---	--

		организации в сектор „мляко“ и/или „месо“ се отнася само до приходите от посредничество или и до приходите от продажба на селскостопански продукти. Прецизирането ще осигури яснота при проверка на допустимостта и равнопоставеност на кандидатите от различни сектори. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 18 Текст от Условието за кандидатстване: „2.3. да имат разработен бизнес план (Приложение № 3) за дейностите в групата/организацията на производители, доказващ подобряване на дейността ѝ чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – изясни спрямо каква база ще се измерва и доказва „подобряването на дейността“ на групата/организацията на производители – дали се използват данни, показатели и документи, съдържащи се единствено в бизнес плана, или се прилага и друг източник на информация, който следва изрично да бъде посочен от Управляващия орган (например нормативно определен документ, официален регистър или отчетен формат); – определи източника на данни или документа, въз основа на който Управляващият орган/ДФЗ ще оценява настъпилото подобрене, когато то се свързва с резултати от предходен период на организацията. Мотиви:	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 18 - Не се приема. Изискванията към бизнес плана, включително и показателите за оценка ефективността на инвестицията и финансовите показатели са посочени в раздел 9.1. „Условия за допустимост на дейностите/инвестициите, в т.ч. срок за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане“, както и в самото Приложение № 3 - Бизнес план.
--	--	--	--

		Текстът не уточнява как се определя и доказва подобряването на дейността и дали съществува отправна база за сравнение, различна от самия бизнес план. Липсата на такава яснота може да доведе до различни тълкувания при оценката и мониторинга на проектите. Прецизирането ще осигури прозрачност и еднакво прилагане на критериите при доказване на ефекта от инвестициите по бизнес плана. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 19 Текст от Условието за кандидатстване: „3. За доказване съответствие с изискванията по т. 1.3. и т. 2.2., кандидатите попълват и представят раздел II „Справка – декларация за приходи/доходи, директно свързани със земеделската дейност“ от Приложение № 4 „Декларация при кандидатстване“. Управляващият орган да прецизира текста, като: – оцени необходимостта от представяне на раздел II на Приложение № 4, тъй като приходите от земеделска дейност и публично финансиране вече се съдържат в официалния отчет за приходите и разходите по образец на НСИ: • в Раздел VI „Нетни приходи от продажби по икономически дейности“ – ред 01 „Растениевъдство, животновъдство и лов“; • в Раздел I „Приходи от оперативна дейност“ – ред 15950 „Приходи от финансираня от правителството като субсидии“; – предвиди възможност ДФЗ да използва тези данни чрез служебен обмен с НСИ съгласно чл. 6 от	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 19 - Не се приема. В декларацията са включени освен приходите от земеделска дейност и публично финансиране, така и приходи от производство на преработена земеделска продукция, приходи от извършване на услуги, директно свързани със земеделската дейност, включително получена публична финансова помощ, директно свързана с извършването на тези услуги или приходи от посредничество при продажби на земеделската продукция на членовете и/или получена публична финансова помощ за продажбата на посочените продукти. В допълнение, следва да се има предвид, че в Годишния отчет за дейността (ГОД) на предприятието се посочват обобщени данни от всичките му дейности и няма достатъчна увереност, че в посочените в предложението Ви редове от съответните справки към отчета се съдържат само данни, необходими за доказване на условието.
--	--	---	---

		Наредба № 4/2024 г., вместо кандидатът да ги въвежда повторно в отделно приложение; – преразгледа цялостната структура на приложенията към Условията за кандидатстване с цел премахване на дублиране на информация между тях, когато едни и същи данни се изискват в повече от едно приложение (например приходи, площи, животни, активи и др.), както и във формуляра на заявлението в СЕУ; – въведе правило, според което при наличие на вече въведена информация в СЕУ или в друго приложение, системата автоматично да я извлича или свързва, без кандидатът да я попълва повторно. Мотиви: Националната статистическа отчетност вече съдържа официални данни за приходите от земеделска дейност и получените публични финансираня. Изискването за повторно деклариране на същите данни в Приложение № 4 представлява дублиране на информация и води до ненужна административна тежест. В допълнение, аналогично дублиране е налице и между отделни приложения и самото заявление в СЕУ, което противоречи на принципа за служебен обмен на данни и опростяване на административните процедури. Прецизирането ще осигури ефективност, прозрачност и пълно прилагане на разпоредбите на Наредба № 4/2024 г. за използване на наличните данни от публичните регистри и институции. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 20	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 20 - Приема се по принцип.
--	--	--	--

		Текст от Условието за кандидатстване: „4.3. когато минималният стандартен производствен обем се доказва с намерения за засаждане/засяване през текущата стопанска година минималният стандартен производствен обем трябва да е достигнат и за предходната стопанска година (2024/2025), което се доказва по посочения в т. 4.1 и т. 4.2 начин. В този случай, изпълнението на декларираните намерения се проверява преди изплащане на помощта по подадено искане за окончателно плащане, като при неизпълнение помощта може да бъде отказана изцяло само на това основание.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – изясни какво включва проверката на „декларираните намерения за засаждане/засяване“ и по какъв начин ще се извършва, когато между момента на подаване на заявлението и окончателното плащане е изтекъл дълъг период, в който културите може да са преминали пълния си цикъл; – посочи дали проверката ще се извършва само при окончателно плащане или и при междинни плащания, за да е ясно кога се счита, че изпълнението на намеренията е потвърдено; – определи какви доказателствени документи ще се приемат при невъзможност за физическа проверка на място (например агротехнически дневници, фактури за закупен посадъчен материал, снимков материал, сертификати и други доказателства за реално засаждане/засяване).	Метода на доказване на минималния икономически размер на стопанството за текущата стопанска година (2025/2026) преди изплащане на финансовата помощ е уточнен еднозначно. Следва да се има предвид, че изискването за минималния стандартен производствен обем на земеделското стопанство е критерий за допустимост и като такъв е необходимо спазването му да се проследява както при междинно плащане, така и при окончателно плащане. Съгласно т. 8.4 от Условието за изпълнение <i>„При проверка на минималния стандартен производствен обем не се взимат предвид културите с намерения за засаждане/засяване“</i>. В допълнение, изказаните мотиви не са релевантни, предвид че метода за доказване по т. 4 е <u>служебна справка</u> и данните за стопанската 2025/2026 година са налични, независимо че <i>„културите може да са преминали пълния си цикъл“</i>.
--	--	--	--

		Мотиви: Текстът не осигурява яснота как на практика ще се извършва проверката на декларираните намерения, когато тя е предвидена едва преди изплащане на окончателното плащане, т.е. години след заявяването. При такъв времеви интервал проверката на място не би могла да установи фактическото засаждане или засяване. Не е уточнено и дали подобна проверка ще се извършва при междинни плащания. Прецизирането ще осигури прозрачност и приложимост на контролните механизми, без да се създава риск от отказ на помощ на формално основание, когато кандидатът реално е изпълнил заявените намерения. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 21 Текст от Условието за кандидатстване: „2.2.1. осъден е с влязла в сила присъда, за престъпление по чл. 108а, чл. 159а – 159г, чл. 172, чл. 192а, чл. 194 – 217, чл. 219 – 252, чл. 253 – 260, чл. 301 – 307, чл. 321, чл. 321а и чл. 352 – 353е от Наказателния кодекс.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – изясни дали разпоредбата обхваща и лицата, които са признати за виновни с влязъл в сила съдебен акт, но са освободени от наказателна отговорност по реда на чл. 78а от Наказателния кодекс, при което им е наложено административно наказание „глоба“; – уточни дали в тези случаи се счита, че е налице „осъждане с влязла в сила присъда“, или условието по точката не се прилага, предвид че не е	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 21 - Не се приема. Текстът касае осъждане без да визира вида на наложеното наказание за това.
--	--	--	--

		постановена осъдителна присъда в наказателноправния смисъл; – при необходимост да допълни текста с отделна хипотеза, ако Управляващият орган цели да изключи от подпомагане и лицата, освободени от наказателна отговорност, но признати за виновни с влязъл в сила съдебен акт. Мотиви: Настоящият текст се отнася единствено до лицата, осъдени с влязла в сила присъда. В практиката обаче съществуват случаи, при които съдът признава лице за виновно, но го освобождава от наказателна отговорност и налага административна глоба. В тези случаи няма влязла в сила присъда, но е налице нарушение на Наказателния кодекс, което поражда неяснота дали попада в обхвата на ограничението. Прецизирането ще осигури еднакво тълкуване на изискването и ще предотврати противоречива практика при проверка на допустимостта на кандидатите. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 22 Текст от Условието за кандидатстване: „2. Финансова помощ се предоставя за заявления за подпомагане, включващи инвестиции, които отговарят на разпоредбите на Закона за опазване на околната среда (ЗООС), Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) или/и Закона за водите (ЗВ).“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – разгледа възможността да изиска от Министерството на околната среда и водите	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 22 - Приема се по принцип. Изпратено е писмо до МОСВ относно издаването на принципно становище по отношение на съответствието на земеделска техника и прикачен инвентар, софтуер, специализирани транспортни средства и материални и нематериални инвестиции за прилагане на технологиите на прецизно/интелигентно/цифрово земеделие, като например (неизчерпателен списък): сензори, дроне, изкуствен интелект, сателитни
--	--	--	---

		(МОСВ) и регионалните инспекции по околна среда и води (РИОСВ) издаване на общо писмо или указание, с което се потвърждава, че определени категории инвестиции – например закупуване на земеделска техника и прикачен инвентар, без строителни дейности и въздействие върху природни обекти – не подлежат на задължителна процедура по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) или съгласуване по реда на ЗБР и ЗВ; – предвиди, че това писмо ще се прилага служебно от всички кандидати по интервенцията, когато инвестицията попада в определените от МОСВ категории, без да е необходимо всеки кандидат да подава индивидуално инвестиционно предложение до съответната РИОСВ; – обмисли разширяване на приложението на такова писмо и към други често срещани видове инвестиции по интервенцията, при които по своята същност липсва въздействие върху околната среда (напр. оборудване за животновъдни обекти, системи за напояване без ново водовземане, модернизация на съществуващи сгради и др.). Мотиви: В действащия текст липсва механизъм, който да облекчи кандидатите при доказване на съответствие с екологичното законодателство. За инвестиции, които очевидно нямат въздействие върху околната среда, изискването за подаване на индивидуално инвестиционно предложение до РИОСВ е административно неоправдано и води до забавяне на	изображения, автоматизация и роботика, вкл. земеделска техника с такива компоненти със ЗООС и/или ЗБР и ЗВ, което да бъде общодостъпно за всички потенциални кандидати с цел улесняване и намаляване на административната тежест.
--	--	--	--

		процедурите. Издаването на общо писмо или указание от МОСВ/РИОСВ би осигурило предвидимост, унифицирана практика и равнопоставеност между кандидатите, като същевременно гарантира спазването на законовите изисквания по ЗООС, ЗБР и ЗВ. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 23 Текст от Условието за кандидатстване: „5. Селскостопанските продукти по т. 3 и т. 4 могат да бъдат само продукти, включени в Приложение № 6 и памук, с изключение на тютюн, риба и аквакултури. Финансова помощ се отпуска само в случай, че продуктът е памук или продуктите по Приложение № 6 са в обхвата на приложение № I по член 38 от ДФЕС.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – представи изричен списък или обозначение кои от продуктите, включени в Приложение № 6 към Условието за кандидатстване, не попадат в обхвата на Приложение I към Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), тъй като това не може да се установи от наличния документ; – поясни дали финансовата помощ е недопустима за всички продукти извън Приложение I на ДФЕС или има изключения за продукти, които са резултат от преработка на първични селскостопански суровини, но се намират в преходна форма между двата списъка; – при необходимост да допълни Приложение № 6 с нова колона, в която за всеки продукт се посочва	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 23 - Не се приема. Приложение № 6 към Условието за кандидатстване е списък на допустимите непреработени земеделски продукти в съответствие с Приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, като са изключени тютюн, риба и аквакултури.
--	--	---	---

		дали попада в обхвата на Приложение I към ДФЕС, с оглед предотвратяване на грешки при тълкуване и подаване на заявления. Мотиви: Настоящият текст се позовава едновременно на Приложение № 6 и на Приложение I към ДФЕС, но не указва кои конкретни продукти от националното приложение са извън европейския обхват. Без такава яснота кандидатите не могат да определят допустимостта на своите продукти и съществува риск от подаване на недопустими заявления. Прецизирането чрез изричен списък или таблица с обозначение ще осигури прозрачност, правна сигурност и еднакво прилагане на правилото за допустимост на продуктите. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 24 Текст от Условието за кандидатстване: „7. Бизнес планът трябва да доказва ефективност и икономическа жизнеспособност, както и подобряване земеделската дейност на кандидата чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности за съответния период по т. 6. Кандидатите представят обосновка на заложените добиви и цени в производствената програма, като посочват информация за използваните източници – агропазарна статистика, публична информация от браншови организации, борсови цени, договори, фактури и др. ДФЗ извършва оценка на заложените добиви, съгласно разработена методика.“ Управляващият орган да прецизира текста, като:	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 24 - Не се приема. Методиката е вътрешен документ на ДФ „Земеделие“, който има оперативна самостоятелност за извършване на административен контрол с цел спазване на принципа за целесъобразност и недопускане на създаване на изкуствени условия.
--	--	--	---

		– представи публично разработената методика, по която ДФЗ извършва оценка на заложените добиви, включително нейните източници, индикатори, диапазони на добиви и начина на прилагане при различните култури и животновъдни направления; – уточни какви резултати от тази методика се използват при оценката – дали тя служи за определяне на референтни добиви, за ограничаване на прогнозните приходи или за определяне на икономическата жизнеспособност; – осигури достъп на кандидатите до методиката и нейните параметри още преди подаване на заявленията, така че те да могат да изготвят бизнес плановете си съобразено с реално прилаганите стойности и да преценят предварително дали проектът им ще бъде икономически допустим; – при необходимост да се създаде отделно приложение към Условиата за кандидатстване или публикация на сайта на ДФЗ с актуалните стойности от методиката, приложими за всяка култура, добив, животинска категория и производствено направление. Мотиви: В текста се позовава на „разработена методика“ на ДФЗ, но такава не е публично достъпна и не е ясно какви стойности, източници и корекционни коефициенти съдържа. Кандидатите не могат предварително да проверят дали заложените от тях добиви ще бъдат приети или редуцирани при оценката, което създава риск от неоправдани	
--	--	---	--

		инвестиции в подготовка на проекти и отхвърляне на бизнес планове на формално основание. Прецизирането ще осигури прозрачност, равнопоставеност и предвидимост за кандидатите, както и възможност за реална икономическа оценка на жизнеспособността на проектите още при тяхното изготвяне. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 25 Текст от Условието за кандидатстване: „7.1. Когато кандидатът е подал заявления за подпомагане и по интервенция П.Г.1.1., в което приходите от продажби се формират от едни и същи площи с култури/видове и брой животни, при изчисляването на показателите на бизнес плана се отчитат общо заявените разходи и сумата на субсидията по двете заявления за подпомагане.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – изясни как технически ще се реализира изискването за обобщаване на разходите и субсидиите при наличие на заявления по интервенции П.Г.1 и П.Г.1.1., тъй като в прикачения образец на бизнес плана липсват полета или листове за въвеждане на комбинирани данни; – уточни дали изискването се прилага само при пълно съвпадение на площите, културите и животните, или и при частично припокриване на елементите между двете заявления (например идентична култура, но различна площ или стопански имот);	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 25 - Приема се по принцип. Добавено е уточнение по отношение на подадени идентични заявления за подпомагане в двата приема.
--	--	--	--

		– разясни дали под „едни и същи площи“ се има предвид площ като размер (в хектари/декари) или конкретен поземлен имот с идентификатор, както и как ще се доказва идентичността между двете заявления; – посочи как ще се процедира, ако проектът по П.Г.1.1. води до увеличаване на обработваемите площи или броя на животните спрямо данните в заявлението по П.Г.1, и дали в този случай кандидатът ще бъде задължен механично да сумира разходите и субсидиите, или ще се допуска корекция според реалния мащаб на инвестицията. Мотиви: Текстът не съдържа яснота относно начина на прилагане на изискването за общо отчитане на разходите и субсидиите при кандидати, подали заявления по двете интервенции. В бизнес плана не е предвиден механизъм за въвеждане и обобщаване на данни от различни проекти, а не е уточнено и какво означава „едни и същи площи“ – като имоти, размер или култури. Това създава риск от противоречиви тълкувания и затруднения при изчисляването на икономическите показатели. Прецизирането ще осигури практическа приложимост на правилото, яснота за методиката на изчисление и равнопоставеност на кандидатите по двете интервенции. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 26 Текст от Условието за кандидатстване: „а) част „Архитектура“ в нейната цялост и обяснителните	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 26 - Не се приема. „Технически проект“ или „Работен проект (работни чертежи и детайли)“ се изготвя съгласно Наредба №
--	--	--	--

		записки по останалите части, ведно със ситуационни чертежи към тях, от одобрен инвестиционен проект, изработен във фаза „Технически проект“ или „Работен проект (работни чертежи и детайли)“ в съответствие с изискванията на ЗУТ и Наредба № 4 от 2001 г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти (обн., ДВ, бр. 51 от 2001 г.). В документите следва да са посочени РЗП на сградите, за които се кандидатства, и площта на вертикалната планировка (когато е приложимо). При необходимост ДФЗ ще изиска останалите части на инвестиционния проект.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – уточни какво се разбира под „ситуационни чертежи“, какво минимално съдържание следва да включват (например изобразяване на местоположението на сградата в имота, връзките с инфраструктурата, достъпите, граници на имота и съседни обекти) и колко на брой чертежи се изискват – един общ ситуационен чертеж или по един за всяка част от проекта; – разясни на какво основание и при какви случаи ДФЗ ще прилага критерия „при необходимост“ за изискване на останалите части от инвестиционния проект, тъй като това създава възможност за субективна преценка и неравно третиране на кандидатите; – разгледа възможността да се въведе правило, според което всички части на инвестиционния проект се представят веднъж, изцяло, за да се	4 от 21 май 2001 г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти, като изготвянето и одобрението му се извършва от компетентните лица, съгласно Закона за устройство на територията. С цел намаляване на административната тежест е предвидено представянето само на част от одобрения инвестиционен проект (част „Архитектура“ в нейната цялост и обяснителните записки по останалите части, ведно със ситуационни чертежи към тях), а според спецификата на заявлението за подпомагане ще се преценява необходимостта от изискване на другите части.
--	--	--	--

		избегне последващо изискване от ДФЗ и различно тълкуване на задълженията на кандидатите. Мотиви: В текста не е ясно дефинирано съдържанието на „ситуационни чертежи“, нито минималният им брой, което създава несигурност при изготвяне на проектната документация. Освен това изразът „При необходимост ДФЗ ще изиска останалите части“ допуска различен подход между отделните експерти, което може да доведе до забавяне или неравнопоставеност. Прецизирането ще осигури еднакъв стандарт за документите, които се представят, и ще улесни както кандидатите, така и контролните органи при техническата проверка на проектите. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 27 Текст от Условието за кандидатстване: „14.1. са за собствено потребление и същите не надхвърлят необходимото количество енергия за производство, съхранение и маркетинг на продуктите, включени в производствената програма на бизнес плана.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – изясни защо в изискването са обхванати само машини и съоръжения, пряко свързани с производствената програма на бизнес плана, и се изключват останалите съоръжения, които са част от дейността на кандидата, но не са включени в производствения процес (например оборудване за поддръжка, транспортна или подемна техника, административна инфраструктура и др.);	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 27 - Не се приема. Предоставянето на финансова помощ, свързана с производство на енергия от ВЕИ е допустимо само за дейностите за производството, съхранението и маркетинга на продуктите, включени в производствената програма на бизнес плана, в съответствие и с определението за енергия за собствено потребление, което се доказва с анализа по т. 14.5 от Раздел 9.1. „Условия за допустимост на дейностите/инвестициите, в т.ч. срок за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане“ от Условието за кандидатстване. В допълнение, следва да се има предвид, че нито в условието на цитираната т. 14.1, нито в
--	--	--	---

		– посочи как ще се прилага изискването за „не надхвърляне на необходимото количество енергия“, след като в бизнес плана липсва изискване за въвеждане на количествени показатели, позволяващи изчисляване на енергопотреблението (например kWh на тон продукция, kW мощност на използваните съоръжения или друг еквивалентен параметър); – при необходимост да предвиди във формуляра на бизнес плана или в приложение към него полета, чрез които кандидатите да въвеждат енергийни параметри на основните процеси и машини, за да може това условие да бъде обективно проверимо при оценката; – определи критерий или методика, въз основа на коятоДФЗ ще оценява дали заявеното количество енергия надхвърля необходимото, както и какви са допустимите отклонения (например процентно или на база тип оборудване). Мотиви: Настоящият текст е неясен по два основни аспекта – обхвата на допустимите машини и начина за определяне на „необходимото количество енергия“. Без ясни параметри за енергопотребление в бизнес плана това условие не може да бъде обективно проверено, което създава риск от произволна интерпретация при оценката. Освен това изключването на съоръжения, които не са изрично част от производствената програма, но са функционално свързани с дейността, ограничава	определението за енергия за собствено потребление се споменават „само машини и съоръжения“.
--	--	---	--

		логично обосновани инвестиции. Прецизирането ще осигури прозрачност и съгласуваност между бизнес плана, техническите данни и изискванията за енергийна ефективност. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 28 Текст от Условието за кандидатстване: „14.4. Допустимо е като самостоятелна инвестиция закупуване и инсталиране на съоръжения за локално съхранение на произведената енергия (батерии) само към съществуващи в стопанството фотоволтаични системи – за увеличаване капацитета за съхранение на съществуващи автономни системи или за промяна на начина на функциониране на наличните мрежови фотоволтаични системи.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – изясни какво конкретно се разбира под „промяна на начина на функциониране на наличните мрежови фотоволтаични системи“ – дали това включва преминаване от мрежов към хибриден режим, добавяне на възможност за съхранение и използване на енергия при липса на мрежово захранване, или друга техническа модификация; – уточни дали в израза „съоръжения за локално съхранение на произведената енергия (батерии)“ се включват и съпътстващите компоненти, необходими за нормална работа на системата – инвертори, BMS (система за управление на батериите), устройства за контрол и мониторинг, системи за охлаждане и вентилация;	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 28 - Не се приема. Промяната на функциониране на мрежови фотоволтаични системи, включва преминаването им в хибриден режим, предвид че за мрежовите системи не е задължително наличието на батерии. При кандидатстване само за съоръжения за локално съхранение на произведената енергия (батерии) са допустими само батерии.
--	--	--	---

		– посочи дали инверторите, когато се инсталират като част от системата за съхранение (в комбинация с батерии и BMS), се считат за допустим разход или следва да се разглеждат отделно, като недопустимо оборудване по тази точка; – уточни дали в обхвата на „съоръжения за локално съхранение“ попадат и модулни системи от затворен тип, при които батериите, инверторите, системите за управление (BMS), охлаждане и вентилация са интегрирани в един общ корпус, както и дали такива решения се третираат като едно съоръжение с комплексна функция. Мотиви: Формулировката допуска различни тълкувания относно това какво представлява „промяна на начина на функциониране“ на фотоволтаичните системи – дали се отнася до техническо надграждане, до промяна на режима на свързване (off-grid/hybrid/grid-tied), или до включване на нови модули за управление. Липсва и яснота дали „батериите“ обхващат пълния комплект съоръжения, които са технически необходими за тяхната работа, включително инвертори и BMS. Без такава яснота съществува риск различни типове батерийни системи (особено интегрираните и хибридните) да се третират нееднакво по допустимост. Прецизирането ще гарантира техническа яснота, равнопоставеност на кандидатите и съответствие между инвестиционните	
--	--	---	--

		изисквания и реално предлаганите решения на пазара. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 29 Текст от Условието за кандидатстване: „15. Финансова помощ се предоставя за инвестиции за напоителни системи, ако: 15.1. са в съответствие с Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) за съответния район, в чийто териториален обхват ще се извършват инвестициите; 15.2. кандидатът има осигурен достъп до услуги за напояване и/или е титуляр на действащо разрешително за водовземане по ЗВ и се изпълняват параметрите и условията в разрешителното; 15.3. са налични или са предвидени за закупуване и монтиране уреди за измерване на потреблението на вода в рамките на планираните инвестиции в рамките на заявлението за подпомагане; 15.4. има влязъл в сила административен акт, издаден по реда на глава шеста от ЗООС и/или ЗБР и/или ЗВ, или писмо, издадено по реда на чл. 2, ал. 2 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проект и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (ДВ, бр. 73 от 2007 г.), с който/което се одобрява осъществяването на инвестиционното предложение.“ Управляващият орган да прецизира текста, като:	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 29 - Не се приема. Видно от описанието на условията в т. 15, те се прилагат за всички инвестиции в напояване и не е предвидено алтернативното им прилагане, т.е. всички изисквания са задължителни условия и се прилагат кумулативно. Разрешителното за водовземане при нови сондажи се издава, съгласно чл. 50, ал. 7 и ал. 8 от Закона за водите, а съгласно чл. 46а от същия закон <i>„Представянето на разрешително по чл. 44 и 46 е необходимо условие за одобряване на проекта и за издаване на разрешение за строеж по реда на Закона за устройство на територията“.</i>
--	--	---	--

		– изясни кои от подточките 15.1–15.4 представляват задължителни условия за допустимост на инвестицията и кои имат характер на допълнителни или алтернативни изисквания (т.е. кои условия трябва да са изпълнени кумулативно и кои – самостоятелно или в комбинация); – конкретизира как се прилага т. 15.2 в случаите, когато инвестицията е за ново водовземане (нов кладенец), при което разрешително по Закона за водите може да бъде издадено след одобрението на проекта, а не на етап кандидатстване, за да се избегне противоречие между условията за допустимост и нормативната процедура за издаване на разрешително; – уточни дали е допустимо кандидатстване само въз основа на наличие на документ по т. 15.4 (напр. положително становище по реда на чл. 2, ал. 2 от Наредбата за оценка на съвместимостта), когато разрешителното за водовземане все още не е издадено, но проектът подлежи на последващо съгласуване след одобрение отДФЗ; – определи дали изискванията по т. 15.1 и 15.3 са универсално приложими за всички проекти за напояване или само за тези, включващи реално водовземане и изграждане на нови съоръжения. Мотиви: Текстът не дава яснота кои от условията по подточки 15.1–15.4 са задължителни и в каква комбинация следва да се прилагат. Това създава несигурност за кандидатите при инвестиции, включващи нови	
--	--	---	--

		кладенци или системи, за които разрешителните се издават на по-късен етап. Неясно е и дали наличието само на положително становище от компетентен орган (РИОСВ или Басейнова дирекция) е достатъчно за допустимост. Прецизирането ще осигури последователност между условията за кандидатстване и процедурите по екологичното и водното законодателство, като предотврати противоречие между изискванията на ДФЗ и разпоредбите на ЗВ, ЗООС и ЗБР. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 30 Текст от Условията за кандидатстване: „1.1.1. строителство или обновяване на сгради и на друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство, включително такава, използвана за опазване компонентите на околната среда, както и изграждане/инсталиране на инсталации за производство и/или съхранение на енергия от ВЕИ за собствено потребление.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – изясни дали за целите на интервенцията изграждането или инсталирането на инсталации за производство и/или съхранение на енергия от ВЕИ за собствено потребление се счита за строително-монтажни работи (СМР) по смисъла на Закона за устройство на територията (ЗУТ), или се третира като доставка и монтаж на машини, съоръжения и оборудване; – провери за съответствие между това тълкуване и съдържанието на приложенията, които кандидатите	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 30 - Не се приема. Компетентният орган по ЗУТ може да тълкува текстовете и обхваща му и да дава становища по него. В допълнение, съгласно чл. 137 от ЗУТ, в който са посочени категориите строежи, в шеста категория попадат строежите по чл. 54, ал. 1 и 4 и чл. 147, а чл. 147, т. 14 и т. 14а касаят съответно „монтаж на инсталации за производство на електрическа енергия, включително съоръженията за присъединяването им към електроразпределителната мрежа, топлинна енергия и/или енергия за охлаждане от възобновяеми източници с обща инсталирана мощност до 1 MW“ и „изграждане на енергиен обект по чл. 25а, ал. 1 от Закона за енергията от възобновяеми източници с обща инсталирана мощност до 5 MW“. В тази връзка, към заявлението за подпомагане кандидатите представят един от документите по т. 14 от раздел 12.1 на Условията за кандидатстване.
--	--	--	--

		попълват (в частност Приложение № 3 „Бизнес план“ и таблиците за допустими разходи), за да се избегне противоречие относно мястото, където се отразява инвестицията — като СМР или като оборудване; – уточни защо в текста е включено „и/или съхранение на енергия от ВЕИ за собствено потребление“ под общата формулировка за СМР, при положение че системите за съхранение (батерии, BMS, инвертори и др.) по своята същност представляват машини и съоръжения, а не елементи от строителството. Мотиви: Формулировката смесва инвестиции със съвсем различен правен и технически характер – СМР по ЗУТ и доставка на оборудване. Не е ясно дали фотоволтаичните системи и батерийните съоръжения за съхранение на енергия се третираат като строеж, което би наложило съответствие с изискванията за строителни дейности, или като монтаж на машини и съоръжения, за които не се прилагат тези режими. Това неясно разграничение може да доведе до противоречие между Условието за кандидатстване и приложенията, в които се въвеждат данните за инвестициите, както и до риск от неправилна оценка на допустимостта. Прецизирането ще осигури ясно разграничаване на видовете инвестиции, тяхното третиране по ЗУТ и правилното им класифициране в документите на кандидата.	
--	--	--	--

			ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 31 Текст от Условието за кандидатстване: „8.1. Допустимите разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и управлението на заявлението за подпомагане и разходите за правни услуги, като част от разходите по т. 2 от Раздел 10 „Допустими разходи“ не могат да превишават: а) едно на сто от допустимите инвестиционни разходи – за заявления за подпомагане с инвестиционни разходи само за земеделска техника и прикачен инвентар, софтуер, специализирани земеделски транспортни средства и/или разходи за нематериални инвестиции; б) пет на сто от допустимите инвестиционни разходи по т. 1 от Раздел 10 „Допустими разходи“ – за заявления за подпомагане с включени инвестиции за СМР, създаване на трайни насаждения и/или закупуване и/или монтаж на оборудване и/или машини, но не повече от 68 454,05 лева (35 000 евро); 8.2. Допустимите разходи за изготвяне на технически и/или работен проект, като част от разходите по т. 2 от Раздел 10 „Допустими разходи“, не могат да превишават 2,25 на сто от допустимите разходи за проектирания обект; 8.3. Допустимите разходи за строителен надзор, свързан с допустимите инвестиционни разходи по проекта, като част от разходите по т. 2 от Раздел 10 „Допустими разходи“, не могат да превишават 1 на сто от допустимите разходи за проектирания обект;	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 31 - Не се приема. Следва да се има предвид, че на кандидатите не е забранено да сключат договор за консултантски, правни, проектантски и други услуги на стойност, която договорят двете страни и <i>„която да отчита продължителността на проекта и административната му тежест“</i>. В условията на т. 8 от Раздел 10.1 от Условието за кандидатстване са посочени тавани на допустимите за подпомагане разходи. Методиката е разработена от външен изпълнител и може да бъде предоставяна при необходимост на одитиращи и други компетентни институции.
--	--	--	---	---

		8.4. Допустимите разходи, свързани с допустимите инвестиционни разходи по проекта, за оценка на въздействието върху околната среда, хонорари за архитекти и инженери, извън тези по т. 8.1, т. 8.2 и т. 8.3, като част от общите разходи по т. 2 от Раздел 10 „Допустими разходи“, не могат да превишават 1,5 на сто от допустимите разходи по т. 1 от Раздел 10 „Допустими разходи“. Управляващият орган да прецизира текста, като: – представи мотивите и методиката, въз основа на които са определени различни горни граници за отделните категории допустими разходи, включително защо само разходите за консултантски и правни услуги имат ограничение както процентно, така и в абсолютна стойност, докато останалите професионални услуги (архитект, проектант, строителен надзор и др.) са ограничени единствено процентно; – обоснове прилаганата икономическа логика и съразмерност между категориите услуги, като посочи дали е извършван анализ на пазарните стойности на тези услуги и на реалните административни изисквания към кандидатите, при които участието на консултант е фактически необходимо, както и дали този анализ е базиран не само на вътрешни данни наДФЗ, а и на реални пазарни оферти, данни от професионални организации и независими пазарни проучвания; – прецени възможността да отпаднат фиксираните тавани в лева/евро, като се запазят само процентните	
--	--	---	--

		ограничения за всички категории услуги, за да се осигури равнопоставеност и реална съпоставимост между различните видове разходи, както и гъвкавост за кандидатите според мащаба и сложността на проектите; – обмисли въвеждане на единна формула за допустимост на разходите за услуги, която да отчита продължителността на проекта и административната му тежест, тъй като консултантските дейности обхващат целия жизнен цикъл на проекта (подготовка, кандидатстване, изпълнение и отчитане), докато проектантските и надзорните услуги приключват на много по-ранен етап. Мотиви: Настоящият текст поставя неравнопоставеност между различните категории услуги, като ограничава консултантските разходи с фиксиран паричен таван, без аналогичен подход за архитектурни, инженерни и надзорни дейности. Това не отразява реалните особености на проектния процес, при който консултантът осъществява дългосрочна координация, управление и административно обслужване, често през целия тригодишен период на изпълнение. В същото време проектантските и надзорните услуги имат ограничен времеви обхват и приключват до получаване на разрешение за строеж или въвеждане в експлоатация. Липсва прозрачен анализ на реалните пазарни стойности на услугите, извършен въз основа на	
--	--	---	--

		независими пазарни данни и реални оферти. Видно е, че ограниченията са определени по административен ред, без да отразяват реалната цена на експертния труд, пазарните колебания и административната сложност на процедурите. Това създава риск от изкуствено подценяване на разходите и ограничава достъпа до качествена консултантска и правна помощ, особено за по-малки земеделски производители. Прецизирането чрез отпадане на фиксираните горни граници и прилагане на процентно съотношение, основано на реални пазарни данни, ще осигури равнопоставеност между видовете услуги, съответствие с пазарните реалности и предвидимост при планиране на бюджета на проектите. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 32 Текст от Условиата за кандидатстване: „11. Списък с наименованията на активите, дейностите и услугите, за които са определени референтни разходи, е приложен към настоящите условия за кандидатстване – Приложение № 9.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – изясни съдържанието и обхвата на понятието „референтни разходи“, като посочи дали се касае за референтни цени, пределни стойности или единични разходи по конкретни активи, дейности и услуги, използвани при оценката на подадените инвестиции; – уточни защо Приложение № 9 е обозначено като „списък с активи“, при положение че съдържа и услуги и строително-монтажни дейности (СМР),	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 32 - Приема се частично В раздел 2 в Условиата за кандидатстване е посочено определение за референтни разходи. В Приложение № 9 към Условиата за кандидатстване в т. IVa. „Закупуване на земеделска техника – списък с активи, за които са определени референтни разходи (в excel)“ е направена препратка към наличния в проекта на Насоки за кандидатстване допълнителен файл Приложение № 9а, в който се съдържа списък със земеделската техника.
--	--	---	--

		което противоречи на самото му наименование и може да създаде объркване относно приложимостта му при различните видове инвестиции; – посочи защо в края на Приложение № 9 е цитиран текстът „IVa. Закупуване на земеделска техника – списък с активи, за които са определени референтни разходи (в excel)“, при положение че такъв списък не е наличен в самото приложение, нито като отделен файл в комплекта документи; – допълни текста на точката, като включи изрично и споменатия раздел „IVa. Закупуване на земеделска техника – списък с активи, за които са определени референтни разходи (в excel)“, ако той е неразделна част от Приложение № 9 и се прилага при оценка на допустимите разходи за техника. Мотиви: Настоящата редакция на текста и структурата на Приложение № 9 не съответстват напълно. Документът е озаглавен като списък на „активи“, но реално съдържа и услуги и СМР, което създава терминологично и съдържателно противоречие. Освен това цитираният в края на приложението раздел „IVa“ е посочен като допълнителен excel файл със списък на техника, който не е приложен нито като отделен документ, нито като част от пакета с Условието за кандидатстване. Липсата му води до невъзможност за пълно разбиране на приложимите референтни стойности и за равнопоставеност между кандидатите.	
--	--	---	--

		Прецизирането ще осигури пълнота на документите, последователност между съдържанието и препратките, както и яснота относно това кои именно категории активи, услуги и дейности са включени в Приложение № 9. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 33 Текст от Условиата за кандидатстване: „13. За всеки заявен за финансиране разход от Раздел 10 „Допустими разходи“, който към датата на подаване на заявлението за подпомагане не е включен в списъка по т. 11, кандидатът представя най-малко три съпоставими независими оферти, които съдържат наименованието на оферента, срока на валидност на офертата, датата на издаване на офертата, подпис на оферента, марка и модел (когато е приложимо), подробна техническа спецификация/количествено-стойностна сметка на активите/услугите, цена в левове и евро с посочен данък върху добавената стойност (ДДС). В тези случаи ДФЗ извършва съпоставка между размера на разхода, посочен във всяка от представените оферти, проверява за наличие на референтен разход за активите от избраните и неизбраните оферти, като одобрява за финансиране разхода до най-ниския размер.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – изясни защо е използван терминът „заявен за финансиране разход“, при положение че кандидатът заявява инвестиция в активи и услуги, а не реално извършен разход. Терминът следва да бъде	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 33 - Приема се частично. В заявлението за подпомагане кандидатите заявяват стойността на допустимите разходи от Раздел 10 от Условиата за кандидатстване. Както е посочено в отговора на предходното Ваше предложение, Списък с активи - земеделска техника е Приложение № 9а към Условиата за кандидатстване. По отношение на идентифициране на оферентите е допълнен текста относно наименование на оферента, правната му форма и ЕИК/БУЛСТАТ. Офертите следва да съдържат „марка и модел (когато е приложимо)“ за активи, за които е приложимо, като машини, земеделска техника и др. Посочват се цени в лева и евро за всеки актив, включен в заявлението за подпомагане, както и обща цена в лева и евро. За оференти регистрирани по ДДС, офертата включва и ДДС, като няма специфично изискване дали да се посочва да всеки разход по отделно или за цялата сума на офертата.
--	--	---	--

		прецизиран, така че да отразява коректно фактическото съдържание – например „заявена инвестиция“ или „планиран разход за инвестиция“; – поясни как кандидатът може да определи дали е необходимо да представи една или три оферти, при положение че в комплекта документи липсва посоченото в края на Приложение № 9 допълнение „IVa. Закупуване на земеделска техника – списък с активи, за които са определени референтни разходи (в excel)“. Липсата на този документ прави невъзможно преценяването дали конкретен актив има определен референтен разход и съответно дали се изискват три оферти; – уточни какво се разбира под „наименование на оферента“ и какво минимално съдържание трябва да присъства, за да може той да бъде индивидуализиран (например пълно наименование, правна форма, ЕИК/ДДС номер, адрес, лице за контакт). Това е необходимо, тъй като има случаи на повторяеми търговски имена с различни правни форми, което затруднява доказването на независимост между оферентите; – разясни как следва да се прилага изискването за „марка и модел (когато е приложимо)“ – дали приложимостта се отнася само за модела, или и за марката, както и как ще се третира случаят, когато оферентът посочи производител, но не и конкретна марка. Следва да се определи дали това ще се приема за достатъчно доказателство при оценката;	
--	--	--	--

		– изясни изискването за „цена в левове и евро с посочен ДДС“, като се определи дали това се отнася до: • отделна цена за всяка позиция по офертата, или • обща стойност на офертата. Следва да се посочи дали УО ще изисква представяне на цени и ДДС едновременно в левове и евро за всяка позиция, както и дали ДДС се посочва като обща стойност за офертата или за всеки ред поотделно. Мотиви: Текстът е формулиран неясно и допуска различно тълкуване на ключови изисквания, свързани с начина на доказване на пазарните цени. Понятието „заявен за финансиране разход“ не съответства на етапа на кандидатстване, тъй като кандидатът подава проектно предложение с планирани инвестиции, а не извършени разходи. Липсата на посочения excel списък („IVa. Закупуване на земеделска техника“) прави невъзможна самостоятелната проверка от кандидатите дали конкретен актив има определен референтен разход, което може да доведе до грешки при броя на изискуемите оферти. Освен това липсата на яснота относно идентифицирането на оферентите, както и двусмисленото изискване за валутно изражение на цените и ДДС, създава риск от противоречива оценка и технически несъответствия при проверките. Прецизирането ще осигури еднакво	
--	--	---	--

		прилагане на изискванията, яснота за кандидатите и пълна проследимост на процеса по доказване на пазарните стойности. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 34 Текст от Условието за кандидатстване: „14.2. Оферентите на СМР, местни и чуждестранни лица, трябва да бъдат вписани в Централен професионален регистър на строителя съгласно Закона за Камарата на строителите и да могат да извършват строежи и/или отделни видове строителни и монтажни работи от съответната категория съгласно изискванията на чл. 3, ал. 2 от Закона за Камарата на строителите.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – изясни дали за целите на интервенцията при оференти/изпълнители на фотоволтаични системи (ФЕЦ) и батерийни съоръжения за съхранение на енергия, които по т. 1.1.1. от Условието за кандидатстване са определени като СМР, ще се изисква задължителна регистрация в Централния професионален регистър на строителя (ЦПРС); – уточни дали към оферентите и изпълнителите на такива системи ще се поставят допълнителни технически или квалификационни изисквания, различни от вписването в ЦПРС – например наличие на лиценз за електромонтажни дейности, сертификат за работа с високоволтово оборудване, производствен или дистрибуторски сертификат от производителя на оборудването и др.;	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 34 - Не се приема. Изискванията към оферентите за заявените за подпомагане по процедурата разходи са посочени в т. 14.1-14.5 от раздел 10.1 на Условието за кандидатстване. От друга страна, ЗУТ и Закона за камарата на строителите предвиждат специфични изисквания към изпълнителите на строителни и монтажни работи и органи, които да съблюдават спазването им. В тази връзка, към заявлението за подпомагане кандидатите следва да представят един от документите по т. 14 от раздел 12.1 на Условието за кандидатстване
--	--	---	--

		– посочи ясно дали изискването за вписване в ЦПРС се прилага еднакво към всички видове СМР, включително при монтаж на ФЕЦ и батерийни системи, или ще се разграничават отделни категории дейности в зависимост от тяхната същност и технически характеристики; – при необходимост да въведе разграничение между СМР по смисъла на ЗУТ и монтаж на инсталации и оборудване, за да се избегне неправилно прилагане на изискването за регистрация в Камарата на строителите към изпълнители, които не извършват строителство. Мотиви: Формулировката приравнява всички дейности, включително монтаж на фотоволтаични системи и батерии, към строително-монтажни работи по смисъла на Закона за Камарата на строителите, без да е ясно дали това тълкуване е правилно и съответства на спецификата на тези инвестиции. Липсата на яснота създава риск от ограничаване на конкуренцията между доставчиците и от отстраняване на оференти, които притежават необходимата техническа компетентност, но не подлежат на регистрация като строители. Прецизирането ще осигури правна сигурност, равнопоставеност на участниците и съответствие между техническите изисквания по ЗУТ и особеностите на инвестициите във възобновяема енергия. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 35	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 35 - Не се приема.
--	--	---	---

		Текст от Условието за кандидатстване: „14.3. Дейностите по монтиране на съоръжения за биомаса, слънчеви фотоволтаични преобразуватели, слънчеви топлинни инсталации, геотермални системи се извършват единствено от юридически лица, ангажирани в екипа си лица, притежаващи необходимата професионална квалификация, включени в списъка по чл. 21 на ЗЕВИ, поддържан на интернет страницата на АУЕР: https://www.seea.government.bg/bg/?option=com_grid&gid=14_mg_0&p=34.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – изясни защо в точката се използва терминът „слънчеви фотоволтаични преобразуватели“, който не се среща в останалите части на Условието за кандидатстване, където последователно се използва терминът „фотоволтаични системи (ФЕЦ)“; – уточни дали терминът „фотоволтаични преобразуватели“ се отнася само до техническия елемент (панелите), който преобразува слънчевата енергия в електрическа, или обхваща и цялостната инсталация – включително инвертори, кабелна инфраструктура, контролери и системи за съхранение на енергия; – при наличие на съществено различие между двата термина да бъде ясно определено дали изискването за квалифицирани лица по чл. 21 от ЗЕВИ се отнася до всички видове фотоволтаични системи (ФЕЦ), включително автономни, мрежови и хибридни, или само до част от тях;	Изискването е съгласно с чл. 21, ал. 1 от ЗЕВИ.
--	--	--	--

		– при необходимост да се замени терминът „фотоволтаични преобразуватели“ с „фотоволтаични системи (ФЕЦ)“, за да се осигури терминологична последователност в целия документ и да се избегне погрешно тълкуване относно обхвата на квалификационното изискване. Мотиви: Терминът „фотоволтаични преобразуватели“ е неточен и не съответства на използваната в останалата част от Условието за кандидатстване, както и в техническата и нормативната практика терминология. По смисъла на Закона за енергията от възобновяеми източници и Наредбата за условията и реда за издаване на удостоверения за квалификация на лицата, извършващи монтаж на системи, фотоволтаичната система (ФЕЦ) включва както преобразувателите на енергия (панели), така и съпътстващите компоненти – инвертори, електрически съоръжения и системи за контрол. Неясното разграничение създава риск част от инвестициите да останат извън обхвата на изискването за квалифициран монтажен персонал, както и да се допусне неправилна интерпретация при оценката на оферентите. Прецизирането чрез унифициране на терминологията с използвания в останалата документация термин „фотоволтаични системи (ФЕЦ)“ ще осигури яснота, последователност и съответствие с правната и техническата рамка. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 36	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 36 - Не се приема.
--	--	---	--

		Текст от Условието за кандидатстване: „19. Разходите по т. 14.4. от Раздел 9.1 „Условия за допустимост на дейностите/инвестициите, в т.ч. срок за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане“ са допустими в случай, че кандидатът има валидна гаранция за произход на енергията, налична в „Регистър издадени гаранции“ на електронната страница на Агенция за устойчиво енергийно развитие или са представени документите по т. 6 и т. 28 от раздел 12.1 „Общи документи“, доказващи наличието в стопанството на фотоволтаична инсталация.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – посочи пряка електронна връзка (URL) към „Регистър издадени гаранции за произход на енергията“ на уебстраницата на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР), чрез която всеки кандидат да може самостоятелно да извърши проверка за издадени гаранции, валидност и коректност на данните; – уточни каква конкретна информация от този регистър ще се счита за доказателство при проверка на допустимостта по точката, като например: • наименование на титуляра на гаранцията; • местоположение и мощност на инсталацията; • дата на издаване и срок на валидност на гаранцията; • източник на енергия (фотоволтаична, биомаса и др.);	Електронната страница на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) е публично достъпна. От регистъра ще се вземат данни, доказващи наличието на инсталация за производство на енергия от ВЕИ, в случаите на заявени разходи за съоръжения за локално съхранение на произведената енергия (батерии) или машини и съоръжения за производство на твърди, течни и газообразни горива от биомаса. Предвидено е извършването на служебна справка. Следва да се има предвид, че съгласно наредбата по чл. 35, ал. 4 от ЗЕВИ, производител на енергия от възобновяеми източници, който произвежда енергия за собствено потребление, може да подаде заявление за издаване на гаранция за произход за произведената енергия за собствено потребление, но изискването не е задължително.
--	--	---	--

		• уникален регистрационен номер на гаранцията за произход; – разясни дали наличието на вписване в регистъра ще се проверява служебно от ДФЗ или кандидатът трябва сам да приложи извлечение/екранна справка от системата на АУЕР, както и дали ще се приема електронен подпис или QR-код като доказателство за автентичност; – при необходимост да се допълни разяснение в приложение или в УК, в което да се посочи стъпка по стъпка процедура за проверка на вписването и потвърждаване на валидността на гаранцията за произход. Мотиви: Текстът се позовава на публичен регистър, без да се посочва електронен адрес или начин за достъп, което прави невъзможна самостоятелната проверка от страна на кандидатите. Не е ясно и какви конкретни данни от регистъра ще се приемат като доказателство за допустимост на инвестицията – дали наличието на гаранция за произход, съвпадението на данните с тези от заявлението, или друга информация. Липсата на яснота може да доведе до неравнопоставеност при проверките и до технически затруднения при доказване на съществуваща фотоволтаична инсталация. Прецизирането чрез въвеждане на конкретна връзка, ясно изброени данни и процедура за проверка ще осигури прозрачност, достъпност на информацията	
--	--	--	--

		и еднакво прилагане на изискването за всички кандидати. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 37 Текст от Условието за кандидатстване: „10.2. Недопустими разходи“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – допълни раздела с изчерпателен списък на програмите и интервенциите, по които финансиране за същите или сходни дейности води до недопустимост на разходите, включително: • Националната програма за подпомагане на лозаро-винарския сектор; • Националната програма по пчеларство; • Други интервенции от Стратегическия план, като П.Б.1, П.Б.2, П.Г.2, П.Г.3; • Програми по НПВУ и други източници на публично финансиране със сходен обхват; – въведе пояснение, че при наличие на сходство в обхвата на дейностите между проект по интервенция П.Г.1 и друга национална или европейска програма, кандидатът следва да декларира това обстоятелство в заявлението, а ДФЗ да извършва служебна проверка за двойно финансиране; – осигури последователност между този раздел и съдържанието на Приложение № 4 „Декларация при кандидатстване“, така че в декларативната част кандидатът ясно да потвърждава липсата на финансиране по изброените програми. Мотиви:	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 37 - Приема се.
--	--	---	---

		В раздел „10.2. Недопустими разходи“ липсва конкретизация на програмите и интервенциите, които пораждаят недопустимост, което създава несигурност при подготовката на проектите и възможност за различно тълкуване от страна на кандидатите и администрацията. Включването на изчерпателен списък на тези програми ще осигури прозрачност, предвидимост и спазване на принципа за недопускане на двойно финансиране, както и ще улесни проверките наДФЗ при оценката на проектите. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 38 Раздел 12.1. „Общи документи“, Управляващият орган да прецизира текста, като: – въведе изрични изисквания за файловите формати и начина на подписване с КЕП на документите, които се генерират от счетоводен или инвентарен софтуер (като „инвентарна книга“, „справка от аналитична ведомост“, „оборотна ведомост“ и др.), тъй като в Условието липсват указания дали тези документи трябва да бъдат във формат .pdf, .xls/xlsx или друг формат и дали се подписват с КЕП на управителя или на счетоводителя. Неопределеността по този въпрос може да доведе до различна практика на териториалните структури наДФЗ и до формални откази при липса на подпис, който не е изискан изрично в документацията. – преразгледа формулировката „към датата на подаване на заявлението за подпомагане“, като я	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 38 - Не се приема. Изискването за формата на документите е посочен в т. 5 от раздел 13 на Условието за кандидатстване. Изискване има само за формата на КСС, в случаите на СМР. Изискване за начина на подписване на някои от документите има само при подаване на заявлението за подпомагане от упълномощено лице и това обстоятелство е отбелязано срещу съответния документ. Текстът след съответният документ <i>„Когато този документ не е представен към датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатът трябва да го представи най-късно в срока, указан в писмото за отстраняване на несъответствия и нередовности“</i>, не е свързан със срока за изготвяне на документа, а предоставя възможност този документ да бъде предоставен на по-късен етап, а не при подаване на заявлението за подпомагане.
--	--	---	--

		замени с обективно изпълнимо изискване – например: „към последната дата на предходния календарен месец спрямо датата на подаване на заявлението“ или „към най-близката предходна счетоводна дата, за която са отчетени всички стопански операции“. Това уточнение е необходимо, защото в реалната практика подготовката на счетоводните отчети и инвентарни справки не може да се извършва в рамките на същия ден, в който се подава проектното заявление. На тази дата документите от доставчици и счетоводни операции все още не са приключени и информацията няма как да бъде пълна и вярна. – въведе правило, че справките по счетоводни данни трябва да се основават на приключени операции и отчетени активи, а не на текущо незавършени счетоводни събития, за да се гарантира тяхната достоверност и проследимост при проверка. – посочи кои други документи в раздел 12.1. трябва да бъдат представени към определена дата (например удостоверения от НАП, НОИ, декларации за приходи, оборотни ведомости) и дали всички следва да бъдат съгласувани към една и съща референтна дата, за да се избегнат разнопосочни тълкувания и противоречия в оценката. Мотиви: Настоящата формулировка създава две групи проблеми – технически и практически.	
--	--	---	--

		Първо, липсата на изисквания за формат и подпис с КЕП води до несигурност при подаване на електронни документи, генерирани от счетоводен софтуер. Това може да доведе до неодобрение на иначе валидни документи, само защото не са подписани в изрично неизискана форма. Второ, изискването документът да е „към датата на подаване на заявлението“ е обективно неизпълнимо в реални условия. На тази дата фирмата все още отчита текущите операции, а счетоводителите не могат да изготвят вярна справка към момент, който не е приключил счетоводно. Изпълнението на това изискване би било формално, без реална стойност, и поставя кандидатите в риск от нередовност поради технически невъзможност, а не поради тяхна вина. Прецизирането на изискването чрез въвеждане на реалистична референтна дата (напр. последен ден на предходния месец) и уточняване на формата и начина на подписване ще осигури правна сигурност, практическа изпълнимост и еднакво прилагане на правилата за всички кандидати. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 39 Текст от Условието за кандидатстване: „7. Декларация за наличната самоходна земеделска техника в стопанството (Приложение № 8), придружена от копия на свидетелство за регистрация на земеделска и горска техника в стопанството на възраст до 7 години във формат „doc“ или „docx“ или „pdf“ или „jpg“, а когато проектното предложение се подава от	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 39 - Не се приема. Уточнението относно спрямо коя дата се отчита „възраст до 7 години“ е налично в самата декларация. Изискването за формата на документите е посочен в т. 5 от раздел 13 на Условието за кандидатстване. Специфични изисквания за начина на подписване на документа има само при подаване на заявлението за подпомагане от упълномощено
--	--	---	---

		упълномощено лице - във формат „pdf” или „jpg”, подписана от кандидата и сканирана. Когато този документ не е представен към датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатът трябва да го представи най-късно в срока, указан в писмото за отстраняване на несъответствия и нередовности.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – уточни спрямо коя дата се определя възрастта „до 7 години“ – дали спрямо датата на регистрация на техниката, датата на издаване на свидетелството за регистрация или спрямо датата на подаване на заявлението за подпомагане. Липсата на яснота по този критерий може да доведе до различна административна практика и неравнопоставеност между кандидатите, особено при техника, регистрирана в края на календарната година. – прецизира допустимите файлови формати, тъй като посоченото изискване за формат „doc“ или „docx“ е несъвместимо с естеството на документа. Декларацията може да бъде във формат .docx като текстов файл, но приложените копия на свидетелствата за регистрация са сканирани изображения, които не могат да бъдат включени в този формат без нарушаване на техническите указания. Следователно, форматите .pdf или .jpg са приложими за копията, докато самата декларация може да бъде представена в .docx или .pdf с подпис и сканиран вид.	лице и това обстоятелство е отбелязано срещу документа.
--	--	--	--

		– въведе възможност за представяне на документа в архивен формат, като .zip или .rar, когато към декларацията се прилагат множество сканирани копия на свидетелства за регистрация на техника. СЕУ позволява прикачване само на един файл на поле, което прави невъзможно подаването на повече от едно свидетелство в отделни файлове. Изискването за архивен формат ще осигури техническа съвместимост и ще улесни подаването на пълния комплект документи в един файл, без да се нарушават правилата на системата. – уточни начина на подписване с КЕП – дали декларацията трябва да бъде подписана с КЕП от кандидата, когато се подава във формат .docx или .pdf, или се приема сканиран собственоръчен подпис, както е указано за други приложения. Мотиви: Настоящата формулировка съдържа няколко технически и процедурни неясноти. Първо, не е определено спрямо коя дата се изчислява възрастта на техниката – което може да доведе до различни тълкувания и неравно третиране. Второ, едновременното изискване за файлови формати .docx и .jpg е технически противоречиво, тъй като декларацията и сканираните документи не могат да се съдържат в един и същи файл. Трето, липсата на възможност за използване на архивен формат прави невъзможно подаването на пълен комплект документи в рамките на един файл, което може да се отчете като нередовност без вина на кандидата.	
--	--	---	--

		Прецизирането чрез ясно определяне на референтната дата, допустимите файлови формати, начина на подписване и възможността за архивен формат ще осигури техническа съвместимост със СЕУ и еднакво прилагане на изискванията за всички кандидати. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 40 Текст от Условиата за кандидатстване: „8. Влязъл в сила административен акт от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ/БД), издаден по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ, с който е оценено, че осъществяването на инвестиционното предложение не води до значително отрицателно въздействие върху околната среда, както и документ за спазване на поставените условия и мерки по т. 21 от Раздел 9.1. „Условия за допустимост на дейностите/инвестициите, в т.ч. срок за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане“, издаден от този орган. Представя се в случаите, когато издаването на документа се изисква по ЗООС и/или по ЗВ. Когато този документ не е представен към датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатът трябва да го представи най-късно в срока, указан в писмото за отстраняване на несъответствия и нередовности.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – уточни правното основание и административната процедура за издаване на „документ за спазване на поставените условия и мерки по т. 21 от Раздел 9.1.“, тъй като в действащото законодателство (ЗООС,	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 40 – Приема се по принцип.
--	--	--	--

		ЗБР, ЗВ и подзаконовите актове към тях) не съществува утвърден образец или наименование на такъв документ, нито ясно определен ред за неговото издаване; – посочи дали Министерството на околната среда и водите и регионалните инспекции (РИОСВ) са предварително уведомени и дали е проведена координация за издаването на този документ, за да се избегне ситуация, при която кандидатите ще бъдат изисквани да представят документ, който органите по околна среда не издават в описаната форма; – определи компетентния орган, сроковете и съдържанието на този документ – дали представлява становище, удостоверение, констативен протокол или писмо, с което се потвърждава, че условията и мерките, наложени с решението по ЗООС или ЗБР, са изпълнени; – разграничи ясно двата етапа на документацията по околна среда – • първият етап: наличие на влязъл в сила административен акт по оценка на въздействието; • вторият етап: контролен документ, удостоверяващ изпълнение на условията и мерките – като се уточни кога и при какви случаи вторият документ се изисква (при кандидатстване или преди плащане); – въведе правило за служебна проверка, ако документът се съхранява в публичен регистър (РИОСВ, МОСВ, Басейнова дирекция), вместо да се	
--	--	--	--

		изисква повторно от кандидата, за да се избегне дублиране и административна тежест. Мотиви: Формулировката въвежда нов, неясен по своя характер документ – „документ за спазване на поставените условия и мерки“, който не е нормативно уреден в законите по околна среда (ЗООС, ЗБР, ЗВ) и няма определен административен ред или образец за издаване. Това поражда реален риск кандидатите да се окажат между две институции – УО/ДФЗ, който изисква документа, и МОСВ/РИОСВ, които не са уведомени или не издават такъв документ в посочения вид. Подобна ситуация би довела до блокиране на процедурите и поставяне на кандидата в нередовност без негова вина. Прецизирането чрез предварително съгласуване с МОСВ и РИОСВ, ясно определяне на вида и съдържанието на документа, както и евентуално въвеждане на служебна проверка ще осигури правна яснота, предвидимост и ефективна координация между институциите, без да се създават нови и неизпълними административни изисквания. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 41 Текст от Условието за кандидатстване: „21. Действащо разрешително за водовземане на името на кандидата, издадено от компетентното лице съгласно чл. 52 от ЗВ. Представя се в случаите по 15.2 и/или 16.3.1. от Раздел 9.1, когато в заявлението за подпомагане са включени инвестиции в напояване	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 41 - Не се приема. Разрешителното за водовземане при нови сондажи се издава, съгласно чл. 50, ал. 7 и ал. 8 от Закона за водите, а съгласно чл. 46а от същия закон „Представянето на разрешително по чл. 44 и 46 е необходимо условие за одобряване на проекта и за
--	--	--	--

		и кандидатът е титуляр на разрешително за водовземане. Когато този документ не е представен към датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатът трябва да го представи най-късно в срока, указан в писмото за отстраняване на несъответствия и нередовности.“ Управляващият орган да прецизира текста, като: – уточни реда за представяне на разрешителното за водовземане при инвестиции за изграждане на нов водоизточник (напр. нов кладенец), когато разрешителният режим по чл. 52 от Закона за водите (ЗВ) може да бъде завършен едва след изграждането и въвеждането в експлоатация на съоръжението; – предвиди изключение за кандидатите, които заявяват инвестиции за нови кладенци или нови съоръжения за водовземане, като в тези случаи: • при кандидатстване се представя документ от компетентния орган по околна среда (РИОСВ), удостоверяващ съгласуването на инвестиционното предложение за изграждане на водовземното съоръжение по реда на чл. 2, ал. 2 от Наредбата за оценка на съвместимостта или писмо по реда на чл. 93, ал. 1 от ЗООС; • а действащото разрешително за водовземане по чл. 52 от ЗВ се представя на етап искане за междинно или окончателно плащане, след като съоръжението е изградено и прието от компетентните органи; – добави пояснение, че липсата на разрешително при подаване на заявлението не следва да се третира като нередовност, ако инвестицията включва нов	<i>издаване на разрешение за строеж по реда на Закона за устройство на територията“.</i> <i>След документите по т. 14 и т. 21 от раздел 12.1 е включен текста „Когато този документ не е представен към датата на подаване на заявлението за подпомагане, кандидатът трябва да го представи най-късно в срока, указан в писмото за отстраняване на несъответствия и нередовности“.</i>
--	--	--	--

		водоизточник, за който разрешителният акт може да бъде издаден едва след изграждане на обекта. Мотиви: Текущият текст изисква представяне на действащо разрешително за водовземане още при кандидатстване, което е невъзможно за изпълнение при инвестиции, включващи изграждане на нови кладенци или други водовземни съоръжения. Процедурата по чл. 52 от ЗВ може да приключи едва след завършване на строителството, като разрешителното се издава въз основа на реално изградения обект и представени резултати от хидрогеоложко проучване. Следователно кандидатите в подобни случаи не могат да представят този документ на етап кандидатстване, без това да е по тяхна вина. Предложеното уточнение гарантира правна яснота и съответствие с хронологията на административните процедури по ЗВ, като в същото време осигурява екологична гаранция чрез задължително представяне на документа от РИОСВ при кандидатстване. Така се запазва контролът върху допустимостта на инвестициите, без да се създава невъзможно за изпълнение изискване и без риск кандидатът да бъде поставен в нередност поради нормативна несъвместимост между процедурите на МОСВ и ДФЗ. Предложение № 42	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 42 - Не се приема.
--	--	--	--

		Управляващият орган да прецизира текста на точка 6.3 от Условията за кандидатстване, както следва: – Да се добави изречение към съществуващия текст: „Финансовата помощ не може да надвишава 65 % от допустимите разходи, съгласно чл. 73, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 2021/2115. Кандидатите не провеждат отделни или последващи процедури за избор на изпълнители в периода на изпълнение на проекта, като представянето на една или три оферти при кандидатстване замества режима за избор на изпълнител по смисъла на приложимата нормативна уредба, независимо от размера на безвъзмездната финансова помощ, включително когато тя надвишава 50 % от допустимите разходи.“ Мотиви Текстът на точка 6.3 определя максималния процент на финансовата помощ, но не дава яснота относно приложимия режим за избор на изпълнители при реализация на одобрените инвестиции. Съгласно разпоредбите на Наредба № 4 от 25.10.2024 г. и Условията за кандидатстване, кандидатите не са възложители по Закона за обществените поръчки и извършват подбор на доставчици и изпълнители чрез събиране на оферти при кандидатстване. Включването на нарочен текст ще уеднакви практиката, ще елиминира възможността за тълкувания относно необходимостта от провеждане на нови процедури за избор на изпълнител при изпълнение на проекта и ще потвърди, че изискването за оферти на етап кандидатстване	Предложението и мотивите са неясни. В Закона за подпомагане на земеделските производители, Наредба № 4 от 25.10.2024 г. и Условията за кандидатстване, няма изискване по отношение на процедурата за избор на изпълнители, което да е обвързано с размера на финансовата помощ. В Условията за кандидатстване еднозначно са определени изискуемите документи – оферти и договор с избран изпълнител - без да е определен метод на събиране на офертите и избиране за изпълнител за кандидатите, които не са възложители по ЗОП.
--	--	---	--

		представлява завършен и достатъчен механизъм за осигуряване на пазарен принцип, включително при проекти с интензитет на помощта над 50 %. Предложение № 43 Управляващият орган да прецизира изискването по т. 1.5 от Условията за кандидатстване, а именно: „1.5. да имат разработен бизнес план (Приложение № 3) за дейностите в земеделското стопанство, доказващ подобряване на дейността на земеделското стопанство чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности“, като: – осигури във файла на Приложение № 3 „Бизнес план“ включени формули за автоматично изчисляване на стойностите и взаимовръзките между отделните таблици и показатели; – включи в образца формули за оценка на икономическите показатели и резултатите, заложи в бизнес плана, с цел унифициране на методологията за изчисления и предотвратяване на грешки при попълване от кандидатите. Мотиви Бизнес планът е утвърден образец от Управляващия орган и е задължителен за всички кандидати. Липсата на вградени формули и автоматични зависимости между таблиците и показателите води до нееднакво попълване, до технически грешки и до възможност за различни тълкувания при изчисленията на финансовите и икономическите показатели. Включването на формули ще гарантира еднакво прилагане на методологията за оценка, ще	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 43 - Не се приема. В лист „Резултати“ на Приложение № 3 е посочен показател за оценка ефективността на инвестицията и формула за неговото изчисляване. В допълнение, следва да се има предвид, че по интервенцията са допустими разходи за консултантски услуги, които включват и изготвяне на бизнес плана.
--	--	--	--

		намали административната тежест и ще осигури по-голяма точност и прозрачност при изчисленията за доказване на подобряването на дейността на земеделското стопанство. Предложение № 44 Управляващият орган да прецизира изискванията по т. 10.1 от Раздел 9.1 „Документи, удостоверяващи изпълнение на изискванията за допустимост“ от Условията за кандидатстване, които определят доказването на размера на обработваемата земя, като: – включи изричен текст, че когато площите, заявени в бизнес плана, се стопанисват по споразумения по чл. 37в от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, при последваща промяна на конкретните имоти в новите споразумения, но при запазване на общата площ и структурата на културите, се приема, че кандидатът запазва изискваното правно основание и съответствие на земеделското стопанство с бизнес плана; – уточни, че при тези случаи не се счита за нарушение промяната на кадастралните идентификатори на имотите, ако обработваемата площ е регистрирана в ИСАК и отговаря на заявената структура на стопанството. Мотиви Кандидатите често стопанисват земеделски площи по споразумения по чл. 37в ЗСПЗЗ, които се подновяват ежегодно и могат да обхващат различни имоти, без да се променя общата площ и видът на	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 44 - Не се приема. В Условията за кандидатстване има изисквания за размер на площи, а не за конкретни имоти. Изисквания за документи за конкретни имоти са заложи в т. 11.2 от Раздел 9.1 от Условията за кандидатстване само по отношение на конкретни дейности.
--	--	--	--

		отглежданите култури. В Условието за кандидатстване липсва яснота как се третира промяната на конкретните имоти при тези споразумения, което създава риск от различно тълкуване при отчитане и проверки на място. Прецизирането на текста ще гарантира еднакво прилагане на правилата, ще осигури предвидимост за кандидатите и ще потвърди, че регистрацията в ИСАК е определяща за доказване на правното основание, а не пълното съвпадение на имотите, посочени в бизнес плана. Предложение № 45 Управляващият орган да прецизира изискването по т. 14.5 от Условието за кандидатстване, а именно: „14.5. Към заявлението за подпомагане се прилага анализ, удостоверяващ изпълнението на условията по т. 14.1–14.4, изготвен и заверен от правоспособно лице с компетентност в съответната област, вписан в Камарата на инженерите в инвестиционното проектиране (КИИП)“, като: – определи минимално изискуемо съдържание и обхват на анализа, който се прилага към заявлението, включително задължителни раздели, показатели и методика за доказване на изпълнението на условията по т. 14.1–14.4; – уточни формата на заверката от правоспособното лице (подпис, печат, електронен подпис и/или регистрационен номер в КИИП) и допустимия формат на документа (хартиен или електронен);	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 45 - Не се приема. В Условието за кандидатстване са описани изискванията към съдържанието на анализа, а заверката се удостоверява с подпис и персонален печат в съответствие с чл. 7, ал. 8 от Закона за камарите на архитектите и инженерите в инвестиционното проектиране.
--	--	---	---

		– при необходимост изготви и публикува указание или примерен образец за съдържание на анализа, приложим за всички кандидати. Мотиви Точката поставя изискване за представяне на анализ, но не съдържа никакви указания относно неговото съдържание, обем и структура. Липсата на определени минимални изисквания води до различни тълкувания, нееднакво прилагане от кандидатите и риск от субективна оценка при административната проверка. Прецизирането на текста ще осигури единен подход за всички кандидати, ще улесни проверката на съдържанието на анализа и ще повиши прозрачността и обективността при оценката на техническото съответствие на проектите. Предложение № 46 Управляващият орган да прецизира текста на т. 1.1.3 от Условието за кандидатстване, а именно: „1.1.3. Създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, включително трайни насаждения от десертни лозя, медоносни дървесни видове (за производство на мед) и други бързорастящи храсти и дървесни видове, използвани за производство на биоенергия, с изключение на случаите на възстановяване на земеделския потенциал след природни бедствия, неблагоприятни климатични явления или катастрофални събития, допустими за подпомагане по интервенция II.Г.4. „Възстановяване на земеделския потенциал след природни бедствия	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 46 - Не се приема. По интервенцията са допустими дейностите и разходите свързани със създаване на трайно насаждение (агротехнически мероприятия, посадъчен материал, торове, препарати и други материали, труд), включително и създаване на ново насаждение на мястото на съществуващо (презасаждане). В Условието за кандидатстване са заложили изисквания и условия, които са от значение за прилагането на интервенцията и определянето на допустимостта на кандидатите, дейностите и разходите. Кандидатите следва да спазват нормативните изисквания при изпълняване на
--	--	---	--

		или катастрофични събития и инвестиции в подходящи превантивни действия“, като: – се даде ясно и недвусмислено определение на термина „презасаждане“ и се уточнят условията, при които тази дейност се счита за допустима спрямо съществуващи насаждения; – се разясни дали разходите за изкореняване на съществуващи трайни насаждения се считат за допустими в рамките на дейността „презасаждане“; – се определи дали съществува минимален срок на плододаване или амортизация на насажденията, след изтичането на който презасаждането може да се счита за обосновано; – се уточни дали презасаждането следва да се извършва на същия терен или може да бъде реализирано и на друг имот със сходни агроекологични характеристики; – се посочи дали новите сортове растения следва да бъдат различни от предходните или е допустимо повторно засаждане със същия сорт, когато това е агротехнически оправдано. Мотиви В Условията за кандидатстване липсва дефиниция на термина „презасаждане“ и конкретни указания относно допустимите параметри на тази дейност. Неяснотата относно съдържанието на допустимите разходи, избора на сортове, местоположението на новите насаждения и възможността за включване на дейности по изкореняване създава предпоставки за различно тълкуване при оценка и отчитане на	дейностите по проекта, като за тях има компетентни органи и институции, отговорни за прилагането им.
--	--	---	---

		проектите. Прецизирането на текста ще гарантира еднакво прилагане на правилата, ще осигури предвидимост за кандидатите и ще улесни контрола и оценката на инвестициите, насочени към обновяване на трайните насаждения. Предложение № 47 Управляващият орган да прецизира текста на т. 2, свързана с Критерий 1.2 за присъждане на предимство, а именно: „По Критерий 1.2 за присъждане на предимство се извършва служебна проверка в съответния регистър на производители на продукти със защитени наименования за произход, защитени географски указания, храни с традиционно специфичен характер и незадължителния термин за качество „планински продукт“, вписани по европейските схеми за качество, публикувани на интернет страницата на Министерството на земеделието и храните“, като: – се определи ясно какви ангажименти по време на периода на мониторинг възникват за бенефициентите, които получават предимство по този критерий, включително задължения за производство и/или реализация на продукцията, предназначена за преработвател, вписан в съответните регистри; – се уточнят изискванията към купувачите на земеделска продукция, произвеждана от бенефициентите, когато те са преработватели на регистрирани продукти по схемите за качество, както и начинът на документиране на тези продажби	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 47 - Не се приема. Текстовете на критериите са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. За присъждане на приоритет по критериите е предвидено извършване на служебна проверка и представянето от страна на кандидата на договор за доставки с преработвател, който е вписан в съответния регистър на производители на продукти, вписани по европейските схеми за качество. В допълнение, съгласно т. 14 от Раздел 13.2 „в случай че изпълнението на условията по критериите е станало основание за одобрение на кандидата пред други кандидати по реда на тези условия за кандидатстване, той се задължава да поддържа съответствие с критериите в периода на мониторинг“.
--	--	---	---

		(договори, фактури, приемо-предавателни протоколи и други допустими доказателства); – се опише методът за контрол и проследимост на реализираната продукция в рамките на мониторинговия период, включително чрез задължително подаване на информация в отчетите по договора или при проверки на място; – се уточни какво следва да посочи кандидатът при подаване на заявлението за подпомагане, за да докаже изпълнението на критерия и да получи съответния брой точки – например предварителен договор или намерение за продажба към производител, вписан в регистъра, както и посочване на конкретния продукт, за който ще се доставя суровината. Мотиви В настоящия текст на Критерий 1.2 е посочено единствено, че се извършва служебна проверка в регистъра на производителите по схемите за качество, без да се дефинират изискванията към кандидатите, условията за поддържане на ангажимента в периода на мониторинг и начините за доказване на спазването на критерия. Липсата на яснота затруднява кандидатите, които продават земеделската си продукция на преработватели, вписани в регистрите, и не позволява да се прецени какви документи трябва да представят, за да получат предимство. Прецизирането на текста ще осигури прозрачност и равнопоставеност между кандидатите, ще улесни контрола по изпълнение на	
--	--	--	--

		критерия и ще гарантира съответствие между заявените цели и реалните резултати от подкрепата. Предложение № 48 Управляващият орган да прецизира текста на т. 3, свързана с Критерий 2.1 за присъждане на предимство, а именно: „Предимство по критерий 2.1 получават заявления за подпомагане, в които най-малко 50 % от одобрените за подпомагане разходи включват инвестиции за преход към алтернативни системи за отглеждане на птици, свине и телета от Приложение № 10 към Условиата за кандидатстване“, като: – се уточни върху каква база се изчислява процентът „най-малко 50 % от одобрените за подпомагане разходи“ – дали на база стойностния израз на разходите, на количествените параметри на активите или на броя на инвестициите; – се конкретизира дали процентът следва да бъде изчислен спрямо общата стойност на допустимите разходи, заявени от кандидата, или спрямо одобрените след административна оценка разходи; – се предвиди ясно описание в методиката за оценка на критериите, включително примерен начин на изчисление и допустим толеранс при определяне на съотношението, за да се гарантира еднакво прилагане на критерия при оценката на всички заявления. Мотиви Формулировката на критерия не съдържа ясно определение за начина на изчисляване на	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 48 - Не се приема. Текстовете на критериите са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. В допълнение, под таблицата с критериите за оценка е дадено пояснение по отношение на критериите отбелязани със „*“, че <i>„точки по подкритерия се присъждат на база на заявените разходи при извършване на предварителна оценка и на база одобрени разходи при извършване на административните проверки.</i>
--	--	--	--

		изискването „най-малко 50 % от одобрените за подпомагане разходи“. Не е уточнено дали процентът се изчислява на стойностна, количествена или предметна база, нито дали се прилага спрямо заявените или спрямо окончателно одобрените разходи. Това създава риск от различно тълкуване при оценката на проектите и неравнопоставеност между кандидатите. Прецизирането на текста ще осигури яснота и прозрачност при прилагането на критерия, ще улесни изчисленията при оценка и ще намали риска от субективност при административната проверка. Предложение № 49 Управляващият орган да прецизира текста на т. 6.1 от Условията за кандидатстване, която гласи: „6.1. Данните ще се взимат по служебен път от НСИ, като за годините, за които кандидатът не е подал ГФО, се считат за 0 (нула)“, както и свързаните с нея т. 6 и т. 6.3, като: – се предвиди възможност данните за изчисляване на оперативната печалба да се получават и от Националната агенция за приходите (НАП) за кандидатите, които не съставят годишен финансов отчет (ГФО), включващ отчет за приходите и разходите (ОПР), а подават единствено годишна данъчна декларация (ГДД) по реда на Закона за данъците върху доходите на физическите лица; – се уточнят конкретните полета от годишната данъчна декларация, от които ще се извличат данните, съответстващи на приходите, разходите и	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 49 - Не се приема. Текстовете на критериите са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. За информация, по данни от електронната страница на Националния статистически институт (НСИ), на основание чл. 20, ал. 4 във връзка с ал. 3 от Закона за статистиката всички физически лица, които са осъществили стопанска дейност през отчетната година, имат задължение за подаване на Годишен отчет за дейността (ГОД) в НСИ. Задължение да подават ГОД имат само тези физически лица, които извършват стопанска дейност, т.е. реализират продукти или услуги на пазара, а не тези, които произвеждат продукти за собствено потребление. Отчетът, който се попълва от земеделските стопани,
--	--	---	---

		амортизациите, използвани във формулата за определяне на оперативната печалба; – се разшири приложимостта на това уточнение и към физическите лица, за които по т. 6.3 са признати обстоятелства за история като земеделски стопанин, така че да не се поставят в неравностойно положение спрямо кандидатите, които подават годишен отчет за дейността в НСИ. Мотиви Настоящият текст на т. 6.1 поставя в неравностойно положение физическите лица–земеделски стопани, които не съставят годишен финансов отчет и не подават отчет за приходите и разходите (ОПР), а декларират дейността си единствено чрез годишна данъчна декларация в НАП. За тях данните се приемат за „нула“, което води до дискриминация по данъчен признак и не отразява действителното им икономическо състояние. Разширяването на източниците на данни с включване на информация от НАП ще гарантира равнопоставеност между различните категории кандидати, ще позволи коректно изчисляване на оперативната печалба и ще осигури спазване на принципа за недопускане на дискриминация при оценката на проектите. Предложение № 50 Управляващият орган да прецизира текста на т. 7.2 от Условията за кандидатстване, която гласи: „7.2. За кандидати групи/организации на производители минималното изискване по критерия се счита за изпълнено, когато 50 на сто и над 50 на сто от	е „Годишен отчет за дейността на предприятията, несъставлящи баланс“ (НФ1). На следния електронен адрес - https://www.nsi.bg/news/godishniyat-otchet-za-deinostta-prez-2022-g-vklyuchitelno-i-na-zemedelskite-stopani-se-podava-v-nsi-do-30-yuni-1441 са налични разяснения от НСИ по отношение на това задължение и указания за попълването на ГОД. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 50 - Не се приема. Текстовете на критериите са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г.
--	--	---	---

		членовете на групата/организацията отговарят на посоченото условие“, като: – се изчисти неяснотата относно това кои членове се включват при изчисляване на процента — всички вписани членове или само тези, които реално произвеждат продуктите, за които организацията е призната по Наредба № 11/2019; – се уточни спрямо кой период или дата се извършва проверката за броя и състава на членовете, отговарящи на критерия — дали към датата на подаване на заявлението за подпомагане, към датата на признаване на организацията или към друга определена референтна дата. Мотиви Текстът на т. 7.2 не съдържа достатъчна яснота относно обхвата на членовете, които се вземат предвид при изчисляване на изискването за „50 на сто и над 50 на сто“, както и относно периода, спрямо който се определя броят на членовете. Това създава предпоставки за различно тълкуване и неравнопоставеност между организациите. Прецизирането на текста ще гарантира еднозначно прилагане на критерия и коректна оценка на заявлението съобразно реалния производствен състав на организацията. Предложение № 51 Управляващият орган да прецизира текста на т. 8 от Условието за кандидатстване, свързан с критерия за предимство по т. 5.2, както и текста на т. 8.1, като:	Във връзка с направения коментар следва да се има предвид, че съгласно т. 15 от Раздел 11.2 „съответствието с критериите за подбор на заявленията за подпомагане се преценява към датата на подаване на заявлението за подпомагане съобразно приложените към него документи и декларирани данни.“. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 51 - Не се приема. Текстовете на критериите са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г.
--	--	--	--

		– изясни нормативното съдържание и приложението на понятията „на територията на населено място“ и „землище“, включително чрез позоваване на разпоредбите на Закона за административно-териториалното устройство на Република България и Закона за собствеността и ползването на земеделските земи, които определят границите и съотношението между територията на населеното място и неговото землище; – уточни дали „територията на населено място“ обхваща само урбанизираните територии по кадастралната карта или включва и земеделските земи, разположени в землището на съответното населено място; – конкретизира какво се разбира под израза „населено място, чието землище попада в необлагодетелстван район“ и в каква степен или процент трябва да е налице припокриване между землището и необлагодетелствания район, за да се счита условието за изпълнено; – даде ясна дефиниция и разграничение между термините „земя“ и „площ“ в израза „най-малко 75 на сто от посочената в бизнес плана земя или площ“, като се уточни: • дали под „земя“ се разбират конкретни поземлени имоти (ПИ), описани в кадастралната карта или в правното основание за ползване (нотариален акт, аренда, наем, споразумение по чл. 37в ЗСПЗЗ и др.);	По отношение на понятието „населено място“, не следва да се идентифицира само със строителните му граници, а да се вземат предвид и землищните граници. В допълнение, моля да се запознаете с Наредбата за определяне на критериите за необлагодетелстваните райони и териториалния им обхват, приета с ПМС № 30 от 2008 г. По отношение на термините „земя“ и „площ“ в конкретния случай правим уточнението, че „площ“ се използва за измерване на гъбарници и оранжерии, а „земя“ се отнася за останалото растениевъдно производство.
--	--	---	---

		- дали под „площ“ се има предвид сумарната обработвана площ по регистрацията в ИСАК, независимо от броя на имотите; - в кои случаи се приема, че изискването за 75 на сто е изпълнено, когато има разлика между площта по кадастър и площта по ИСАК или когато част от имотите излизат извън границите на необлагодетелствания район. Мотиви В текста на т. 8 и т. 8.1 липсва яснота относно териториалния обхват и начина на прилагане на критерия за необлагодетелствани райони. Термините „територия на населено място“, „земище“ и „земя“ се използват без нормативна прецизност и без указание за начина на изчисление, което води до нееднакво тълкуване и различен подход при оценката на проектите. Не е уточнено дали „земя“ означава конкретни поземлени имоти с правно основание за ползване или обща площ, определена по ИСАК. Прецизирането на текста ще осигури яснота за начина на определяне на териториалната принадлежност на инвестициите, точен критерий за изчисляване на 75-процентното изискване и еднакво прилагане на правилата спрямо всички кандидати. Предложение № 52 Управляващият орган да прецизира текста на т. 9 от Условието за кандидатстване, свързан с Критерий 5.3 за участие в системата за земеделска счетоводна	ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 52 - Не се приема. Текстовете на критериите са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г.
--	--	--	--

		информация (СЗСИ) или подобна система (СИУЗС), като: – се уточни, че при кандидати, които не попадат по методологията на СЗСИ (например поради икономически размер или друга причина), се предвиди еквивалентен механизъм за участие или ангажимент, който им дава право на предимство по критерия; – се даде яснота кои стопанства попадат извън обхвата на СЗСИ/СИУЗС по методологични или икономически причини, с посочване на минималния икономически размер и други условия, съгласно методологията на СЗСИ, и как това се отразява при оценка на заявлението; – се включи условие, че за всички кандидати, които имат възможност да участват, но не са регистрирани в СЗСИ/СИУЗС по независещи от тях обективни причини, се предвижда документален ангажимент (напр. декларация, намерение, регистрация по процедура) със срок, който позволява равнопоставеност при присъждане на точки. Това предложение има за цел да предотврати неравнопоставено третиране на кандидатите, които поради методологически или икономически критерии не могат да се включат в СЗСИ/СИУЗС, като същевременно запази целта на критерия — насърчаване на участие в счетоводна и информационна система за устойчивост на стопанствата. Предложение № 53	В допълнение, в Раздел 2 от Условието за кандидатстване е посочено определение за „Участие в Системата за земеделска счетоводна информация (СЗСИ)“. ПРЕДЛОЖЕНИЕ № 53 - Не се приема.
--	--	--	---

		Управляващият орган да прецизира текста на т. 13 от Условието за кандидатстване, свързан с реда за класиране на заявленията за подпомагане, като: – допълни текста след т. 13.10 с изречение, че в случаите, когато след извършване на оценката по т. 13.10 заявленията за подпомагане остават с еднакъв общ брой точки, класирането се извършва в низходящ ред според датата и часа на подаване на заявлението в Системата за електронни услуги (СЕУ); – уточни, че под „дата и час на подаване“ се разбира времето, регистрирано автоматично от СЕУ при окончателното потвърждение на заявлението, за да се избегнат спорове относно момента на подаване. Мотиви Настоящият текст на т. 13 определя реда за класиране при равен брой точки до т. 13.10, но не обхваща възможността след прилагането на всички посочени критерии да останат заявления с напълно еднакъв резултат. В тези случаи липсва уреден механизъм за приоритизиране, което може да доведе до субективност или до необходимост от служебно решение без нормативна основа. Включването на критерий, базиран на датата и часа на подаване в СЕУ, осигурява прозрачен, обективен и лесно проверим способ за окончателно подреждане на заявленията при еднакъв брой точки, като гарантира равнопоставеност между кандидатите. „Предложения по Условие за изпълнение – интервенция II.Г.1“.	Текстовете на критериите и допълнителното класиране са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. В допълнение, предложението от Вас допълнителен критерий не е обективен и не спомага за постигане целите на интервенцията.
--	--	---	--

		Предложение № 1 Управляващият орган да прецизира разпоредбите, свързани с позоваването на административен договор в Условието за изпълнение, като: В раздел Г „Приложения към Условието за изпълнение“ се включи и проект на административен договор или се добави изрично препращане към мястото на неговото публикуване. Мотиви: Наредба № 4 предвижда, че сключването на административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ се извършва по утвърден образец, одобрен от управляващия орган, като този образец трябва да бъде публично достъпен. Договорът е неразделна част от нормативно установената процедура и определя правата и задълженията на страните, реда за плащане, изменения, санкции и мониторинг. В Условието за изпълнение се съдържат множество препратки към клаузи от административния договор, но неговият проект не е приложен и не е обозначено къде може да бъде намерен. Това създава непълнота и неяснота относно прилагането на нормите, както и затруднения за кандидатите при планирането на бъдещите им задължения. Публикуването на проекта на административен договор или включването му като приложение към Условието за изпълнение ще осигури прозрачност и равнопоставеност на кандидатите и ще гарантира, че всички заинтересовани лица разполагат с пълната	1. Не се приема. Съгласно чл. 14, ал. 1 и 2 от Наредба № 4/2024 г. „(1) Безвъзмездната финансова помощ се предоставя с административен акт, издаден от ръководителя на Управляващия орган или изпълнителния директор на ДФЗ, за интервенциите, делегирани с договора по чл. 50, ал. 4 от ЗПЗП. (2) В срок до 15 дни след връчването на акта за пълно или частично одобрение кандидатът има право да подпише административен договор. Проектът на договора се предоставя заедно с административния акт за одобрение.“ В допълнение, следва да имате предвид, че всички права и задължения на кандидата/бенефициента са предвидени в Наредба № 4/2024 г. и Насоките за кандидатстване (Условие за кандидатстване и Условие за изпълнение). Административният договор не съдържа условия, различни от посочените в цитираните документи или други нормативни актове, приложими за подпомагането по този прием. В договора ще бъдат посочени конкретните стойности, срокове и изисквания, произтичащи от одобреното заявление за подпомагане на съответния кандидат. Където е приложимо, договора ще съдържа определените обособени позиции за междинно плащане, съобразно подадените в заявлението дейности.
--	--	---	---

		информация преди сключване на договора за безвъзмездна финансова помощ. Предложение № 2 Управляващият орган да прецизира текста на т. 2.1 от Условието за изпълнение, като: В разпоредбата се конкретизира понятието „реално изпълнение на проекта“ и се уеднакви използваната терминология „надлежни доказателства“ и „надлежни документи“, чрез ясно изброяване на допустимите видове документи, с които се доказва започването на реалното изпълнение. Мотиви: В Условието за изпълнение не е дадено определение на понятието „реално изпълнение“ и не е уточнено кои документи се считат за „надлежни доказателства“. Това поражда неяснота относно изискванията към бенефициента и създава предпоставки за различно тълкуване при контрола от страна на Фонда. Използването на различни термини – „надлежни доказателства“ и „надлежни документи“ – в рамките на една и съща разпоредба води до несигурност относно вида на изискуемите материали. Липсата на конкретизация може да доведе до неравнопоставеност между бенефициентите при преценката дали проектът е стартирал реално. С оглед на това е целесъобразно да се уточни, че „реално изпълнение“ включва действия като започване на строително-монтажни работи, доставка и приемане на активи, сключване на договори с	2. Приема се по принцип. Текстовете са прецизирани.
--	--	--	--

		изпълнители или други измерими стъпки по реализацията на проекта, а „надлежни документи“ са тези, които удостоверяват извършването на тези действия – договори, протоколи, фактури, снимков материал или други документи с доказателствена стойност. Такава промяна би осигурила еднакво прилагане на нормата и яснота за задълженията на бенефициентите. Предложение № 3 Управляващият орган да прецизира начина, по който в Условиата за изпълнение се прилагат препратки към Наредба № 4 от 2024 г. и други външни нормативни актове, като: Изрично се посочи, че за конкретния прием се прилагат разпоредбите на Наредба № 4 в редакцията, действаща към датата на подписване на административния договор, освен ако не е предвидено друго в нормативен акт от по-висока степен или в последващо изменение на Условиата за изпълнение. Мотиви: Условиата за изпълнение представляват специализиран документ, приложим единствено за конкретния прием по интервенцията. Поради това тяхното съдържание следва да бъде самостоятелно, ясно и изчерпателно, така че бенефициентът да може да установи конкретните си задължения без да е необходимо да извършва тълкувания или справки в множество други нормативни източници.	3. Не се приема. Условията за изпълнение, с вписаните препратки към Наредба № 4 от 2024 г., са еднакви за всички бенефициенти и гарантират прилагането на единен и непротиворечив подход. Евентуални промени в нормативната база няма да доведат до противоречиви изисквания между бенефициентите. Тези условия влизат в сила и са валидни към датата на подписване на договора с бенефициента. Преди този момент не е възможно налагането на обвързващи изисквания. В допълнение, съгласно Указ № 883 от 24.04.1974 г. за прилагане на Закона за нормативните актове в преходните и заключителните разпоредби се продължава действието на правила, отменени с новия нормативен акт, или се урежда тяхното прилагане спрямо висящи правоотношения или спрямо юридически факти, които са започнали, но не са завършени при действието на отменения акт или придаване на обратна сила на акта, отлага се неговото действие или ограничаване за част от
--	--	--	--

		Когато в Условиата за изпълнение се правят препратки към Наредба № 4, без да се уточни към коя редакция на наредбата се отнасят, възниква риск от противоречие между договорните задължения на бенефициента и последващи изменения в нормативния акт. Това може да доведе до различно прилагане на условията спрямо отделните договори, сключени в различни моменти. Прецизирането на текста с посочване на приложимата редакция на Наредба № 4 и ясно определяне на приоритет между Условиата за изпълнение и външните нормативни актове ще гарантира правна сигурност и предвидимост за всички бенефициенти, като се избегнат тълкувателни разминавания при контрола от страна на Фонда. Предложение № 4 Управляващият орган да прецизира текста на т. 5.2.2 от Условиата за изпълнение, като: В разпоредбата се конкретизират условията, при които се счита за изпълнено изискването по критерий 1.2, включително минималният обем от продукцията по бизнес плана, който следва да бъде реализиран чрез продажба на преработвател, вписан по европейските схеми за качество, както и начинът на прилагане на критерия в случаите, когато самият бенефициент е производител или преработвател на съответния продукт. Мотиви:	територията на страната. При промяна на нормативен акт в преходните разпоредби се посочват разпоредби по отношение на заварените обществени отношения. 4. Приема се.
--	--	--	---

		Настоящият текст на точката допуска различни тълкувания относно изпълнението на критерия. Не е посочено какъв дял от продукцията по бизнес плана трябва да бъде реализиран чрез продажби на преработвател, вписан по европейските схеми за качество, за да се счита условието за изпълнено. Това може да доведе до нееднакво прилагане на критерия и до различна оценка на бенефициентите при последващ контрол. Освен това не е предвиден механизъм за случаите, в които самият бенефициент е преработвател на собствената си продукция и по този начин няма външен договор с друг преработвател. В тези случаи е необходимо да се уточни дали условието може да се счита за изпълнено при наличие на собствено производство и преработка, сертифицирани по съответната европейска схема за качество. Прецизирането на текста ще осигури яснота относно приложението на критерия, равнопоставеност между кандидатите и еднозначност при контрола на изпълнението на одобрените проекти. Предложение № 6 Управляващият орган да прецизира текста на т. 9 от Условиата за изпълнение, като: В допълнение към уредбата за бенефициенти, които са възложители по Закона за обществените поръчки, се включи отделен текст за случаите, в които бенефициентът не е възложител по ЗОП, с ясно указание по какъв ред следва да извършва избор на изпълнители на дейностите по проекта.	6. Не се приема. Изборът на изпълнител в случаите, когато бенефициентът не е възложител по ЗОП се извършва преди подписване на административния договор и при спазване на условията за допустимост на разходите, посочени в раздел 10.1 от Условиата за кандидатстване.
--	--	---	--

		Мотиви: Настоящата разпоредба регламентира единствено задълженията на бенефициентите, които са възложители по смисъла на ЗОП, но не съдържа правила за останалите бенефициенти. Това създава празнота относно приложимия ред за избор на изпълнители при частноправни субекти, които не попадат в обхвата на закона. Наредба № 4 и свързаната практика предвиждат, че за бенефициенти, които не са възложители по ЗОП, процедурите за избор на изпълнители се уреждат с правила, определени от управляващия орган, като се осигурява прозрачност, конкуренция и недопускане на конфликт на интереси. В други интервенции това се реализира чрез изискване за провеждане на процедура за събиране на оферти по утвърден образец или чрез използване на платформата за електронно възлагане в СЕУ. Липсата на аналогичен текст в настоящите Условия за изпълнение може да доведе до неяснота при изпълнение на проектите и до различен подход при контрола от страна на ДФЗ. Добавянето на изрично правило за бенефициентите, които не са възложители по ЗОП, ще осигури равнопоставеност и предвидимост при прилагането на процедурите за избор на изпълнител и ще предотврати потенциални нередности при проверките и плащанията. Предложение № 7	7. Приема се.
--	--	---	-----------------------------

		Управляващият орган да прецизира текста на т. 11.5 от Условието за изпълнение, като: Формулировката „важи, когато е приложимо“ се допълни с ясно уточнение, че дори когато конкретен стандарт не е приложим спрямо естеството на инвестицията, бенефициентът остава задължен да спазва всички действащи нормативни изисквания в областите, посочени в точката, доколкото те се отнасят до неговата дейност и инвестиция. Мотиви: Настоящият текст може да се тълкува погрешно като изключение от прилагането на нормативните изисквания, ако даден стандарт не е изрично определен като „приложим“. Това създава риск от неправилно разбиране, че в определени случаи бенефициентът може да не спазва задължителни изисквания, свързани с опазване на околната среда, безопасност на храните или хигиена на труда. Нормативната уредба в областта на околната среда, фитосанитарния контрол, ветеринарномедицинските дейности и безопасността на храните има общообвързващ характер и не допуска изключения на основание „неприложимост“. Следователно формулировката в Условието за изпълнение следва да подчертава, че изискванията се спазват във всички случаи, когато са релевантни спрямо вида на инвестицията или дейността, а не че могат да бъдат игнорирани при липса на изрична приложимост.	
--	--	--	--

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН 2023-2027

		Прецизирането на текста ще предотврати тълкувателни несъответствия и ще гарантира, че задължението за съответствие със стандартите се отнася за всички бенефициенти, независимо от спецификата на техните инвестиции. Предложение № 8 Управляващият орган да прецизира текста на т. 11.7 от Условията за изпълнение, като: В разпоредбата се отстрани неяснотата относно това спрямо коя таблица от одобрения бизнес план се определя броят животни, който бенефициентът е длъжен да осигури и поддържа, предвид че в бизнес плана са включени повече от една таблица с данни за животни. Мотиви: В приложения образец на бизнес план са налични няколко различни таблици, съдържащи информация за броя животни по вид и период. Липсата на уточнение коя от тях е референтна за изпълнение на изискването по т. 11.7 води до неяснота при прилагането и контрола. Необходимо е Управляващият орган да внесе яснота по този въпрос, за да се осигури еднакво тълкуване и изпълнение на задължението от всички бенефициенти. Предложение № 9 Управляващият орган да прецизира текста на т. 11.9 от Условията за изпълнение, като: В разпоредбата се внесе яснота относно начина, по който бенефициентът изпълнява задължението си	8. Не се приема. Броят животни, който следва да се осигури и поддържа, респективно относимата таблица от бизнес плана, се посочват изрично в административния договор. 9. Приема се частично. Текстът е прецизиран.
--	--	---	--

		при случаи, когато разрешителното за водовземане е издадено преди 2010 г. и в него не са вписани номера на имоти, както и при случаи, когато земеделските имоти са включени в споразумения по чл. 37в от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи и се намират в рамките на обхвата на разрешителното. Мотиви: Съгласно действащата практика, разрешителни за водовземане, издадени преди 2010 г., често не съдържат конкретни идентификатори на имоти, а само общо описание на местоположението или обхвата на водовземането. В тези случаи е практически невъзможно бенефициентът да докаже спазване на условието за непромяна на местоположението „в рамките на имотите, посочени в разрешителното“, тъй като такива имоти формално не са индивидуализирани. Освен това в земеделската практика имотите, ползвани за напояване, често са включени в ежегодни споразумения за ползване, при които границите и ползвателите се променят по силата на административни актове. Ако текстът се тълкува буквално, това би означавало, че бенефициентът трябва ежегодно да инициира промяна в разрешителното за водовземане пред Басейнова дирекция и РИОСВ, което е практически неосъществимо и не произтича от закона. Поради това е необходимо Управляващият орган да внесе яснота по прилагането на това задължение,	
--	--	--	--

		като се предвиди как следва да се процедира при стари разрешителни и при промени в имотите, включени в споразумения, за да се осигури еднакво и реалистично изпълнение на изискването от всички бенефициенти. Предложение № 10 Управляващият орган да прецизира текста на т. 14 от Условието за изпълнение, като: В разпоредбата се внесе яснота относно методиката за изчисляване и оценка на изискването за поддържане на не по-малко от 50 на сто от заложените в одобрения бизнес план показатели, периода, върху който се определя „средногодишното количество“ на произведената продукция или реализираните приходи, както и критериите, по които се установява дали оценката се извършва спрямо планирани или действително постигнати стойности. Мотиви: Настоящият текст създава съществени неясноти относно начина на прилагане и измерване на задължението на бенефициента. На първо място, не е уточнен принципът, по който се определят 50-те процента от показателите на бизнес плана, когато неговата продължителност надвишава 12 месеца. Изискването за ежегодна оценка не отчита, че планираните резултати в бизнес плана обичайно са разпределени неравномерно по години, в зависимост от спецификата на производствения	10. Не се приема. Както е посочено в т. 14 „за период от всеки 12 месеца, считано от датата на получаване на окончателно плащане до изтичане на съответния срок за мониторинг бенефициентите се задължават да постигнат и поддържат резултати от изпълнението, които не са по-ниски от 50 % от заложените в представения от него и одобрен от РА бизнес план показатели и по-конкретно: средногодишно количество на планираната, произведена в изпълнение на инвестицията продукция/услуги или размера на планираните приходи от тях“. Видно от посоченото условие, се проверява действително постигнатите стойности на изпълнението на показателите, които бенефициентът сам е заложил като планивана продукция в производствената програма.
--	--	---	---

		цикъл и инвестицията. Това поражда риск от неравнопоставеност и субективност при контрола. На второ място, употребеният израз „средногодишно количество“ предполага наличие на усреднени стойности за повече от една година, докато в самата разпоредба периодът е фиксиран на 12 месеца. Не става ясно дали се изисква изчисляване на средна стойност за две или повече години в рамките на мониторинговия период и какви данни от бизнес плана следва да се използват като база за сравнение. На трето място, липсва ясно разграничение между понятията „планирана“ и „произведена“ продукция. Бизнес планът съдържа прогнозни стойности, докато реалното изпълнение се установява чрез счетоводни и производствени документи. Неуточняването на това разграничение може да доведе до различно тълкуване при последващите проверки. С оглед на горното, следва да се въведе ясна методика за изчисляване на изискваните 50 процента, да се конкретизира времевата база за определяне на „средногодишното количество“ и да се определи еднозначно дали сравнението се извършва спрямо прогнозните стойности от бизнес плана или спрямо отчетените реални резултати. Това ще осигури прозрачност, правна сигурност и еднакво прилагане на изискването от всички бенефициенти. Предложение № 11	11. Не се приема.
--	--	---	---------------------------------

		Управляващият орган да прецизира текста на т. 6 от Условието за изпълнение, като: Вместо препращане към Регламент (ЕС) 2022/129, към Условието за изпълнение се приложат утвърдени от Управляващия орган образци на задължителните информационни и визуални материали, които бенефициентите следва да използват при изпълнение на своите задължения за публичност и информираност. Мотиви: Посочената разпоредба препраща пряко към приложение на европейски регламент, което затруднява правилното тълкуване и прилагане на изискванията от страна на бенефициентите. Терминологията и графичните стандарти, съдържащи се в приложението към Регламент (ЕС) 2022/129, са технически сложни и не могат да бъдат коректно приложени без специализирани познания по визуална комуникация и европейска идентичност. Поради това съществува реален риск от неволни нарушения на задълженията за публичност и видимост, което би могло да доведе до финансови корекции. Въвеждането на готови, предварително одобрени от Управляващия орган образци на плакати, табели, дигитални банери и други визуални материали, ще гарантира еднакво прилагане на правилата от всички бенефициенти, ще осигури съответствие с европейските изисквания и ще предотврати	Текстовете в раздел В. Мерки за информираност и публичност предоставят подробна информация с конкретни параметри. Приложение № II към чл. 5 от Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/129 на Комисията от 21 декември 2021 година за установяване на правила за видовете интервенции по отношение на маслодайните семена, памука и вторичните продукти от производството на вино съгласно Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета и за изискванията за информация, публичност и видимост във връзка с подпомагането от Съюза и стратегическите планове по ОСП (ОВ L 20 от 31.1.2022 г.) се отнася до техническите изисквания към информацията във връзка с оповестяване на подпомагането на дейността от ЕЗФРСР и в същото ясно и точно са дефинирани изискванията към използването и техническите характеристики на емблемата на Съюза.
--	--	--	--

		допускането на грешки, произтичащи от неразбиране на техническите параметри на регламента. Предложение № 12 Управляващият орган да прецизира текста на т. 1.1 от Условията за изпълнение, като: В разпоредбата се въведе ясно определение на понятието „обект“ за целите на визуализацията на подкрепата, както и конкретно указание относно начина, по който се определя „населено място“ и къде бенефициентът следва да декларира или опише обектите по проекта. Мотиви: Настоящият текст допуска различни тълкувания относно това какво представлява „обект“ – дали това е отделна инвестиция, физическо местоположение, имот по кадастрална карта или производствена площадка. В документите по интервенцията не съществува поле или раздел, в който кандидатът или бенефициентът описва обектите по проекта в контекста на задълженията за публичност. Освен това не е уточнено как се определя границата на „населеното място“ – дали това е административната граница по Единния класификатор на населените места, кадастралната граница на землището или границата на имотите, включени в бизнес плана. Липсата на яснота може да доведе до противоречия при контрола, например когато в едно землище има няколко физически	12. Не се приема. В т. 1.1. от Раздел В. Мерки за информиране и публичност от Условията за изпълнение, ясно е посочено, че в рамките на една инвестиция е възможно изграждането на повече от един обект, в различни населени места. Въпреки, че няма точна дефиниция на „обект“, при подаване на заявлението за подпомагане бенефициентът попълва данни по отношение на предмета на инвестиция и населеното място за инвестицията, като е предоставена възможност за посочване на повече от едно населено място на инвестицията.
--	--	--	---

		отделни площадки, но в рамките на едно населено място. Прецизирането на текста с ясно определение на „обект“ и на приложимата териториална граница на населеното място ще осигури еднакво прилагане на изискванията за публичност и ще предотврати различни тълкувания при проверките на място и при оценката на изпълнението. Предложение № 13 Управляващият орган да прецизира текста на т. 1.2 от Условието за изпълнение, като: В разпоредбата се въведат ясни разграничителни критерии между „плакат“ по т. 1.1 и „обяснителна табела“ по т. 1.2, както и се даде определение на понятието „обект“ за целите на задълженията по визуализация, идентично с това, което следва да бъде уточнено и по т. 1.1. Мотиви: В настоящия си вид точката не съдържа технически или съдържателни параметри, които да разграничават плаката от обяснителната табела, освен стойността на предоставената публична финансова помощ. Липсата на конкретни изисквания относно материала, трайността, начина на монтаж, мястото на поставяне и формата на съдържанието създава неяснота за бенефициентите и възможност за нееднакво тълкуване от контролните органи. Същевременно, както и при т. 1.1, понятието „обект“ не е дефинирано нито в Условието за изпълнение,	13. Не се приема. В т. 1.1. и т. 1.2 от раздел В. Мерки за информиране и публичност на Условието за изпълнение ясно са дефинирани техническите характеристики на плакат и обяснителна табела. Съгласно чл. 67 от Наредба № 4 от 2024 Бенефициентите се задължават да показват подкрепата от Стратегическия план от датата на сключване на договора до датата на изтичане на периода на мониторинг при спазване изискванията на приложение № 3 от Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/129 на Комисията от 21 декември 2021 г. за установяване на правила за видовете интервенции по отношение на маслодайните семена, памука и вторичните продукти от производството на вино съгласно Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета и за изискванията за информация, публичност и видимост във връзка с подпомагането от Съюза и стратегическите планове по ОСП (ОВ, L 20 от 31 януари 2022 г.), както и да се изписва името на фонда, осигуряващ финансовата
--	--	---	--

		нито в останалите документи по интервенцията. Не е ясно дали под „обект“ се разбира конкретен имот, сграда, производствена линия, или отделна инвестиция, нито как се определя принадлежността му към едно или различни населени места. Прецизирането на разликите между плакат и табела – чрез въвеждане на минимални технически характеристики, както и уеднаквяване на дефиницията на понятието „обект“ – ще осигури предвидимост при изпълнение на задълженията за публичност и ще намали риска от налагане на санкции поради различно тълкуване на изискванията. Предложение № 14 Управляващият орган да прецизира текста на т. 2 от Условието за изпълнение, като: В разпоредбата се конкретизира съдържанието и минималните изисквания към „краткото описание на подпомаганата дейност“, включително кои елементи от проектната документация следва да бъдат използвани за представяне на целите и резултатите, както и задължителният текст и визуални елементи, с които се „откроява финансовата подкрепа от Европейския съюз“. Мотиви: В настоящия си вид текстът не предоставя никакви обективни критерии относно обема и съдържанието на публикуваната информация, което може да доведе до нееднакво изпълнение на задължението от	подкрепа: „Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони“. Това условие е залегнало в т. 13.1 от А. Техническо изпълнение на заявленията за подпомагане към Условието за изпълнение. 14. Не се приема. В т. 2 от раздел В. Мерки за информиране и публичност на Условието за изпълнение са посочени основни параметри, които бенефициентът се задължава да включи на професионалната си страница.
--	--	---	--

		страна на бенефициентите и до различни тълкувания при контрола от Управляващия орган. Формулировката „кратко описание на подпомаганата дейност“ е неопределена – не е ясно дали следва да включва резюме на инвестицията, описание на проектните цели, конкретните дейности, или постигнатите резултати. Не е посочено и каква дължина или формат се счита за допустим минимум, за да се приеме, че условието е изпълнено. Също така липсва указание кои именно текстове от кандидатурата могат да бъдат използвани за целите на публичността – например описание от раздела „Обосновка на инвестицията“ или от бизнес плана. Изразът „откроява финансовата подкрепа от Европейския съюз“ също е неясен, тъй като не е предвиден задължителен текст, шрифт, логотип или графичен елемент, чрез който това да се постигне. Без стандартизирани образци на визуални материали, публикувани от Управляващия орган, бенефициентите няма да имат възможност да изпълнят задължението си по начин, който да бъде признат за допустим при проверка. С оглед на това Управляващият орган следва да предостави примерни или задължителни образци на текстове и визуални елементи за уебсайтове и социални медии, както и конкретни изисквания за съдържание, дължина и формат на описанието, за да се гарантира еднакво прилагане на правилата и	
--	--	--	--

		избягване на санкции поради неяснота на изискванията. Приложение № 1 към Условиата за изпълнение Предложение № 15 Управляващият орган да прецизира съдържанието на Приложение № 1 към Условиата за изпълнение, като: Към раздел I „Документи за авансово плащане“ се приложи утвърден от Управляващия орган образец на банкова гаранция, посочен в т. 1, или се включи изрично препращане към мястото на неговото публикуване в официалните документи по интервенцията. Мотиви: В Условиата за изпълнение се предвижда представяне на банкова гаранция „по образец“, но такъв не е включен в самия документ, нито е приложен към него. В нито една от частите на Условиата, както и в Приложенията, не се съдържа описание на този образец, неговото съдържание, изисквания към текста или източник, от който може да бъде изтеглен. Банковата гаранция е основен елемент при искане за авансово плащане и липсата на утвърден образец създава риск от различни интерпретации от страна на банките и бенефициентите, което може да доведе до отказ за приемане на гаранцията или до забавяне на плащането. Съгласно Наредба № 4 издаването на обезпечения по авансови плащания следва да бъде извършено по	15. Приема се по принцип. Всички образци, които не са част от Насоките за кандидатстване, включително и образецът на банковата гаранция, ще бъде достъпен на електронната страница, поддържана от ДФЗ в раздела, където се публикуват самите насоки.
--	--	---	---

		утвърден образец, публикуван от ДФ „Земеделие“. В конкретния случай образецът е неразделна част от документацията по изпълнение на проекта и следва да бъде достъпен за всички бенефициенти чрез включването му в Условиата за изпълнение или чрез ясно обозначена препратка към официален източник. Включването на образца към приложението ще осигури пълнота на документа, унифициране на практиката и избягване на административни затруднения при подготовката и подаването на искания за авансово плащане. Предложение № 16 Управляващият орган да прецизира текста на т. 3 от Приложение № 1 към Условиата за изпълнение, като: В разпоредбата се уточни какъв документ се представя при бенефициент, който е призната група или организация на производители, включително дали удостоверението за наличие или липса на задължения по Закона за местните данъци и такси следва да бъде издадено на името на самата група/организация или на всеки отделен неин член. Мотиви: Настоящият текст е приложим единствено за индивидуални кандидати, но не урежда специфичните случаи, когато бенефициент е юридическо лице с признат статут на група или организация на производители. При тези структури е възможно собствеността върху активите и	16. Не се приема. Както е посочено в т. 3 от Раздел I. Документи за авансово плащане от Приложение № 1 към Условиата за изпълнение, документът удостоверение за наличие или липса на задължения по Закона за местните данъци и такси от съответната община следва да е по седалището на бенефициента. В посочената от Вас хипотеза бенефициента е призната група или организация на производители, която е юридическо лице – дружество с ограничена отговорност, регистрирано по Търговския закон. В тази връзка документа по т. 3 се изисква от юридическото лице, а не от неговите собственици/членове на групата/организацията.
--	--	--	---

		реализирането на дейностите по проекта да принадлежат на отделни членове, а не на самата организация. Липсата на яснота дали удостоверението следва да се издаде за групата/организацията като юридическо лице или отделно за членовете ѝ може да доведе до административни несъответствия и отказ от приемане на документите при искане за авансово плащане. С оглед различните модели на функциониране на организациите на производители (със или без собствена икономическа дейност) Управляващият орган следва да уточни реда за издаване и прилагане на този документ за тези бенефициенти, за да се осигури еднакво и законосъобразно изпълнение на изискванията. Предложение № 17 Управляващият орган да прецизира текста на т. 3 от Приложение № 1 към Условиата за изпълнение, като: В разпоредбата се уточни, че когато бенефициентът е независимо предприятие по смисъла на Закона за малките и средните предприятия, към декларацията по чл. 4а не се изисква представяне на справка за свързани и партньорски предприятия. Мотиви: В практиката на Държавен фонд „Земеделие“ често се изисква представяне на справка към декларацията по чл. 4а от ЗМСП, дори когато кандидатът е заявил и доказал статут на независимо предприятие. Това	17. Не се приема. Изискваният документ по т. 3 от раздел II. Документи за междинно и окончателно плащане от Приложение № 1 към Условиата за изпълнение е декларация за обстоятелствата по чл. 4а от Закона за малките и средните предприятия (по образец, утвърден от министъра на икономиката). В самите указания за попълване на декларацията, които са част от образца, изрично е посочено, че „Справка за обобщените параметри на предприятието“ не е необходима в случай на независимо предприятие.
--	--	--	---

		създава излишна административна тежест и несъответствие с нормативното изискване, което предвижда приложението на справка само в случаите на свързани или партньорски предприятия. Декларацията по чл. 4а съдържа самостоятелна информация за независимия характер на предприятието и е достатъчна за удостоверяване на това обстоятелство. Изискването за допълнителна справка в тези случаи няма правно основание и противоречи на принципите на административна икономия и пропорционалност, заложи в Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност. Прецизирането на текста ще уеднакви практиката, ще облекчи административната процедура за независимите предприятия и ще осигури законосъобразно прилагане на разпоредбите на ЗМСП. Предложение № 18 Управляващият орган да прецизира текста на т. 9 от Приложение № 1 към Условието за изпълнение, като: В разпоредбата се конкретизира съдържанието, обхватът и минималните изисквания към „аналитичната оборотна ведомост“ и „извлеченията от отделни аналитични счетоводни сметки“, както и се въведе яснота относно приложимия ред за бенефициенти, които водят отделна синтетична	18. Не се приема. Изискването за представяне на аналитичната оборотна ведомост се обуславя от необходимостта за доказване, че данните от синтетичното счетоводство са коректни и проверими. Това е вътрешен за предприятието документ, изготвен съгласно Закона за счетоводството. Изисква се с оглед проверка на извършените и заприходени разходи за активи, обект на инвестицията.
--	--	---	--

		сметка за проекта без изградена аналитична структура. Мотиви: Текстът в настоящия си вид създава неяснота по няколко съществени въпроса, които могат да доведат до различно тълкуване и прилагане на изискването от страна на контролните органи и бенефициентите. Първо, терминът „аналитична оборотна ведомост“ не е стандартизиран в счетоводното законодателство и може да се разбира по различен начин – като обща оборотна ведомост с аналитични разчети, като ведомост за конкретна група сметки или като отчет за отделна аналитична система, въведена само за нуждите на проекта. Без ясно указание за съдържанието и формата на този документ, съществува риск от неодобряване на представените справки при проверка. Второ, понятието „извлечения от отделни аналитични счетоводни сметки“ също е неясно – не е посочено дали се отнася до сметки по 601, 602, 703 или други, дали се изискват само обороти, крайни салда или пълна хронология на записванията, както и дали документът трябва да бъде заверен от счетоводител или одитор. Трето, не е предвиден ред за случаите, в които бенефициентът не води аналитична счетоводна структура, а използва отделна синтетична сметка за проекта, в която се обобщават всички разходи. При липса на аналитични нива не е ясно дали това ще се	По отношение на необходимостта от заверка на счетоводните документи от финансов одитор, изискването е регламентирано в Закона за счетоводството. Всички изискуеми счетоводни документи, се представят съгласно изискванията на Закона за счетоводството.
--	--	--	---

		счита за изпълнение на изискването, въпреки че принципът на отделно счетоводно отчитане е спазен. С оглед на горното, Управляващият орган следва да внесе яснота относно: – съдържанието и минималните реквизити на аналитичната оборотна ведомост; – обхвата на извлеченията от аналитични сметки и начина на тяхното представяне; – прилагането на правилото при водене на отделна синтетична сметка за проекта без аналитични разчети. Такова уточнение ще осигури еднакво прилагане на счетоводните изисквания, ще предотврати различни тълкувания при проверките и ще създаде предвидимост за бенефициентите при подготовка на исканията за плащане. Предложение № 19 Управляващият орган да прецизира текста на т. 10 от Приложение № 1 към Условиата за изпълнение, като: В разпоредбата се уточни, че договорите за услуги, работи или доставки следва да бъдат сключени след подписване на административния договор и преди извършване и приемане на разходите, включени в конкретното искане за междинно или окончателно плащане, като се посочи изрично дали тези договори трябва да съответстват на някоя от представените три оферти, приложени към заявлението за подпомагане, или се допуска сключване на договор с друг изпълнител при спазване на определени	19. Не се приема. Документите са изискуеми и следва да са представени преди одобрение на заявлението за подпомагане и съответно преди сключване на административния договор. Изискванията към договорите за услуги/работи/доставки и офертите са посочени в подраздел 12.1 Общи документи от раздел 12. „Изискуеми документи, в т.ч. документи, доказващи съответствие с критерии за подбор/оценка“ от Условиата за кандидатстване.
--	--	--	--

		изисквания за еквивалентност и съответствие с одобрените цени и технически параметри. Мотиви: Настоящият текст не съдържа яснота относно връзката между офертите, представени на етап кандидатстване, и договорите, които се представят на етап междинно или окончателно плащане. При кандидатстване кандидатите са задължени да приложат три оферти за доказване на пазарната стойност и обосноваване на разходите. След одобрение на проекта обаче липсва указание дали договорът за изпълнение трябва да бъде сключен именно с един от оферентите или може да бъде сключен с друг доставчик при запазване на одобрените параметри. Тази неяснота може да доведе до различно тълкуване от контролните органи, включително до санкции при плащане, дори когато сключеният договор е при равностойни или по-добри условия от одобрените оферти. С оглед на това е необходимо Управляващият орган да определи: – дали договорът за изпълнение трябва да бъде сключен задължително с някой от оферентите, чиито предложения са били включени в оценката на заявлението за подпомагане; – ако се допуска различен изпълнител, какви критерии следва да бъдат спазени (например равностойност по технически параметри и цена);	
--	--	---	--

		– какви документи се представят за доказване на това съответствие. Прецизирането на текста ще осигури правна сигурност и ще предотврати субективни тълкувания при оценката на договорите и при последващите проверки по междинно и окончателно плащане. Предложение № 20 Управляващият орган да прецизира съдържанието на Приложение № 1 към Условията за изпълнение, като: Точката 15 „Пълно банково извличение от деня на извършване на всяко плащане по проекта“ да отпадне, тъй като информацията, съдържаща се в този документ, вече се дублира с данните по т. 14 и не допринася с допълнителна доказателствена стойност. Мотиви: Документът по т. 14 включва информация за извършените плащания, идентифицирани по дати, суми, контрагенти и предназначение, което напълно съответства на данните, съдържащи се в банковото извличение. Изискването за представяне на отделно „пълно банково извличение“ създава излишна административна тежест за бенефициентите, без да осигурява нова или различна информация за контролните органи. Банковото извличение е вторичен документ, който дублира информацията от платежните нареждания и счетоводните документи, и неговото изискване при всяко плащане по проекта би довело до неоправдано	20. Не се приема. Както е посочено в т. 14 от раздел II. Документи за междинно и окончателно плащане от Приложение № 1 към Условията за изпълнение „Платежно нареждане не се изисква в случаите, когато в представеното пълно банково извличение (по т. 15) от деня на извършване на плащането се съдържат достатъчно данни за индивидуализиране на плащането (данни за титуляра, банковата сметка, от която е извлечението, банковата сметка на получателя, основание за плащане, номер на фактура или номер на договор, сума на плащането, начално и крайно салдо и информация за всички извършени транзакции за деня на плащането). “.
--	--	---	--

		утежняване на процеса по отчитане, особено при голям брой разходни операции. Премахването на тази точка ще осигури по-ефективен и непротиворечив документален контрол, като запази необходимата проследимост на плащанията чрез основните документи, посочени в т. 14. Предложение № 21 Управляващият орган да прецизира текста на т. 16 от Приложение № 1 към Условията за изпълнение, като: Отпадне изискването за представяне на „пълно дневно извлечение“ при доказване на плащане на застрахователна премия, когато плащането е извършено по банков път, както и се допълни изричен текст, който да уточни обхвата и изискванията към застраховката – включително кои активи подлежат на застраховане, срещу какви рискове, за какъв срок и с каква минимална застрахователна стойност. Мотиви: Настоящата разпоредба препраща към задължение за представяне на документ за платена застрахователна премия, без в Условията за изпълнение или техните приложения да е предвидено какъв вид застраховка се изисква, за кои активи или дейности и срещу какви рискове. Не е посочено дали застраховката следва да покрива основни материални активи, строително-монтажни	21. Приема се. Текстовете са прецизирани.
--	--	--	--

		дейности, селскостопанска техника или други инвестиции. При липса на ясно определени изисквания за вида и обхвата на застраховката бенефициентите не могат да изпълнят задължението си по точката в пълно съответствие с правилата, тъй като няма нормативна или договорна основа, на която да се позоват при сключването на съответната полица. Допълнително, изискването за представяне на „пълно дневно извлечение“ е излишно, тъй като плащането на застрахователната премия вече се удостоверява чрез квитанция или платежно нареждане, които имат доказателствена сила и съдържат цялата необходима информация за извършената транзакция. Банковото извлечение дублира тази информация и не добавя нови елементи, които биха имали значение за финансовия контрол. Следователно, необходимо е Управляващият орган: – да премахне изискването за представяне на пълно дневно извлечение при плащане по банков път; – да допълни Условиата за изпълнение с конкретни параметри на задължителните застраховки (обхват, срок, рискове, минимална стойност, допустими бенефициенти), така че те да бъдат приложими, проверими и еднакво разбираеми за всички бенефициенти. По този начин ще се гарантира яснота относно съдържанието на задължението и ще се избегне административна неравнопоставеност между	
--	--	---	--

		проектите, при които различни контролни екипи тълкуват по различен начин каква застраховка е допустима и как трябва да се докаже плащането по нея. Предложение № 22 Управляващият орган да прецизира текста на т. 19 от Приложение № 1 към Условието за изпълнение, като: Отпадне възможността декларацията, удостоверяваща, че активите не са втора употреба, да бъде включвана като част от приемо-предавателния протокол между доставчика/изпълнителя и бенефициента. Да се запази изискването декларацията да бъде самостоятелен документ, подписан едностранно от доставчика или производителя, съдържащ индивидуализиращи данни и технически характеристики на активите. Мотиви: Включването на декларативна част в приемо-предавателен протокол създава правна и фактическа несигурност както за бенефициента, така и за контролните органи. Приемо-предавателният протокол представлява двустранен документ, с който се удостоверява фактическото предаване и приемане на доставените активи. В този акт и двете страни поемат отговорност за съдържанието му. Добавянето на декларация от една от страните (доставчика), че активите са нови, в рамките на двустранен документ, подписан и от бенефициента,	22. Не се приема. Изявлението по отношение на обстоятелството, че активите, обект на инвестицията, не са втора употреба е от страна на доставчика, като са предоставени два алтернативни варианта – в приемо-предавателния протокол, където са посочени „индивидуализиращи данни и технически характеристики на активите“ и в нарочната декларация, ако в протокола не е включена такава информация.
--	--	---	---

		прехвърля част от отговорността върху него. Подписвайки протокола, бенефициентът формално потвърждава и декларацията на доставчика, въпреки че няма как да удостовери фактически дали активите са нови. В случай на установено нарушение при последваща проверка, рискът от финансова корекция би се понесъл от бенефициента, а не от доставчика, тъй като декларацията вече е част от двустранния документ и не може да бъде използвана като самостоятелно доказателство срещу доставчика. Освен това декларативната част в протокола не притежава самостоятелна доказателствена стойност по смисъла на административните и търговските правила, тъй като протоколът удостоверява само приемо-предаване на фактическо състояние, а не правни или технически характеристики на стоката. Само отделна декларация, издадена едностранно от доставчика, може да удостовери волеизявлението му, че активите са нови, и да послужи като самостоятелно доказателство при контрол или съдебен спор. Освен правния аспект, практическото обединяване на двата документа създава и административен риск — при големи доставки или при множество активи протоколите са обемни, често с приложения и количествени списъци, което прави трудно отделянето на декларативната част и затруднява проверките на място.	
--	--	---	--

		Поради тези причини е целесъобразно да се запази изискването декларацията за това, че активите не са втора употреба, да бъде самостоятелен документ, подписан единствено от доставчика или производителя. Тази форма осигурява: – ясно разграничаване на отговорността между страните; – възможност за търсене на отговорност от доставчика при установено нарушение; – независима доказателствена стойност на декларацията; – проследимост и прозрачност при проверките. По този начин се гарантира правна сигурност и защита както на бенефициента, така и на интересите на Фонда и Европейския съюз. Предложение № 23 Управляващият орган да прецизира текста на т. 17 от Приложение № 1 към Условията за изпълнение, като: Отпадне изискването за представяне на удостоверение за регистрация на животновъден обект по чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност, когато данните за този обект са налични в официалните информационни системи на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ), Министерството на земеделието и Държавен фонд „Земеделие“. Мотиви: Изискването за представяне на удостоверение за регистрация на животновъден обект дублира вече	23. Приема се по принцип. Документът ще отпадне след потвърждаване на възможността за осигуряване на цялата необходима информация по служебен път.
--	--	---	---

		налична информация, достъпна в интегрираните информационни системи на компетентните държавни органи. БАБХ поддържа централен електронен регистър на животновъдните обекти, в който се съдържат всички данни, удостоверявани с посочения документ, включително регистрационен номер, местоположение, видове животни и капацитет. ДФ „Земеделие“ и Министерството на земеделието имат служебен достъп до тези масиви чрез обмен на данни по линия на вътрешноадминистративното взаимодействие. Съгласно принципите на Закона за електронното управление и Закона за административните услуги, когато една информация вече се съхранява от държавен орган и е достъпна по служебен път, бенефициентът не следва да бъде задължаван да я представя повторно. Премахването на това изискване ще намали административната тежест за земеделските стопани, ще предотврати дублиране на документи и ще съответства на принципа за служебен обмен на информация между администрациите. Освен това, чрез директна справка в електронните масиви на БАБХ контролните органи могат да разполагат с актуални данни за регистрацията на обекта, докато представеното от бенефициента удостоверение може да е с остаряла дата на издаване. Следователно, изискването за прилагане на удостоверението следва да отпадне, като проверката на регистрацията по чл. 137 от ЗВМД се извършва	
--	--	--	--

		служебно от Управляващия орган или ДФ „Земеделие“ чрез достъп до регистъра на БАБХ. Това ще осигури ефективност, актуалност на информацията и намаляване на ненужната административна тежест за бенефициентите. Предложение № 24 Управляващият орган да прецизира текста на т. 12 от Приложение № 1 към Условието за изпълнение, като: В разпоредбата се конкретизира изчерпателен списък на документите, които следва да се представят от бенефициента съгласно вида на подпомаганата дейност, като се изключат от задължението онези лицензи, разрешения и регистрации, чиито данни са достъпни по служебен път чрез информационните системи на Министерството на земеделието, БАБХ, ИАГ, ИА „Борба с градушките“, Министерството на околната среда и водите, Министерството на енергетиката и други компетентни органи. Мотиви: Текстът на точката е твърде общ и не позволява на бенефициентите да определят кои документи реално се изискват за конкретния тип инвестиция. Формулировката „копие от лиценз, разрешение и/или регистрация“ поставя всички бенефициенти в ситуация на несигурност, тъй като не е ясно кои актове се считат за приложими към отделните видове подпомагани дейности.	24. Приема се по принцип. Документите, свързани с разрешения и регистрации ще отпаднат след потвърждаване на възможността за осигуряване на цялата необходима информация по служебен път.
--	--	---	--

		В допълнение, значителна част от тези документи вече се съхраняват в електронен вид и са достъпни по служебен път от компетентните институции – например регистрацията по чл. 137 от ЗВМД, удостоверения по Закона за защита на растенията, разрешителни за водовземане, регистрацията на складови помещения, лиценз за търговия с торове, пестициди или фуражи и др. ДФ „Земеделие“ има пряк достъп до базите данни на МЗХ, БАБХ и други органи, което позволява извършването на служебна проверка без необходимост от предоставяне на хартиени или електронни копия от страна на бенефициента. Задължението за повторно представяне на документи, които вече са налични в държавните масиви, противоречи на принципите на Закона за електронното управление и на административната реформа за намаляване на бюрократичната тежест. Прецизирането на текста с изчерпателен списък само на документите, които не могат да бъдат проверени служебно, ще осигури яснота за бенефициентите, ще съкрати времето за подготовка на исканията за плащане и ще намали риска от формални несъответствия при проверки. Това ще гарантира ефективност, прозрачност и съответствие с принципите на електронното управление в рамките на прилагането на интервенцията. Предложение № 25	25. Не се приема. Както е посочено в т. 22 от Раздел I. Документи за авансово плащане от Приложение № 1 към
--	--	--	---

		Управляващият орган да прецизира текста на т. 22 от Приложение № 1 към Условията за изпълнение, като: В разпоредбата се уточни редът за представяне на удостоверение за наличие или липса на задължения по Закона за местните данъци и такси в случаите, когато бенефициентът е призната група или организация на производители, включително дали удостоверението следва да бъде издадено на името на самата група/организация или отделно за всеки неин член. Мотиви: Настоящата формулировка е приложима само за индивидуални бенефициенти и не отчита спецификата на юридическите лица, признати като групи или организации на производители. При този тип кандидати има два различни подхода: групата може да бъде самостоятелно юридическо лице със собствена регистрация и данъчни задължения, или да действа като обединение, при което инвестицията и активите се разпределят между отделни членове. Липсата на яснота кой субект следва да представи удостоверението – юридическото лице (организацията) или нейните членове, които са крайни ползватели на активите – създава административна нееднаквост и риск от различно тълкуване при проверките. В зависимост от модела на функциониране на организацията е възможно:	Условията за изпълнение, документът удостоверение за наличие или липса на задължения по Закона за местните данъци и такси от съответната община следва да е по седалището на бенефициента. В посочената от Вас хипотеза бенефициента е призната група или организация на производители, която е юридическо лице – дружество с ограничена отговорност, регистрирано по Търговския закон. В тази връзка документа по т. 22 се изисква за юридическото лице, а не от неговите собственици/членове на групата/организацията.
--	--	---	---

		– удостоверение да се изисква само за юридическото лице – когато то е титуляр по договора и получател на плащанията; – или да се изисква за всеки член, когато инвестицията се извършва в имоти и активи, принадлежащи на отделните членове. Поради това Управляващият орган следва да въведе ясни правила и критерии, които да определят кой представя документа при признати групи и организации на производители, за да се осигури еднакво прилагане на изискването и да се предотвратят неоснователни откази или забавяния при обработката на исканията за плащане. Предложение № 26 Управляващият орган да прецизира текста на т. 23 от Приложение № 1 към Условието за изпълнение, като: Отпадне изискването документът, издаден от обслужващата банка с удостоверителен характер за банковата сметка на бенефициента, да се представя при всяко искане за плащане, освен в случаите на промяна на банковата сметка, регистрирана в Системата за електронни услуги (СЕУ). Мотиви: Банковата сметка на бенефициента се декларира още при подаване на заявлението за подпомагане и се съдържа в електронния профил на кандидата в СЕУ. ДФ „Земеделие“ има пълен достъп до тези данни и извършва плащанията единствено по банковите сметки, въведени и потвърдени в системата. Освен	26. Не се приема. Удостоверението се изисква с цел превенция и осигуряване на надеждност при извършването на финансовите операции.
--	--	---	---

		това чрез интеграция с банковите институции фондът разполага с информация за титулярите и валидността на сметките, което прави представянето на удостоверение от банката напълно излишно. Изискването за прилагане на този документ при всяко искане за плащане не е свързано с допълнителна контролна функция, тъй като не осигурява нови данни извън вече наличните в СЕУ и в информационните системи на ДФЗ. Напротив, то създава излишна административна тежест за бенефициентите, особено когато проектите включват няколко междинни плащания в рамките на една и съща банкова сметка. По силата на принципите на административното обслужване и служебния обмен на информация, когато дадено обстоятелство вече е известно на администрацията, бенефициентът не следва да бъде задължаван да го удостоверява повторно. Следователно, документът следва да се изисква само в изключителни случаи — при промяна на банковата сметка или при наличие на съмнение относно нейната валидност. В останалите случаи информацията следва да се ползва по служебен път чрез данните, налични в СЕУ и в системите на обслужващата банка. Това изменение ще намали административното натоварване, ще уеднакви практиката и ще гарантира по-ефективно и пропорционално прилагане на контролните механизми при изплащане на помощта.	
--	--	--	--

		Предложение № 27 Управляващият орган да прецизира текста на т. 2.1 от Приложение № 1 към Условиата за изпълнение, като: Отпадне изискването за представяне на протокол за проведена 72-часова проба при експлоатационни условия, освен в случаите, когато задължението за съставянето му произтича изрично от действаща нормативна уредба, приложима към конкретния вид инвестиция. Да се уточни, че при липса на такова нормативно основание документът не следва да се изисква нито от бенефициента, нито от участващите страни по проекта. Мотиви: Изискването за 72-часова проба е технически специфично и има правна сила само когато е предвидено в съответната нормативна рамка – например при въвеждане в експлоатация на съоръжения под надзор, енергийни инсталации или обекти с повишен риск. В останалите случаи, като доставка на машини, оборудване или производствени линии, подобен документ не се изисква нито от Закона за устройство на територията, нито от Наредба № 3 за въвеждане в експлоатация на строежи и съоръжения, нито от друг специален акт. На практика ДФ „Земеделие“ изисква протокол за 72-часова проба като универсален документ при почти всички проекти, включително за стандартни машини, трактори, инвентар и производствени	27. Приема се по принцип. В т. 2.1 от раздел Б. Специфични документи за доказване на съответствие с критерии за допустимост, критерии за оценка и други ангажименти и задължения на бенефициента от Приложение № 1 към Условиата за изпълнение изрично е посочено, че документа се представя, когато се изисква съгласно действащата нормативна уредба и в зависимост от характера на инвестицията.
--	--	---	--

		линии, при които няма нормативно изискване за провеждане на такава процедура. Това води до административна и техническа нецелесъобразност, тъй като: – включва трети страни, като проектанتي, инженери или надзорни органи, които не носят правна отговорност за подобен акт; – принуждава бенефициентите да изготвят протоколи с формално съдържание, противоречащо на реалните технически изисквания; – води до нарушаване на принципа на законност, тъй като администрацията изисква документ без нормативно основание. Съставянето на 72-часов протокол без законово основание поставя в уязвимо положение и проектанта, който по силата на Закона за устройство на територията носи отговорност само за дейности, изисквани от закона. Включването му в подобен документ може да се тълкува като превишаване на компетентност. По тези съображения следва изискването за протокол за 72-часова проба да се прилага единствено в изрично определените със закон случаи, като Управляващият орган следва да посочи конкретните категории инвестиции, за които то е приложимо. В останалите случаи документът не следва да се изисква, тъй като това противоречи на принципа на правна сигурност и създава необоснована административна тежест за бенефициентите и участващите страни по проекта.	
--	--	--	--

		Предложение № 28 Управляващият орган да прецизира текста на т. 3.1 от Приложение № 1 към Условиата за изпълнение, като: В разпоредбата се въведе яснота относно съдържанието, приложимостта и целта на анализа, удостоверяващ изпълнението на условията по т. 14.1–14.5 от раздел 9.1 на Условиата за кандидатстване, както и връзката му с промените в техническите характеристики и/или други показатели при инвестиции за производство на енергия от възобновяеми източници. Да се уточни, че такъв анализ може да бъде изискан единствено когато е налице нормативно определена промяна, която засяга съществени параметри на инвестицията (например промяна в капацитет, мощност, технология или състав на оборудването), а не формални или проектни изменения, които не оказват влияние върху допустимостта на разходите. Мотиви: В документацията по процедурата, включително в Условиата за кандидатстване и Условиата за изпълнение, не е предвидено изискване за изготвяне на технически анализ при подаване на проект, нито е уточнено какви условия и показатели следва да се съдържат в него при инвестиции във фотоволтаични централи или други ВЕИ инсталации. Кандидатите не предоставят и не одобряват на етап оценка технически проект или конструктивно решение, а	28. Не се приема. Изискваният за съдържанието на анализа са ясно дефинирани, а заверката се удостоверява с подпис и персонален печат в съответствие с чл. 7, ал. 8 от Закона за камарите на архитектите и инженерите в инвестиционното проектиране.
--	--	--	--

		само основни параметри – мощност, разположение, вид панели и инвертори. Следователно, след като Управляващият орган не изисква одобрение на проектна документация при кандидатстване, не е обосновано в етапа на изпълнение да се изисква „анализ“, удостоверяващ изпълнение на условия, които предварително не са били конкретизирани или оценени. В практиката на ДФ „Земеделие“ често се изисква този анализ и при минимални технически промени (например подмяна на модел инвертор или панел с аналогични характеристики), което надхвърля целта на контрола и води до забавяне на плащанията. Освен това формулировката създава несъответствие между техническата и правната логика на процедурата. При инвестиции във ВЕИ обектите се реализират на база проектна документация, изготвена по Закона за устройство на територията и съгласувана от правоспособни проектанتي. Законът вече предвижда механизъм за удостоверяване на съответствието на проектните решения, чрез издаване на разрешение за строеж и последващо въвеждане в експлоатация, което е достатъчно доказателство за техническа допустимост и безопасност. Следователно изискването за допълнителен „анализ“, който няма нормативна основа, дублира функциите на проектанта и контролния орган, без да осигурява допълнителна гаранция за изпълнение на инвестицията.	
--	--	---	--

			Поради това Управляващият орган следва: – да уточни, че анализът се изисква само когато промяната в техническите характеристики води до отклонение от одобрените показатели в бизнес плана или в условията на допустимост по т. 14.1–14.5 от УК; – да определи ясно кой съставя и подписва този анализ и по какви критерии се счита за компетентен; – да отмени практиката за изискване на анализ при формални технически промени, които не засягат съществените параметри на ВЕИ инсталацията. Тази промяна ще осигури правна предвидимост, съответствие с нормативната рамка и ще предотврати съставянето на документи без реално правно основание. Предложение № 29 Управляващият орган да прецизира текста на т. 4.2 от Приложение № 1 към Условията за изпълнение, като: В разпоредбата се конкретизира минималното съдържание на изискваното становище и се посочи нормативното основание, по силата на което документът следва да бъде изготвен от инженер, вписан в регистъра към Камарата на инженерите в инвестиционното проектиране (КИИП), с правоспособност за проектиране на системи за напояване. Да се уточни и минималният период, за който следва да се установят реалните показатели на системата, въз основа на които се оценява	29. Не се приема. Становището следва да доказва, че към датата на подаване на искането за плащане след реализирането на инвестициите в напояване реалните показатели за коефициент на полезно действие, икономия на вода и ефективно намаление на консумацията на вода отговарят или надвишават заложените показатели в инженерния проект към датата на кандидатстване по т. 16 от Раздел 9.1. „Условия за допустимост на дейностите/ инвестициите, в т.ч. срок за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане“ от Условията за кандидатстване. По отношение на изискването за вписване в регистъра на КИИП правим уточнението, че съгласно Закон за камарите на архитектите и
--	--	--	---	--

		изпълнението или надвишаването на техническите параметри. Мотиви: Разпоредбата в настоящия ѝ вид е непълна и неоснователно формална, тъй като не е ясно какво се очаква от съдържанието на становището, по каква методика следва да бъде изготвено и какъв е неговият доказателствен характер. В нея липсва нормативна обосновка за изискването документът да бъде издаден именно от инженер с правоспособност за проектиране на системи за напояване, вписан в КИИП. Подобно становище не е предвидено в Закона за устройство на територията, нито в подзаконовите актове, регулиращи инвестиционното проектиране или въвеждането в експлоатация на системи за напояване. Съгласно практиката, контролните измервания за коефициент на полезно действие, икономия на вода и намаляване на разхода на вода се извършват по методики, които не изискват правоспособност за проектиране, а компетентност по измерване и техническа оценка, която може да се притежава и от други квалифицирани специалисти. Не е ясно и на какъв нормативен акт се основава изискването за членство в КИИП. Това създава предпоставки за ограничаване на кръга от допустими експерти и за различно прилагане на изискването между бенефициентите. Освен това липсва определен минимален период за наблюдение и събиране на данни, въз основа на	инженерите в инвестиционното проектиране проектантите с ограничена проектантска правоспособност и проектантите с пълна проектантска правоспособност могат да предоставят проектантски услуги в съответствие с обхвата и областта, за която са вписани в съответния регистър.
--	--	---	---

		които инженерът трябва да изготви становището. Без посочване на времеви интервал – например седмичен, месечен или сезонен – не може да се гарантира достоверност на резултатите. Еднократно измерване непосредствено след въвеждане в експлоатация не може да отрази реалните експлоатационни условия и ефективност на системата, особено при напоителни системи, зависими от сезонните фактори и динамиката на водопотреблението. Следователно е необходимо Управляващият орган да: – посочи нормативното основание, което изисква такова становище; – определи минимален задължителен период, за който се събират данни и се прави анализ на техническите показатели; – уточни параметрите, които следва да бъдат измерени и методиката за тяхното изчисление; – прецизира изискването относно квалификацията на лицето, изготвящо документа, като позволи то да бъде независим експерт с доказана компетентност, а не задължително проектант по смисъла на ЗУТ. Така предложената промяна ще осигури правна яснота, обективност и техническа достоверност при оценката на ефективността на инвестициите в напоителни системи, като предотврати съставянето на формални документи без нормативно основание или реална измерима стойност. Предложение № 30	30. Не се приема.
--	--	---	---------------------------------

		Управляващият орган да прецизира текста на т. 7.1 от Приложение № 1 към Условието за изпълнение, като: В документацията се отстрани неяснотата относно съдържанието и приложимостта на документите, изисквани по точката — сертификат за автентичност, лицензионен договор и регистрационна карта — чрез изрично определяне на техния обхват, предназначение и нормативна основа, свързани със закупуване на софтуер. Мотиви: В настоящия си вид текстът на т. 7.1 не дава яснота относно това какви са минималните изисквания към всеки от посочените документи, при какви обстоятелства се изискват и на кои нормативни актове или регламенти се основават. Не е уточнено какво представлява сертификатът за автентичност — дали удостоверява оригинален софтуерен продукт, гаранция за произход или съответствие с лицензионните условия на производителя. По същия начин липсва яснота за съдържанието на лицензионния договор — не е посочено дали трябва да съдържа информация за вида на лиценза, броя потребители, срока на използване, правата за поддръжка или ограниченията при ползване, което създава риск от различно тълкуване при проверките. Относно регистрационната карта не е определено какво следва да удостоверява тя — дали регистрацията на продукта при производителя,	Документите по т. 7.1 от раздел Б. „Специфични документи за доказване на съответствие с критерии за допустимост, критерии за оценка и други ангажименти и задължения на бенефициента“ от Приложение № 1 към Условието за изпълнение се отнасят до закупения софтуер и формата и съдържанието им са специфични.
--	--	---	---

		активирането на лиценза или друг вид потвърждение за притежание. Нито един от трите документа не е обвързан с конкретна правна норма, която да определя тяхната форма и съдържание. Това поражда несигурност за бенефициентите относно това какви доказателства са необходими, за да се приеме, че закупеният софтуер е законен, оригинален и допустим за финансиране. Неяснотата по точката създава предпоставки за нееднакво прилагане на правилата от страна на различни експерти при проверките и за възникване на спорове при оценката на допустимостта на разходите. Поради това следва Управляващият орган да анализира и коригира документацията, като внесе конкретика относно предназначението и съдържанието на всеки документ и посочи нормативната основа, която ги изисква, за да се осигури еднакво и правно обосновано прилагане на изискванията по интервенцията. Предложение № 31 Управляващият орган да прецизира текста на т. 2 от Приложение № 1 към Условията за изпълнение, като: В документацията се внесе яснота относно съдържанието и предназначението на договора за доставка на суровини с преработвател, вписан в съответния регистър на производители на продукти, вписани по европейските схеми за качество,	31. Приема се. Текстовете са прецизирани. В допълнение, срока за спазване на условието е визиран в т. 5 от раздел А. „Техническо изпълнение на заявленията за подпомагане“ от Условията за изпълнение.
--	--	---	--

		включително какви данни и показатели следва да съдържа този договор, за да изпълнява доказателствената си функция. Мотиви: Настоящата разпоредба изисква представяне на договор за доставка на суровини между бенефициента и преработвател, но не определя какви елементи от съдържанието на договора са задължителни и как този документ ще бъде използван за доказване на изпълнение на ангажиментите по проекта. В текста липсва изискване договарът да съдържа конкретни количества, цени, периоди на доставка или стойности, които да кореспондират с показателите, заложи в бизнес плана. Без подобна връзка документът няма доказателствена стойност относно реализацията на продукцията или постигнатите резултати от проекта, тъй като не може да се установи съответствие между договорените доставки и производствените параметри, по които е оценен проектът при кандидатстване. В допълнение, не е ясно дали договарът трябва да бъде сключен за целия мониторингов период или само за част от него, дали може да бъде рамков и как ще се оценява неговата изпълнимост. Също така липсва яснота дали за изпълнение на критерия по приоритет 1.2 договарът трябва да съдържа задължителна клауза, удостоверяваща, че суровините ще се използват за производство на	
--	--	--	--

		продукти, вписани по европейските схеми за качество. Поради тези неясноти не може да се установи по какъв начин договорът ще доказва устойчивостта на пазарните отношения и изпълнението на ангажимента, произтичащ от получения приоритет по критерия за подбор. Управляващият орган следва да анализира и прецизира документацията, като определи: – минималните задължителни елементи на договора (страни, предмет, количества, срокове, цена, произход и предназначение на суровините); – начина, по който договорът ще се съпоставя с бизнес плана на бенефициента; – периода на действие на договора и обвързаността му с мониторинговия срок. Така ще се гарантира правна и съдържателна яснота, както и реална възможност документът да изпълнява доказателствената функция, за която е изискан в Условиата за изпълнение. Предложение № 33 Управляващият орган да прецизира текста на раздел Г от Приложение № 1 към Условиата за изпълнение, като: В разпоредбата се въведе изрично уточнение, че документите, посочени под т. 1–3 (фактури, договор за наем и приемно-предавателни протоколи), са алтернативни, а не кумулативни, като представянето само на един от тях за всеки актив е достатъчно основание за доказване на извършването на	33. Не се приема. В раздел Г. от Приложение № 1 към Условиата за кандидатстване изрично е посочено, че се представя <i>поне един</i> от посочените документи за всеки един актив, в зависимост от вида на инвестицията.
--	--	--	--

		инвестициите, които са необходими за функционирането на проекта, но не се финансират по него. Мотиви: Настоящата редакция на точката създава неяснота дали трите посочени документа трябва да бъдат представени едновременно (кумулятивно) или дали е достатъчно представянето на един от тях, в зависимост от конкретния вид инвестиция. Използваният израз „Представя се поне един от посочените документи за всеки един актив“ може да се тълкува двусмислено, тъй като липсва ясно указание дали документите са взаимозаменяеми (опционни) или допълващи се. В практиката на ДФ „Земеделие“ често се изисква едновременно представяне на фактура, договор за наем и приемно-предавателен протокол, дори когато един от документите вече удостоверява придобиването и ползването на съответния актив. Това води до административно дублиране и до ненужно натоварване на бенефициентите. Освен това, съгласно счетоводните и данъчните принципи, инвентарната книга на предприятието представлява основният доказателствен документ за придобиването и въвеждането в употреба на активите, независимо дали те са финансирани по проекта или не. Следователно, посочените три документа следва да имат опционален характер, като всеки от тях може самостоятелно да докаже факта на	
--	--	--	--

			придобиване, ползване или наличие на инвестицията, в зависимост от конкретния случай. Използването на съюза „или“ след всяка от трите точки ще внесе недвусмислена яснота, че се изисква само един от документите за съответния актив, а не всички едновременно. Тази промяна ще осигури: – еднакво прилагане на правилата при проверките; – намаляване на административната тежест за бенефициентите; – логическа връзка с останалите доказателствени документи (включително инвентарната книга), които вече потвърждават придобиването и заприходяването на активите. По този начин ще се гарантира, че доказването на инвестициите се извършва по прозрачен, рационален и съразмерен начин, без дублиране на документи с идентично доказателствено значение.	
45.	СБПБ	30.10.2025 г. 22:58 30.10.2025 г. 22:58 30.10.2025 г. 23:10	От името на СДРУЖЕНИЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ ПРОИЗВОДИТЕЛИ НА БИОПРОДУКТИ /СБПБ/ представям предложение с малко допълнение в частта: II.Г.1 - ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА ПРИЕМ № II/Г/1/0/1 7.1. Критерии за допустимост на кандидатите 1. Кандидатите земеделски стопани към датата на подаване на заявлението за подпомагане трябва да отговарят на следните условия: 1.1. да са физически лица или да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или	1. Не се приема. За подкрепа на младите земеделски стопани при стартиране на дейност в Стратегическия план е разработена и се прилага интервенция II.Д.1. „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“. В допълнение, в съответствие с политиката за насърчаване на младите земеделски стопани, за тях е предвиден приоритет по критериите за оценка с

		създадени по Закона за Селскостопанската академия.; 1.2. да са регистрирани като земеделски стопани по реда на Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 24 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период; Предлагаме да се добави: „с изключение на бенефициерите(кандидатите) по П.Д.1 и Д2“ Както и в частта: П.Г.1.1 - ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА НАСОЧЕНИ КЪМ ОПАЗВАНЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ПРИЕМ № П/Г/1/1/1 7.1. Критерии за допустимост на кандидатите 1. Кандидатите земеделски стопани към датата на подаване на заявлението за подпомагане трябва да отговарят на следните условия: 1.1. да са физически лица или да са юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия; 1.2. да са регистрирани като земеделски стопани по реда на Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 24 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период; Предлагаме да се добави: „с изключение на бенефициерите(кандидатите) по П.Д.1 и Д.2“ Кратки мотиви за горните допълнения:	цел получаване на предимство пред останалите кандидати.
--	--	---	--

		Навсякъде в СП(стратегическият план) е записано, а и постоянно се дакламира от управляващите и администрацията, че приоритет са Младите Земеделски Стопани, а тук автоматично се изключва цяла една група, за която по друга Интервенция е заложено ограничение кандидатите да не са регистрирани като Земеделски Стопани повече от 24 месеца. Ето защо смятам за справедливо, а и е звучи като уточнение да се включи това допълнение: „с изключение на бенефициерите (кандидатите) по П.Д.1 и Д.2“ И по двете позиции П.Г.1 - Инвестиции в земеделските стопанства; П.Г.1.1. - Инвестиции в земеделските стопанства насочени към опазване на компонентите на околната среда, Което да се отнася само и единствено за кандидатите по Интервенция П.Д.1 и Д2 когато става дума за Подпомагане Млади Земеделски Стопани. В сайта www.sp2023.bg в описанието на Интервенциите Г.1 и Г.1.1 също е записано, че ще се дава приоритет на Навлизаното на Млади Фермери. Какъв по-подходящ начин да се стимулира навлизането на млади фермери, именно от това да ги включим да бъдат допустими по тази мярка, вместо респективно „да им отрежем крилата“ до следващият прием след 5 или 7 години, каквото представлява заложената рестрикция, ако не бъде изрично уточнено, а това може да се направи с допълнението, което от СБПБ Ви предлагаме.	
--	--	--	--

			https://www.sp2023.bg/index.php/bg/intervencii/ii-i-2-profesionalno-obuc... https://www.sp2023.bg/index.php/bg/intervencii/ii-i-2-profesionalno-obuc... Надяваме се да споделяте мотивите ни, за да се приеме това това допълнение.	
46.	„СЕВЕРОИЗТОЧЕН КООПЕРАТИВ“ ООД	30.10.2025 г. 22:59	ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПРОМЯНА НА КРИТЕРИЙ 4.1 „ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ НА КАНДИДАТА“ ОТ „СЕВЕРОИЗТОЧЕН КООПЕРАТИВ“ ООД Във връзка с публикувани за обществено обсъждане насоки за кандидатстване по интервенция П.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ изразяваме несъгласие с така формулирания критерий 4.1. Финансовото състояние на кандидата обезпечава реализирането на инвестициите, доказващи финансова устойчивост, и който поставя в дискриминационна позиция групи и организации на производители /ГОП/. Ние сме призната Група на производители от 39 фермера произвеждащи мляко и млечни продукти и кандидатстването по интервенцията би ни дало възможност да се развиваме чрез допустими дейности и инвестиции, за да станем устойчиви и конкурентноспособни на пазара за нашите продукти. Нещата група има оборот, осъществява реална търговска дейност и подкрепят много индивидуални стопанства. В предлаганата формулировка на критерия се оценява съотношението между заявената стойност	Не се приема. Критериите за оценка са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след задълбочени дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните потребности и е търсен баланс между различните приоритети. Критерии за подбор по т. 3 „Проекти, насърчаващи кооперирането и интеграцията между земеделските производители“ е специално фокусиран към групите и организациите на производители и дава предимство пред останалите кандидати. Следва да се отбележи, че критерии 3 е след приоритетите с най-висока относителна тежест.

			на инвестицията и средноаритметичната оперативна печалба на кандидата за последните три приключили финансови години (2022–2024 г.). Нашето становище е, че критерият не отразява спецификата на ГОП, чиято основна цел не е генериране на голяма печалба, а основно осигуряване на по-добра пазарна реализация на продукцията на своите членове, колективно инвестиране за да улеснят достъпа до пазари, а не да се натрупва печалба. Новите признати ГОП като нас ще са демотивирани от приоритетното класиране по този критерий. Във връзка с гореизложеното предламе преформулиране на критерия за ГОП. Предлагаме за кандидати ГОП за получаване на точки по критерий 4.1 да се взема предвид оперативната печалба на членовете на ГОП от последните три завършени финансови години (2022, 2023 и 2024 г.), а не на групата като кандидат. Интервенцията е за инвестиции, а те са изключително необходими за всяка една група/организация на производители за да може да работи и да бъде устойчива. Сдружаването е ключов инструмент за оцеляване на много малки и средни земеделски стопани, достъп до пазар и иновации, и същевременно са най-уязвими при прилагане на счетоводни критерии.	
47.	ФЕРМЕРИ ЮГ ООД	30.10.2025 г. 23:22	Относно предложение за преформулиране на на критерий 4.1 „Финансово състояние на	Не се приема.

		кандидата обезпечава реализирането на инвестициите“ В група на производители „ФЕРМЕРИ ЮГ“ ООД членуваме 21 земеделски стопани, произвеждащи продукция в сектор „Мляко и млечни продукти“. Обединихме се с цел да осигуряваме заедно пазарна реализация за своите членове на по-добри цени, да инвестираме заедно в земеделска техника и специализирани земеделски транспортни средства, като например: цистерни за събиране на мляко, хладилно оборудване за транспортиране на продукция и др. Ние сме млада група и нямаме достатъчно печалба, което ни поставя в неравностойно положение по този критерий. В тази връзка смятаме, че трябва да се промени формулирания критерий 4.1 „Финансово състояние на кандидата“ и предлагаме новата промяна, защото той не отразява особеностите на ГОП. Критерият оценява съотношението между заявената инвестиция и оперативна печалба на кандидата(в случая ГОП). Предлагаме и е необходимо да се предприемат необходимите процедури за да се преразгледа и промени критерия 4.1 и се направи алтернативна методика за ГОП Предлагаме за кандидати ГОП за получаване на предимство по критерий 4.1 да се взема предвид оперативната печалба на членовете на ГОП от последните три завършени финансови години.	Критериите за оценка са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след задълбочени дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните потребности и е търсен баланс между различните приоритети. Критерии за подбор по т. 3 „Проекти, насърчаващи кооперирането и интеграцията между земеделските производители“ е специално фокусиран към групите и организациите на производители и дава предимство пред останалите кандидати. Следва да се отбележи, че критерии 3 е след приоритетите с най-висока относителна тежест.
--	--	--	--

			Преразглеждането на критерия съгласно нашето предложение ще спомогне за по-справедлив достъп до финансиране на реално работещи структури, защото обединяват значителен брой фермери, които имат оборот но ще несправедливо елиминирани при очаквания голям интерес по интервенцията. Подкрепата за ГОП чрез критериите за оценка, вкл. и по този критерий гарантира по-ефективно използване на публичните средства, тъй като с една интервенция се обхваща по-голям брой производители, намаляват се административните разходи и се повишава ефектът от инвестициите.	
48.	Рангел Матански	30.10.2025 г. 23:38	Уважаеми представители на УО, Сдружаването е кауза и дългосрочен процес на изграждане на доверие между ЗС. Сдружаването има за цел да стабилизира доходите на членовете ЗС, подпомогне тяхното оцеляване и осигури пазарна сила, която е жизненоважна в постоянните кризи, в които се намира българското земеделие. Кризи, които се очаква дори да се задълбочават в предстоящите години, поради обявеното намаляване на бюджета за земеделие в следващия програмен период, достъп до европейския пазар на земеделска продукция от трети държави, все по-интензивни климатични предизвикателства и др. В качените две интервенции за публично обсъждане съществува възможност за колективни инвестиции на ниво земеделско стопанство, които да насърчат и укрепят ГОП в различни сектори. За този вид проекти е важно да се отбележи, че интензитета на	Не се приема. Критериите за оценка са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след задълбочени дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните потребности и е търсен баланс между различните приоритети. Критерии за подбор по т. 3 „Проекти, насърчаващи кооперирането и интеграцията между земеделските производители“ е специално фокусиран към групите и организациите на производители и дава предимство пред останалите кандидати. Следва да се отбележи, че критерии 3 е след приоритетите с най-висока относителна тежест.

		подпомагане е 65%, което е с само 5% повече от индивидуални проекти на ЗС в чувствителни сектори – 60% . Участие в колективен проект съгласно процента притежавани дялове в ГОП отнема от индивидуалния разполагаем лимит на членуващия ЗС, което изправя членовете пред избор дали да правят индивидуален или колективен проект. Видно от предходните приеми изборът е винаги в посока индивидуален проект /по представени данни колективните проекти са под 1% от общия брой проекти/. В същото време ГОП по своята същност не реализират оперативна печалба, а подкрепят повишаване на печалбата на своите ленове, чрез препродажба на земеделската продукция през малки маржове или работят с посредничество в сектор мляко и месо. Нееднократно е коментирано, че голяма част от останалите критерии са неприложими за проекти на ГОП, което създава неравнопоставеност. С цел насърчаване на жизнено важното за българското и европейско земеделие сдружаване отправям следното предложение, което да даде шанс на проекти на ГОП да съберат достатъчно точки като приоритет, за да получат достъп до финансиране.: Тълкуването на критерий 4.1 да се разреши като се вземе предвид оперативната печалба на членовете на ГОП от последните три завършени финансови години (2022, 2023 и 2024 г.). В този случай ако членовете на групата/организацията нямат реализирани печалби няма да има значение дали	
--	--	---	--

			кандидатстват с колективен или индивидуален проект. Подкрепата на такива проекти ще гарантира възможност за тяхното финансиране и коректно изпълнение.	
49.	„КООПЕРАТИВ ПОДБАЛКА НА“ ООД	30.10.2025 г. 23:42	ОТНОСНО: <i>Прилагането на критерия „Финансово състояние на кандидата“ по интервенция II.Г.1 – Инвестиции в земеделските стопанства, Прием № II/Г/1/0/1</i> Във връзка с публикувани за обществено обсъждане насоки за кандидатстване по интервенция II.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ предлагаме преформулиране на критерия 4.1.Финансовото състояние на кандидата обезпечава реализирането на инвестициите за кандидати, доказващи финансова устойчивост. Това е обуславя от факта, че така формулиран критерият поставя в дискриминационна позиция групи и организации на производители (ГОП). В настоящия вариант критерият оценява съотношението (К) между заявената стойност на инвестицията и средноаритметичната оперативна печалба на кандидата за последните три приключили финансови години (2022–2024 г.). Критерият не отразява спецификата на ГОП, чиито основни цели /особено в началото/ не са генериране на печалба, а основно осигуряване на по-добри цени и пазарна реализация за своите членове, колективно инвестиране, както и поемане на оперативни разходи, за да улеснят достъпа до пазари. Ако не се промени критерия активни организации, с висока	Не се приема. Критериите за оценка са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г. Критериите са приети след задълбочени дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид анализите при подготовка на стратегическия план, идентифицираните потребности и е търсен баланс между различните приоритети. Критерии за подбор по т. 3 „Проекти, насърчаващи кооперирането и интеграцията между земеделските производители“ е специално фокусиран към групите и организациите на производители и дава предимство пред останалите кандидати. Следва да се отбележи, че критерии 3 е след приоритетите с най-висока относителна тежест.

			стопанска и социална стойност, ще бъдат несправедливо елиминирани, а новите признати ГОП като нас ще са демотивирани от приоритетното класиране. Групата ни има оборот, осъществяват реална търговска дейност и подкрепят много индивидуални стопанства, но той няма да е достатъчен и да отговори на заложената методика по този критерий.. С оглед на гореизложеното предламе преформулиране на критерия за ГОП. Предлагаме за кандидати ГОП за получаване на предимство по критерий 4.1 да се взема предвид оперативната печалба на членовете на ГОП от последните три завършени финансови години. Това ще допринесе за да се отчете колективния ефект от сдружаването, а не само на формалната печалба на кооператива. И не на последно място, така формулиран критерият ще засегне пряко ГОП от повечето сектори в земеделието. Това са сектори, в които сдружаването е ключов инструмент за оцеляване, достъп до пазар и иновации.	
50.	Българска Асоциация Биопроduct и	31.10.2025 г. 13:08	Във връзка с публикувани за обществено обсъждане интервенции II.Г.1 и II.Г.1.1 предлагаме изменение в условията за кандидатстване и по двете интервенции. Да се дават точки за: • Ангажимент за изграждане на насаждения, от приоритетния сектор, за който кандидатът взема точки. Например – за трайни насаждения - повече от 100 дка. Идеята на това предложение е да бъдат	Не се приема. Критериите за оценка са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 14.08.2025 г. и са приети на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 3-4 септември 2025 г.

		третирани по един и същ начин земеделци и животновъди. В раздела животни се дават точки за хуманно отношение към животните. Това поставя кандидатите, които са от другите сектори в неравностойно положение • Успешно реализиран и разплатен проект по мярка 4.1. Предложението изглежда в противоречие на критерий 5.5. То адресира един сериозен проблем в годините – подписване на договори с бенефициенти, които не изпълняват проектите си. Идеята е на това предложение е, да се даде бонус на фирмите изпълнили до край поетите ангажименти по предходните мерки и да се пенализират тези, които подписват и не изпълняват проектите си • Нетна стойност на активите на стопанството - над 1м.лв. С това предложение отново се цели устойчивост • Пак в търсене на устойчивост - през последните 2 години в дружеството са били открити минимум три работни места и с изпълнението на проекта се поема ангажимент да се запазят трите работни места и да се създаде още едно ново работно място. • Да се спре изкуственото раздробяване на стопанствата за получаване на по-големи субсидии на площ на такива от под 300 дка, да се дават точки за стопанства от над 300дка от приоритетните сектори само. По отношение на критерий за подбор 4.1	
--	--	---	--

		• Точките за финансово състояние на кандидата, което обезпечава реализирането на инвестицията да могат да се получат и при писмо с неотменим ангажимент от лицензирана банкова институция за финансиране на поне 60% от инвестицията • От критерий 4.1 да бъде премахнато – при съотношението (К), когато се получава число по-голямо 10 /десет/, да не се получават точки. В моментното предложение на този критерий се наказват фирми, които декларират високи печалби и съответно внасят в бюджета високи данъци	
--	--	---	--